

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ

เศรษฐศาสตร์

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดุลการค้าของไทยกับ BRIC

Factors Affecting Trade Balance between Thailand and BRIC

นามผู้วิจัย นางสาวสุรีย์พร เสรีรักษ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ดราวรรณ วิรุพพผล, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์สุปรียา ควระเดชะคุปต์, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์โสเมสกาเว เพชรานนท์, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญาภา รังษกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดุลการค้าของไทยกับ BRIC

Factors Affecting Trade Balance between Thailand and BRIC

โดย

นางสาวสุรีย์พร เสรีรักษ์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

พ.ศ. 2555

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุริย์พร เสรีรักษ์ 2555: การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดุลการค้าของไทยกับ BRIC

ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์ดาราวรรณ วิรุฬหผล, Ph.D. 118 หน้า

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดุลการค้าระหว่างประเทศไทยกับ BRIC (บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน) เพื่อสะท้อนถึงผลในเชิงนโยบายที่มีต่อดุลการค้า โดยอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา เป็นการศึกษาภาวะการค้าของไทยต่อประเทศในกลุ่ม BRIC ส่วนการวิเคราะห์เชิงปริมาณ จะใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด และมีรูปแบบของสมการในรูปแบบ Log-linear Form ประกอบด้วย ตัวแปรตาม คือ ดุลการค้า และตัวแปรอิสระ คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของไทย ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศในกลุ่ม BRIC อัตราแลกเปลี่ยน ราคาสินค้าโดยเปรียบเทียบ โดยจำแนกผลการศึกษาเป็นรายประเทศ ใช้ข้อมูลทศวรรษปี ระหว่างปี พ.ศ. 2535-2553

ผลการศึกษาในส่วนของการสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้าของไทยและบราซิล พบว่า เศรษฐกิจไทยมีผลในทิศทางเดียวกับแบบจำลองภาพรวม คือ เมื่อเศรษฐกิจไทยดีขึ้นไทยจึงนำเข้าสินค้าจากประเทศบราซิลมากขึ้น ส่งผลให้ดุลการค้าของไทยกับบราซิลลดลง ในทำนองเดียวกัน เศรษฐกิจบราซิลโตขึ้นความต้องการสินค้าของบราซิลเพิ่มขึ้นด้วย ส่งผลให้บราซิลนำเข้าสินค้าจากไทยมากขึ้น ทั้งนี้ สาเหตุที่ค่าสัมประสิทธิ์มีค่าน้อยกว่ากรณีของไทย เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้เป็นคู่ค้าหลักของบราซิล ทำให้ส่วนแบ่งจากการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ได้รับมีน้อย สำหรับผลการศึกษาในส่วนของการสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้าของไทยและรัสเซีย เศรษฐกิจไทยดีขึ้นไทยจึงนำเข้าสินค้าจากประเทศรัสเซียมากขึ้น ส่งผลให้ดุลการค้าของไทยกับรัสเซียลดลง สำหรับผลการศึกษาในส่วนของการสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้าของไทยและอินเดีย พบความสัมพันธ์เพิ่มเติม คือ อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างไทยและอินเดียมีเครื่องหมายเป็นบวก สะท้อนว่าอัตราแลกเปลี่ยนเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้ไทยได้ประโยชน์จากการค้ามากขึ้น ขณะที่ดัชนีราคาสินค้าส่งออกต่อนำเข้าก็มีเครื่องหมายเป็นบวกเช่นกัน สำหรับผลการศึกษาในส่วนของการสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้าของไทยและจีน ผลการศึกษาพบว่า เศรษฐกิจไทยส่งผลทางลบต่อดุลการค้าระหว่างไทย-จีน

ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวม GDP ของไทยส่งผลทางลบต่อดุลการค้ากับกลุ่ม BRIC จากการที่เศรษฐกิจไทยยิ่งเติบโตขึ้น ทำให้ความต้องการสินค้าจากต่างประเทศมากขึ้น และส่งผลให้ขาดดุลเพิ่มขึ้น ขณะที่ GDP ของบราซิล GDP อินเดีย และอัตราแลกเปลี่ยน มีผลด้านบวกต่อดุลการค้า ซึ่งสะท้อนถึงนโยบายการเงินด้านอัตราแลกเปลี่ยนที่จะมีผลสำคัญต่อการได้รับประโยชน์จากการค้ากับกลุ่ม BRIC มากขึ้น ในด้านของปัจจัยราคาสินค้าเปรียบเทียบ สะท้อนว่าประเทศไทยต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างชัดเจนและมีการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อให้เศรษฐกิจไทยและภาคการผลิตได้มีการพัฒนาที่ยั่งยืน

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Sureeporn Sereeruk 2012: Factors Affecting Trade Balance between Thailand and BRIC. Master of Economics (Business Economics), Major Field: Business Economics, Department of Economics.
Thesis Advisor: Associate Professor Darawan Virunyaphol, Ph.D. 118 pages.

The purpose of this thesis is to study the factors that have impact on trade balance between Thailand and BRIC (Brazil, Russia, India and China) by using 2 types of analysis. First, Descriptive Analysis is used for studying trade relationship between Thailand and BRIC. The second is Quantitative Analysis using Ordinary Least Squares (OLS) technique, Log-Linear form, which compose of trade balance as dependent variable and Gross Domestic Product of Thailand, Gross Domestic Product of BRIC, exchange rate and price comparison as independent variables. The study uses annual secondary data during 1992-2010. The result of the study is individually separate for each country in BRIC corresponding with Thailand.

The result of study also shows that when Thailand economy expands, the import from Brazil to Thailand increases. Likewise, when Brazil economy grows, the import from Thailand to Brazil increases. The reason that the coefficient of Thailand is lesser than that of Brazil is because Thailand is not the main trade partner of Brazil. For Russia, when Thailand economy grows, the import from Russia to Thailand also increases. For the case of India, the exchange rate is important factor for Thailand in order to gain benefit from the trade. While with China, Thailand economy has negative impact to the trade balance between the two countries.

Additionally, overall GDP of Thailand has negative impact on the trade balance because the more Thai economy grows, the more goods demand from overseas increases. GDP of Brazil, GDP of India and the exchange rate have positive impacts on trade balance and indicate exchange rate policy which is the key important to gain benefit from trade with BRIC. For price comparison, factor indicates that Thailand must have explicit competitive development strategy and solid action in order to develop sustainability of Thailand economy and manufacturing sector.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จล่วงด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ
รองศาสตราจารย์ ดร.คาราวรรณ วิรุฬผล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ รองศาสตราจารย์
ดร.สุปรียา ควรรตะคุปต์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม เป็นอย่างสูงที่กรุณาใช้เวลาอันมีค่า
ที่ให้คำสั่งสอน คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนช่วยเหลือไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้
สมบูรณ์มาโดยตลอด

ผู้เขียนขอขอบพระคุณพี่ๆ คณะเศรษฐศาสตร์ธุรกิจหลายท่าน และเพื่อนเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ
รุ่น 14 ที่ได้ให้ความเป็นห่วงและให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ตลอดมา ท้ายสุดนี้ขอกราบ
ขอบพระคุณผู้ที่ให้สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต คือ บิดา มารดา และญาติทุกท่าน ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้
ตัวข้าพเจ้าได้มีการศึกษาที่ดี และให้คำแนะนำช่วยเหลือในทุกๆ เรื่องมาโดยตลอด ซึ่งทำให้การศึกษา
ครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการ
ศึกษา และหากมีข้อผิดพลาดประการใดผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สุริย์พร เสรีรักษ์
พฤษภาคม 2555

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(8)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	8
ขอบเขตการศึกษา	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
นิยามศัพท์	9
บทที่ 2 การตรวจเอกสารและแนวคิดทฤษฎี	10
ดุลการชำระเงิน	16
แนวคิดด้านการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจที่มีต่อดุลการค้า	19
แนวคิดเกี่ยวกับดุลการค้า	20
แนวคิดด้านความยืดหยุ่นที่มีต่อดุลการค้า	23
แนวคิดเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนตามเงื่อนไขของ Marshall-Lerner	24
แนวคิดด้านการค้าระหว่างประเทศ	29
อุปสงค์การนำเข้า และอุปทานการส่งออก	31
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	36
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	36
แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	38
สมมติฐานในการศึกษา	41
บทที่ 4 ผลการศึกษา	42
ส่วนที่ 1 สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ และการค้าของประเทศไทย	
กับประเทศในกลุ่ม BRIC รายประเทศ	42
ส่วนที่ 2 การศึกษาเชิงปริมาณ	93

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 สรูปและข้อเสนอนะ	105
สรุป	105
ข้อเสนอนะ	107
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	109
ภาคผนวก	112
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	118

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถิติการค้าระหว่างประเทศของไทยในปี พ.ศ. 2535-2553	2
2	มูลค่าดุลการค้าระหว่างประเทศไทยกับ BRIC ในปี พ.ศ. 2535-2553	6
3	แสดงผลรวมความยืดหยุ่น	25
4	ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจของประเศบราซิล	44
5	มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของประเศบราซิล ในช่วงปี 2004-2011	45
6	สินค้าส่งออก-นำเข้าหลัก และประเทศคู่ค้าที่สำคัญ	46
7	สถิติการส่งออกสินค้าจากไทยไปบราซิล ในช่วงปี 2553-2554	48
8	สถิติการนำเข้าสินค้าจากบราซิลมาไทย ในช่วงปี 2553-2554	49
9	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจ ของประเศบราซิล ในช่วงปี 2004-2009	51
10	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้าน โครงสร้างพื้นฐานของ ประเศบราซิล ในช่วงปี 2004-2009	51
11	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบริการสุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อมของประเศบราซิล ในช่วงปี 2004-2009	52

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐ ของประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009	53
13	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพ ภาคเอกชนของประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009	54
14	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมของประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009	55
15	เมืองหลวง/เมืองท่า/เมืองเศรษฐกิจที่สำคัญ/สินค้าสำคัญในแต่ละเมือง	56
16	เครื่องจักรอุตสาหกรรมสำคัญ ในช่วงปี 2006-2011	59
17	สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยไปยังประเทศอินเดีย	61
18	สินค้านำเข้าที่สำคัญของไทยไปยังประเทศอินเดีย	62
19	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจ ของประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009	63
20	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของ ประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009	64
21	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบริการสุขภาพ การศึกษาและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009	65

สารบัญตาราง (ต่อ)

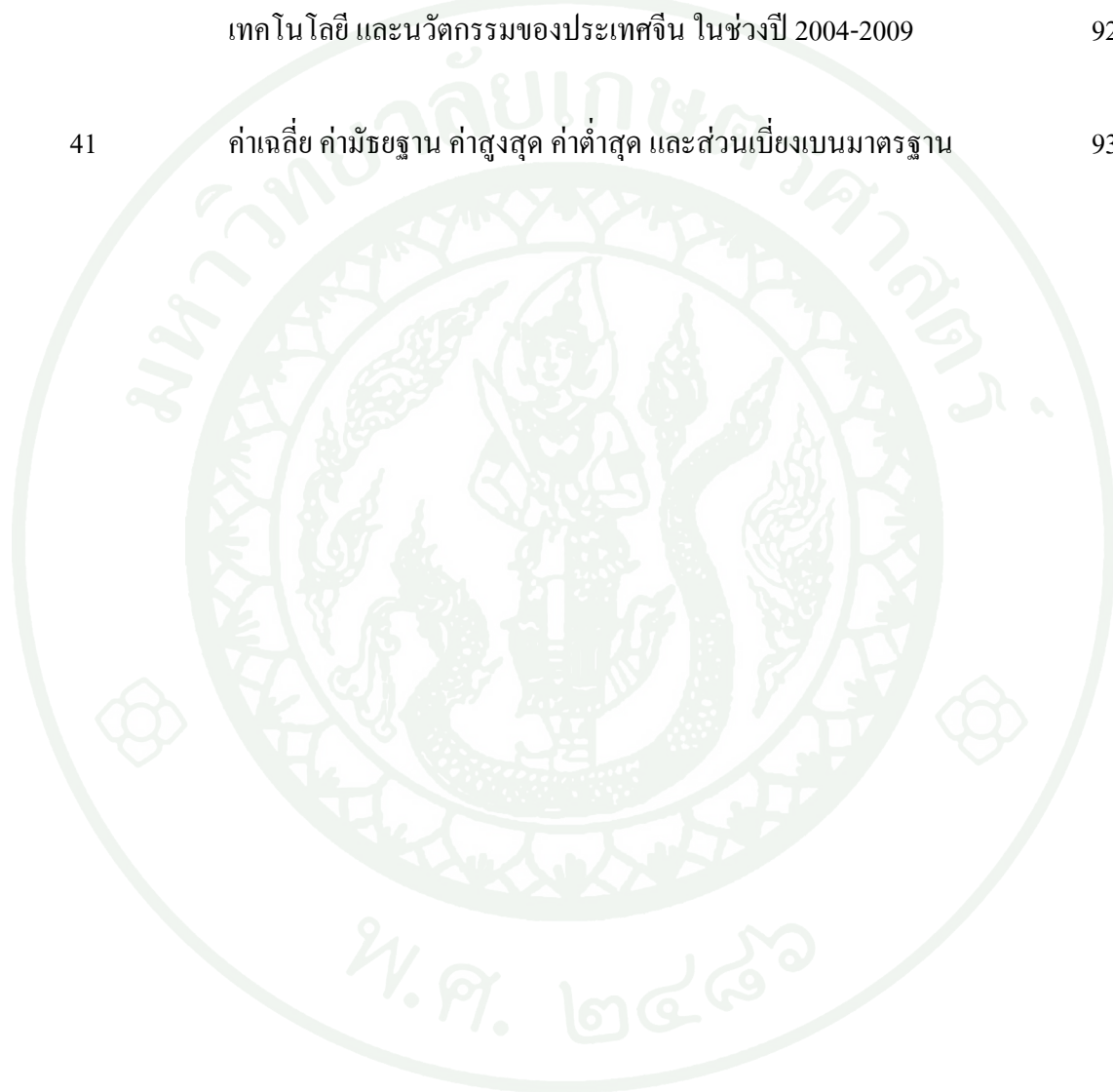
ตารางที่		หน้า
22	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐ ของประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009	66
23	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพ ภาคเอกชนของประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009	67
24	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมของประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009	68
25	มูลค่าการนำเข้าสินค้าของไทยจากรัสเซีย ในช่วงปี 2553-2554	72
26	มูลค่าการส่งออกสินค้าของไทยไปรัสเซีย ในช่วงปี 2553-2554	73
27	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจ ของประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009	75
28	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐาน ของประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009	76
29	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบริการสุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009	77
30	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐ ของประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
31	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาคเอกชนของประเทศไทยในช่วงปี 2004-2009	79
32	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมของประเทศไทยในช่วงปี 2004-2009	80
33	มูลค่าการค้าไทย-จีน ปี 2554 (ม.ค.-พ.ย.)	84
34	สินค้าออก/สินค้าเข้า 10 อันดับแรก ปี 2554 (ม.ค.-พ.ย.)	85
35	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงปี 2004-2009	87
36	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยในช่วงปี 2004-2009	87
37	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบริการสุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยในช่วงปี 2004-2009	89
38	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐของประเทศไทยในช่วงปี 2004-2009	90
39	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาคเอกชนของประเทศไทยในช่วงปี 2004-2009	91

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
40	ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมของประเทศจีน ในช่วงปี 2004-2009	92
41	ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	93

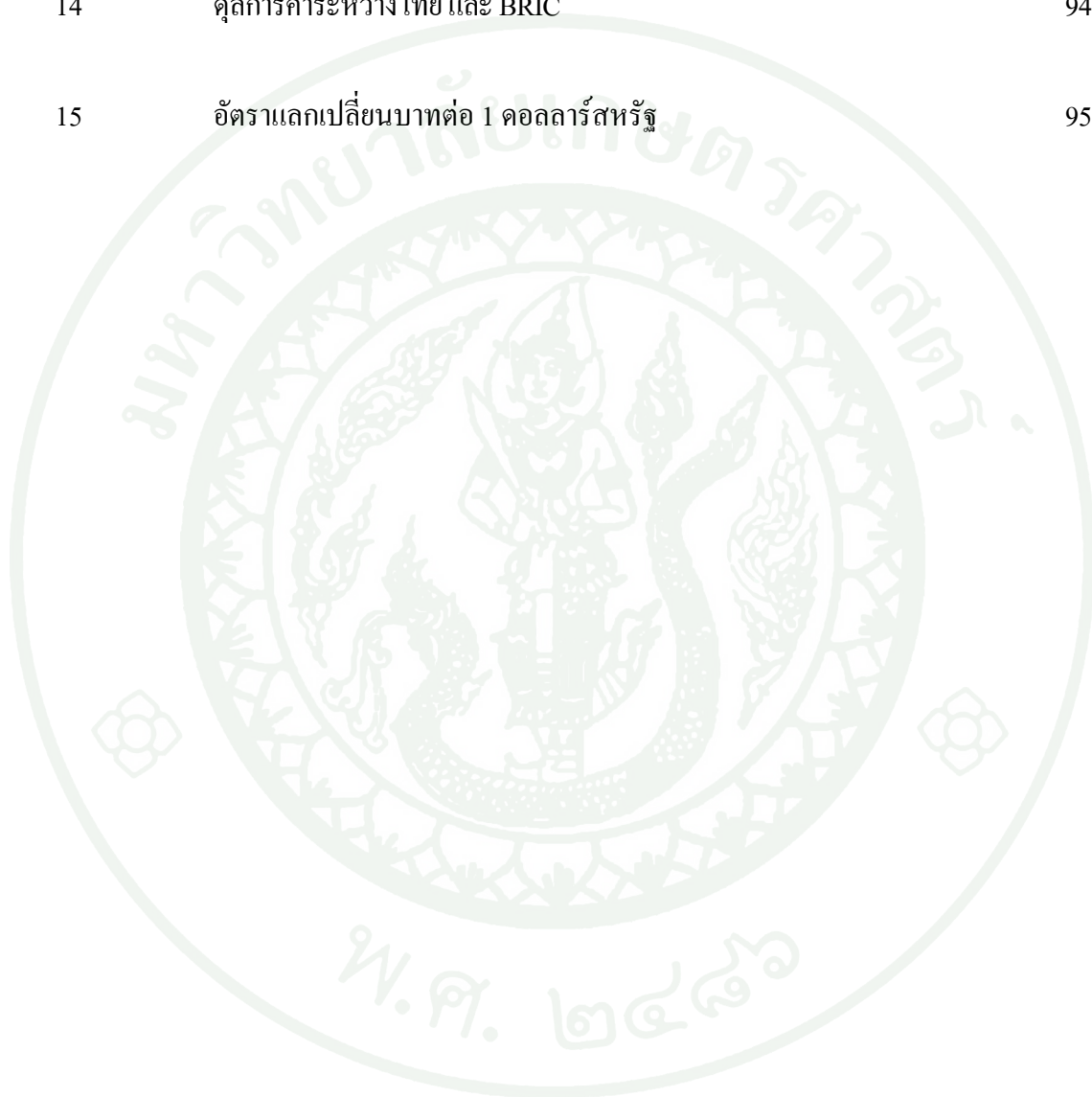

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	สถิติการค้าระหว่างประเทศของไทยในปี พ.ศ. 2535-2553	3
2	สัดส่วนในการขยายตัวของ GDP โลก (Contribution to Global Growth)	4
3	มูลค่าการค้าของไทยกับ BRIC ต่อ GDP ของประเทศไทย	7
4	ประเทศบราซิล	42
5	โครงสร้าง GDP ของบราซิล	44
6	อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศบราซิลปี 2004-2009	50
7	ประเทศอินเดีย	56
8	อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2004-2009	63
9	ประเทศรัสเซีย	68
10	ดุลการชำระเงินระหว่างไทยกับรัสเซีย	71
11	อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2004-2009	74
12	ประเทศจีน	80
13	อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2004-2009	86

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
14	ดุลการค้าระหว่างไทย และ BRIC	94
15	อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ	95

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีระบบเศรษฐกิจแบบเปิด มีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ ทั้งการส่งสินค้าออกไปต่างประเทศ ในขณะเดียวกันก็นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ พึงพาการค้าระหว่างประเทศในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ การค้าระหว่างประเทศจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการขยายการผลิต ขยายการลงทุน การจ้างงานเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ จากข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ ทำให้ประเทศต้องพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศ แต่เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาจึงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ สินค้านำเข้าส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าทุน สินค้าชิ้นกลางและวัตถุดิบ และนำเข้าสินค้าเป็นมูลค่าสูงกว่าการส่งออก จึงทำให้ประเทศไทยประสบกับภาวะขาดดุลการค้า

จากสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย ในปี 2535-2553 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทยมีมูลค่าการค้าสูงขึ้นตามลำดับ แต่ในส่วนของดุลการค้าไทยเริ่มขาดดุลการค้าต่อเนื่องตั้งแต่ ปี 2535 เป็นมูลค่า 208,601.45 ล้านบาท ประเทศไทยประสบกับภาวะขาดดุลการค้าต่อเนื่องจนถึงปี 2540 และในปี 2541 ไทยเริ่มมีดุลการค้าเกินดุลเรื่อยมาถึงปี 2547 แต่ในปี 2548 ไทยเริ่มประสบกับดุลการค้าขาดดุล เป็นมูลค่า 315,333.58 ล้านบาท (ตารางที่ 1)

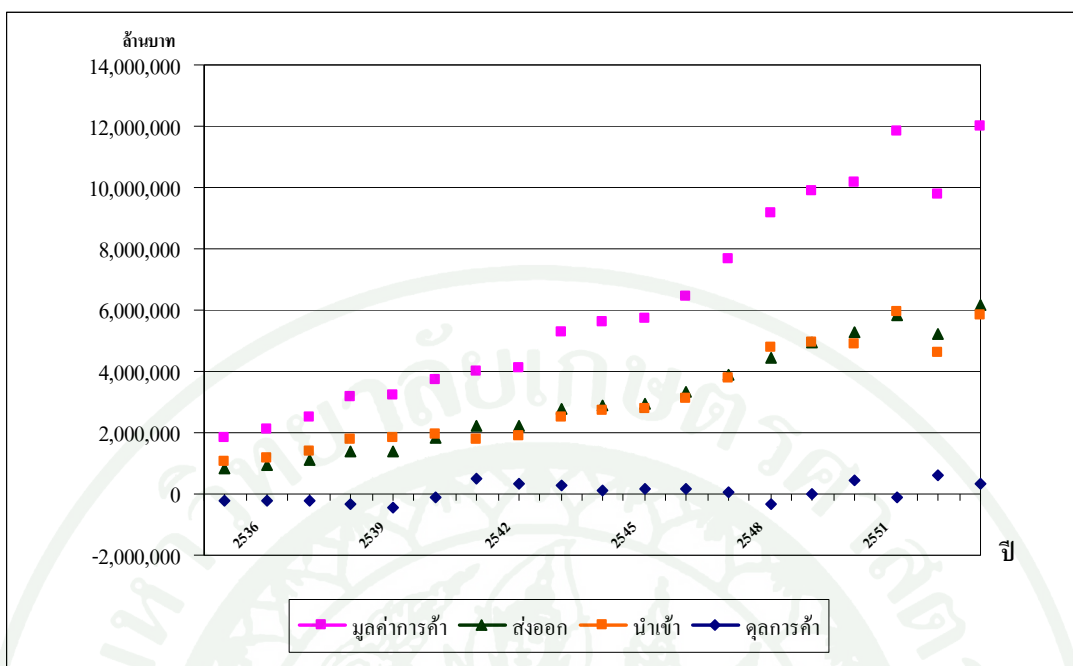
จะเห็นว่า ตั้งแต่ปี 2535 เป็นต้นมา ไทยเริ่มขาดดุลการค้ามาตลอด จนถึงปี 2541 มูลค่าการส่งออกของไทยปรับตัวสูงขึ้น ดุลการค้าจึงเกินดุล แต่ในปี 2548 ไทยได้ประสบกับภาวะขาดดุลการค้า จากสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย ปี 2535-2553 สะท้อนได้ว่าโดยส่วนใหญ่ประเทศไทยประสบกับภาวะขาดดุลการค้ามากกว่าเกินดุลการค้า ประเทศไทยจึงควรตระหนักถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อดุลการค้าของไทย และควรทบทวนประเทศคู่ค้าเพื่อจะขยายตลาดให้มากขึ้น

ตารางที่ 1 สถิติการค้าระหว่างประเทศของไทยในปี พ.ศ. 2535-2553

(หน่วย: ล้านบาท)

ปี	มูลค่าการค้า	ส่งออก	นำเข้า	ดุลการค้า
2535	1,857,888.03	824,643.29	1,033,244.74	-208,601.45
2536	2,111,709.02	940,862.59	1,170,846.43	-229,983.84
2537	2,506,862.02	1,137,601.65	1,369,260.37	-231,658.73
2538	3,169,901.39	1,406,310.12	1,763,591.27	-357,281.16
2539	3,243,864.51	1,411,039.33	1,832,825.18	-421,785.84
2540	3,730,945.11	1,806,681.98	1,924,263.13	-117,581.15
2541	4,022,155.80	2,248,089.44	1,774,066.37	474,023.07
2542	4,121,639.32	2,214,248.69	1,907,390.62	306,858.07
2543	5,262,197.86	2,768,064.76	2,494,133.10	273,931.66
2544	5,633,665.52	2,884,703.89	2,748,961.63	135,742.26
2545	5,698,833.52	2,923,941.39	2,774,892.14	149,049.25
2546	6,464,405.99	3,325,630.12	3,138,775.87	186,854.25
2547	7,674,756.11	3,873,689.56	3,801,066.55	72,623.01
2548	9,192,715.63	4,438,691.03	4,754,024.60	-315,333.58
2549	9,880,294.78	4,937,372.24	4,942,922.54	-5,550.30
2550	10,172,305.63	5,302,119.22	4,870,186.41	431,932.81
2551	11,813,853.63	5,851,371.14	5,962,482.49	-111,111.34
2552	9,795,136.40	5,194,588.61	4,600,547.78	594,040.83
2553	12,016,277.54	6,176,302.06	5,839,975.49	336,326.57

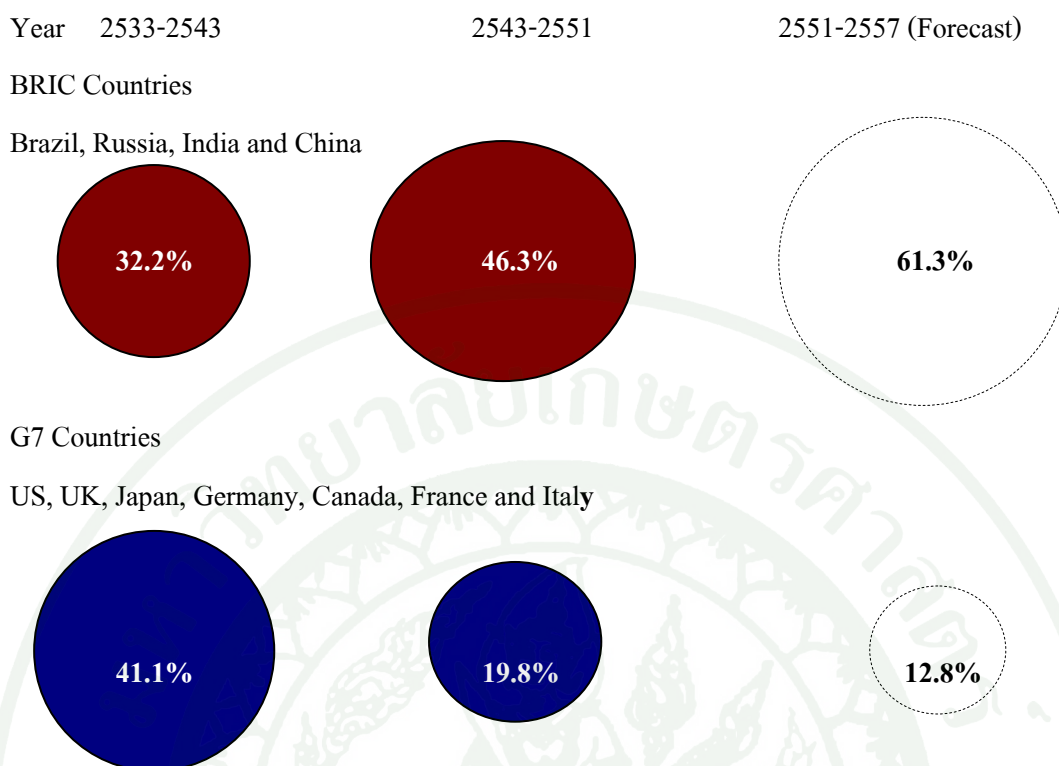
ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ (2554)

ภาพที่ 1 สถิติการค้าระหว่างประเทศของไทยในปี พ.ศ. 2535-2553

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ (2554)

เนื่องจากที่ผ่านมา ประเทศไทยทำการค้ากับกลุ่มประเทศคู่ค้าสำคัญได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป อาเซียน และญี่ปุ่น รวมถึงกลุ่ม G7 ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี แคนาดา และญี่ปุ่น เป็นคู่ค้าหลัก ซึ่งประเทศเหล่านี้เป็นกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำของโลก ตลอดหลายทศวรรษที่ผ่านมา G7 มีสถานภาพเป็นสมาคมที่ทรงพลังมหาศาลในระบบเศรษฐกิจโลก แต่หลังจากวิกฤติเศรษฐกิจโลก ซึ่งได้บั่นทอนโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น ได้ส่งผลให้สมดุลอำนาจโลกต่างๆ เปลี่ยนแปลงไป จะเห็นได้จากการขยายตัวของ GDP ในปี 2533 จนถึงปัจจุบัน แบ่งพิจารณาเป็น 3 ช่วงเวลา คือ ระหว่างปี พ.ศ. 2533-2543 กลุ่ม G7 มีสัดส่วนในการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกอยู่ที่ประมาณ 41% แต่ในปี พ.ศ. 2543-2551 กลุ่ม G7 กลับมีสัดส่วนในการขยายตัวของ GDP ลดลงครึ่งหนึ่ง โดยอยู่ที่ประมาณ 20% และในปี 2551 เป็นต้นไป GDP ของกลุ่ม G7 มีสัดส่วนในการขยายตัวของ GDP ลดลง (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 สัดส่วนในการขยายตัวของ GDP โลก (Contribution to Global Growth)

ที่มา: The International Monetary Fund (2553)

จากภาพที่ 2 พบว่า การขยายตัวของ GDP ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2533-2543 กลุ่ม BRIC มีสัดส่วนในการขยายตัวของ GDP โลกที่ประมาณ 32% ในช่วงปี พ.ศ. 2543-2551 BRIC มีสัดส่วนในการขยายตัวของ GDP โลกเพิ่มขึ้นถึงประมาณ 46% และจากปี 2551 เป็นต้นไป GDP ของกลุ่ม BRIC มีสัดส่วนการขยายตัวของ GDP เพิ่มขึ้น ตามลำดับ ขณะที่ความสำคัญทางเศรษฐกิจของกลุ่ม G7 นั้น ลดลงจากในอดีตค่อนข้างมาก ในขณะที่ความสำคัญทางเศรษฐกิจของ BRIC กลับมีแนวโน้มขยายตัวสวนทางกลับกลุ่ม G7 สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทการขยายตัวทางเศรษฐกิจของ BRIC ซึ่งชี้ให้เห็นถึงกลุ่มประเทศ G7 ที่ในอนาคตจากนี้ไป ความสำคัญทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ G7 ต่อโลก จะต้องลดบทบาทลง ในขณะที่กลุ่ม BRIC กำลังขึ้นมาเป็นอีกแกนหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศ

BRIC หมายถึง ประเทศชั้นนำในกลุ่มตลาดเกิดใหม่ คือ บราซิล (Brazil) รัสเซีย (Russia) อินเดีย (India) และจีน (China) ที่มาของชื่อกลุ่ม BRIC นั้น เริ่มต้นในเดือนพฤศจิกายนปี 2544 โดยมาจากการตั้งชื่อของ นายจิม โอนีล (Jim O'Neill) ซึ่งเป็นหัวหน้านักเศรษฐศาสตร์ของบริษัท

โกลแมนแซคส์ (Goldman Sachs) สถาบันการเงินชั้นนำของโลก โดยเบื้องหลังการตั้งชื่อกลุ่ม BRIC ของนายจิม โอนีล มาจากเหตุการณ์วินาศกรรมที่สหรัฐอเมริกาในวันที่ 11 กันยายน 2544 สะท้อนว่า อำนาจของกลุ่มประเทศที่ไม่ใช่ตะวันตก กำลังจะมีบทบาทต่อโลกมากขึ้น การที่ BRIC มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เพราะ BRIC มีสัดส่วน GDP อยู่ที่ 24% ต่อ GDP โลก และสะสมเงินทุนสำรองระหว่างประเทศอยู่ที่ประมาณ 45% ของทุนสำรองระหว่างประเทศทั่วโลก ในด้านศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (ภาพที่ 2) พบว่า กลุ่มประเทศ BRIC มีสัดส่วนในการขยายตัวของ GDP โลก (Contribution to Global Growth) เพิ่มขึ้น ตามลำดับ กลุ่ม BRIC มีสัดส่วนของประชากรประมาณ 40% ของประชากร โลกทั้งหมด แสดงถึงผู้บริโภคโลกที่มีจำนวนมาก

กลุ่ม BRIC เป็นกลุ่มประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงในระดับโลก โดยแต่ละประเทศในกลุ่ม BRIC จะมีจุดเด่นที่แตกต่างกันที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในลักษณะของการส่งเสริมซึ่งกันและกัน ประเทศบราซิลเป็นประเทศที่มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญเป็นศูนย์กลางของการผลิตสินแร่ของโลก เช่น ทองคำ เหล็ก สังกะสี และป่าไม้ และยังเป็นผู้นำในผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร นอกจากนี้ยังเป็นผู้ผลิตเอทานอลรายใหญ่ที่สุดของโลกอีกด้วย ประเทศรัสเซียเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติด้านพลังงานที่สำคัญของโลกโดยมีก๊าซธรรมชาติร้อยละ 35 ของโลก (เป็นอันดับ 1 ของโลก) มีน้ำมันร้อยละ 20 (เป็นอันดับ 8 ของโลก) และรัสเซียยังเป็นแหล่งผลิตถ่านหินขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลกอีกด้วย สำหรับประเทศอินเดีย เป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร อินเดียได้รับการยอมรับในฐานะศูนย์กลางการพัฒนาด้านไอที (IT) ที่สำคัญของโลก โดยมีบุคลากรที่มีคุณภาพสูง ในส่วนของประเทศจีน เป็นผู้นำด้านการผลิตของโลก ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลก จีนจึงเป็นแหล่งผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคและสินค้าอุตสาหกรรม นอกจากนี้จีนก็ยังเป็นประเทศที่มีผู้บริโภคสินค้าและมีแหล่งทรัพยากรรายใหญ่ที่สุดของโลกอีกด้วย

ตารางที่ 2 มูลค่าดุลการค้าระหว่างประเทศไทยกับ BRIC ในปี พ.ศ. 2535-2553

(หน่วย: ล้านบาท)

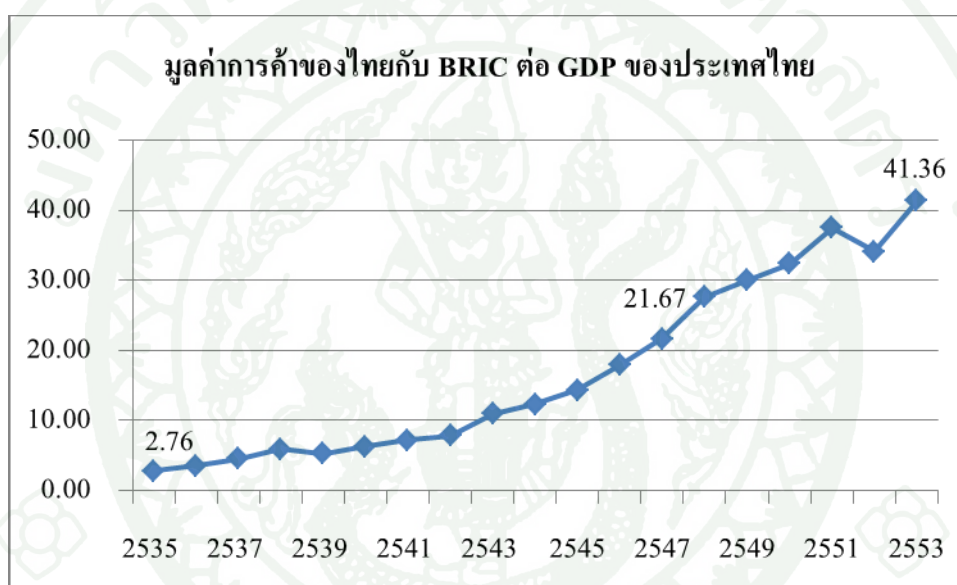
ปี	ประเทศ			
	บราซิล	รัสเซีย	อินเดีย	จีน
2535	-11,139.58	0	-6,844.64	-21,178.31
2536	-7,617.35	-9,337.52	-11,361.16	-13,973.51
2537	-9,014.13	-15,754.57	-8,437.13	-11,561.22
2538	-8,501.72	-21,457.16	-8,445.07	-11,319.80
2539	-10,215.17	-18,704.57	-10,065.79	-2,129.40
2540	-8,495.88	-14,044.01	-8,483.89	-13,971.38
2541	-405.53	-2,040.34	-6,292.62	-1,962.38
2542	-5,618.39	-9,087.48	-3,979.05	-24,024.03
2543	-3,101.19	-11,872.25	-5,094.69	-22,421.77
2544	-4,743.78	-10,482.72	-8,480.29	-37,855.52
2545	-8,760.68	-15,112.27	-15,580.42	-59,114.89
2546	-10,956.14	-12,769.94	-9,874.36	-15,013.50
2547	-17,166.08	-28,980.22	-9,110.32	-43,945.56
2548	-25,234.30	-51,380.65	9,944.05	-81,511.91
2549	-9,371.21	-34,389.57	6,731.52	-75,545.66
2550	-3,830.92	-32,404.95	19,785.73	-53,456.63
2551	-29,539.55	-64,031.02	22,930.46	-138,023.69
2552	-11,717.69	-44,145.24	50,415.32	-37,367.00
2553	-6,584.12	-78,353.22	67,038.08	-96,759.38

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ (2554)

จากตารางที่ 2 แสดงมูลค่าดุลการค้าระหว่างประเทศไทยกับ BRIC ในปี 2535-2553 พบว่า โดยส่วนใหญ่ไทยขาดดุลการค้ากับกลุ่ม BRIC คือ ประเทศบราซิล รัสเซีย อินเดียและจีน มาโดยตลอด แต่จากสถิติมูลค่าการส่งออก นำเข้า และดุลการค้าของไทยไปยังต่างประเทศทั่วโลก โดยจำแนกเป็นรายประเทศ ในปี 2535-2553 พบว่า ประเทศคู่ค้าหลักที่ไทยส่งออกด้วยมากที่สุด ยังคงเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และจีน ตามลำดับ ทั้งที่ประเทศในกลุ่ม G7 เป็นประเทศ

ที่มีสัดส่วนในการขยายตัวของ GDP ลดลงเรื่อยมา แต่ไทยค้าขายกับอินเดียเป็นลำดับที่ 16 รัสเซียเป็นลำดับที่ 18 และบราซิลเป็นลำดับที่ 23 ขณะที่กลุ่ม BRIC มีสัดส่วนการขยายตัวของ GDP เพิ่มขึ้น ตามลำดับ และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณามูลค่าการค้าของไทย และ BRIC ต่อเศรษฐกิจไทย พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2535 มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 2.76 และเพิ่มเป็นร้อยละ 21.67 ในปี 2547 และในปี 2553 เพิ่มสูงถึงร้อยละ 41.36 สะท้อนให้เห็นถึงบทบาททางการค้าของกลุ่ม BRIC ที่มีความสำคัญต่อไทยมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 3 มูลค่าการค้าของไทยกับ BRIC ต่อ GDP ของประเทศไทย

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2553)

ประเทศไทยจะขยายมูลค่าการค้ากับประเทศที่มีอนาคตสดใสอย่างกลุ่ม BRIC ได้อย่างไร และในขณะเดียวกันก็ต้องรักษารฐานตลาดเก่าเอาไว้ เพราะเมื่ออำนาจและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของโลก เริ่มเคลื่อนออกจากกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว ไปสู่กลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนามากขึ้นเช่นนี้ ประเทศไทยก็ไม่ควรมองข้ามการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่ม BRIC และควรใช้โอกาสนี้แสวงหาช่องทางสร้างความสัมพันธ์ทางการค้ากับแต่ละประเทศในกลุ่ม BRIC ให้มากขึ้น อีกทั้งประเทศไทยควรทบทวนศักยภาพของประเทศคู่ค้า เพื่อจะขยายตลาดให้เหมาะสมมากขึ้น จึงจำเป็นต้องทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อดุลการค้าของไทยกับประเทศคู่ค้าเหล่านี้ เพื่อแก้ปัญหาการขาดดุล

การค้าและหากไทยค้าขายกับ BRIC เป็นคู่ค้าหลัก ดุลการค้าของไทยจะเป็นอย่างไร จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ด้วยเหตุนี้จึงทำการศึกษาในประเด็นดังกล่าวข้างต้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาภาวะการค้าระหว่างประเทศ ระหว่างประเทศไทยกับ BRIC
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดุลการค้าของประเทศไทยกับ BRIC

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษา “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดุลการค้าของไทยกับ BRIC” นี้ ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ภายใต้ขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดุลการค้าของไทยกับ BRIC ประเทศในกลุ่ม BRIC ที่ศึกษาประกอบด้วย บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน
2. ข้อมูลที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติรายปีเป็นเวลา 19 ปี ระยะเวลาที่ทำการศึกษา ตั้งแต่ในช่วง ปี พ.ศ. 2535-2553
3. ภาวะการค้าระหว่างประเทศ ครอบคลุมถึง การส่งออก นำเข้า ระหว่างประเทศไทยกับ BRIC และความสามารถในการแข่งขันของกลุ่ม BRIC

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นประโยชน์ต่อภาครัฐทำให้ทราบแนวทางในการดำเนินนโยบายทางการค้าที่เหมาะสม ทำให้เพิ่มมูลค่าการส่งออกไปยังประเทศคู่ค้ามากขึ้น ช่วยลดปัญหาการขาดดุลการค้า
2. เป็นประโยชน์ต่อภาคเอกชน และผู้ประกอบการด้านการส่งออก-นำเข้า ในการกำหนดมาตรการด้านการส่งออกได้อย่างเหมาะสม และสามารถปรับตัวได้ทันต่อภาวะการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

นิยามศัพท์

BRIC หมายถึง ประเทศชั้นนำในกลุ่มตลาดเกิดใหม่ คือ บราซิล (Brazil), รัสเซีย (Russia), อินเดีย (India) และจีน (China)

บทที่ 2

การตรวจเอกสารและแนวคิดทฤษฎี

การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดุลการค้าของไทยกับ BRIC ได้ทำการตรวจเอกสารจากงานวิจัยและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาในด้านต่างๆ ทั้งด้านข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่นำมาสร้างแบบจำลอง การตั้งสมมติฐาน และวิธีการศึกษารวมทั้งแหล่งที่มาของข้อมูลเพื่อใช้ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม โดยงานวิจัยที่ได้ทำการตรวจเอกสารมีดังต่อไปนี้

ทรงศรี อัครางกูล (2542) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดุลการค้าของไทยกับประเทศคู่ค้าที่สำคัญ โดยแยกพิจารณาดุลการค้าเป็นสองส่วน คือ อุปทานการส่งออกและอุปสงค์การนำเข้าของการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่ค้าสำคัญ คือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และเยอรมนี ศึกษาโดยใช้ข้อมูลทศวรรษปฏิทินอนุกรมเวลารายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 ถึงปี พ.ศ. 2538 และประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS)

ผลการศึกษาพบว่า กรณีดุลการค้าของไทยกับสหรัฐอเมริกา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งออกคือ รายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกา มูลค่าการส่งออกของไทยไปสหรัฐอเมริกาในปีก่อนและดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริง แต่ระดับราคาเปรียบเทียบไม่มีอิทธิพลต่อการส่งออก เนื่องจากไทยมีระบบเศรษฐกิจที่เล็กเมื่อเทียบกับตลาดโลก ราคาสินค้าส่งออกขึ้นอยู่กับตลาดโลก ไทยจึงไม่มีอำนาจในการต่อรองราคาเป็นเพียงผู้รับเอาราคา (Price Taker) ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำเข้าคือ รายได้ประชาชาติของไทย และระดับราคาเปรียบเทียบ แต่ดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริงไม่มีอิทธิพลต่อการนำเข้า เนื่องจากไทยใช้อัตราแลกเปลี่ยนระบบตะกร้าเงิน ซึ่งทำให้ค่าเงินไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก จนทำให้ปริมาณการนำเข้าไม่ผันแปรตามดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริง และยังพบว่าไทยควรใช้นโยบายการคลัง เช่น การใช้งบประมาณเกินดุลเพื่อลดการใช้จ่ายของประชาชน เพื่อให้ประเทศมีการนำเข้าลดลง จะทำให้ดุลการค้าของไทยกับสหรัฐอเมริการดีขึ้น

กรณีดุลการค้าของไทยกับญี่ปุ่น พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งออกคือ มูลค่าการส่งออกของไทยไปญี่ปุ่นในปีก่อนและระดับราคาเปรียบเทียบ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำเข้าคือ รายได้ประชาชาติของไทย ระดับราคาเปรียบเทียบและดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริง นอกจากนี้ประเทศไทย

ควรจะใช้นโยบายการเงิน เช่น การลดปริมาณเงิน จะทำให้อัตราเงินเฟ้อลดลง ระดับราคาในประเทศจะต่ำกว่าระดับราคาต่างประเทศ จะทำให้ไทยส่งออกได้มากขึ้น และควรทำร่วมกับนโยบายการคลัง คือ ใช้งบประมาณเกินดุลเพื่อลดการใช้จ่ายของประชาชน ซึ่งจะทำให้การนำเข้าลดลง

กรณีดุลการค้าของไทยกับเยอรมนี พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งออก คือ รายได้ประชาชาติของเยอรมนี มูลค่าการส่งออกของไทยไปเยอรมนีในปีก่อน และระดับราคาเปรียบเทียบในปีก่อน ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำเข้า คือ รายได้ประชาชาติของไทย ระดับราคาเปรียบเทียบ และดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริง จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยควรใช้นโยบายการเงิน เช่น ลดปริมาณเงินหรือลดการขยายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์จะทำให้ระดับราคาในประเทศลดลง ซึ่งเมื่อเทียบกับระดับราคาจากต่างประเทศจะทำให้ไทยมีการนำเข้าลดลง

ทวีพร ขาวทอง (2549) ศึกษาแนวโน้มและปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออัตราการค่าของประเทศไทยภายหลังการเปลี่ยนแปลงนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน พ.ศ. 2540 โดยใช้ข้อมูลทศนิยมรายไตรมาส ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541-2548 เพื่อทำการวิเคราะห์แนวโน้มอัตราการค่าด้วยเลขดัชนี และการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออัตราการค่าด้วยวิธี Co-integration และ Error Correction Mechanisms รูปแบบของอัตราการค่าที่ใช้ในการศึกษา คือ อัตราการค่าในรูปบัญชีเดินสะพัด (Current Account Terms of Trade) ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัย ได้ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า แนวโน้มอัตราการค่าโดยรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดเวลาที่ทำการศึกษ หากพิจารณาแยกตามหมวดสินค้าตามระบบ Standard International Trade Code (SITC) หมวดสินค้าที่มีแนวโน้มอัตราการค่าเพิ่มขึ้น ประกอบด้วย หมวดสินค้าเครื่องดื่มน้ำและยาสูบ หมวดสินค้าวัตถุดิบ หมวดสินค้าน้ำมันจากพืชและสัตว์ หมวดสินค้าเคมีภัณฑ์ หมวดสินค้าเครื่องจักร และหมวดสินค้าอุตสาหกรรมเบ็ดเตล็ด ส่วนหมวดสินค้าที่มีแนวโน้มอัตราการค่าลดลง ได้แก่ หมวดสินค้าอาหาร หมวดสินค้าอุตสาหกรรม และหมวดสินค้าเบ็ดเตล็ด สำหรับผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออัตราการค่า พบว่า ผลิตภัณฑ์ประชาชาติและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีความสัมพันธ์ระยะยาวกับอัตราการค่า

เพียงหทัย วงศ์เจียมรัตน์ (2535) ได้ทำการวิเคราะห์ดุลการค้าของไทย โดยมุ่งวิเคราะห์หาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดดุลการค้าของไทยในช่วง พ.ศ. 2500-2534 โดยใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติกำหนดปริมาณการส่งออก และการนำเข้าของสินค้าโดยรวมของประเทศไทยเป็นหลัก

ผลการศึกษาพบว่าสมการอุปทานการส่งออกมีค่าสัมประสิทธิ์ต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญเพียงตัวเดียว คือ ปริมาณการส่งออกปีก่อนหน้า ส่วนสมการอุปสงค์การส่งออก พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณได้มีนัยสำคัญทุกตัว ยกเว้นระดับราคาสินค้าส่งออกของโลก ส่วนสมการอุปสงค์การนำเข้า พบว่า อัตราแลกเปลี่ยนไม่มีนัยสำคัญต่อการนำเข้า นอกจากนั้นการพิจารณาค่าความยืดหยุ่น พบว่า ปัจจัยรายได้มีอิทธิพลต่ออุปสงค์สินค้าเข้ามามากกว่าปัจจัยด้านราคา ซึ่งตรงกันข้ามกับอุปสงค์สินค้าออกที่จะได้รับอิทธิพลของปัจจัยด้านราคามากกว่าด้านรายได้ เมื่อรวมผลของค่าความยืดหยุ่นในอุปสงค์ต่อราคาของการส่งออกกับการนำเข้ามีค่ามากกว่า 1 คือ 2.506 และ 0.793 ตามลำดับ จึงทำให้เห็นนโยบายด้านราคา เช่น การใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนเพื่อแก้ปัญหาขาดดุลการค้านั้นสามารถทำได้

รณชัย เลิศสินธพานนท์ (2541) ศึกษาผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงและปัจจัยสำคัญอื่นๆ ที่มีต่อมูลค่าการส่งออกรวมของสินค้าอุตสาหกรรมไปยังประเทศคู่ค้า ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสิงคโปร์ โดยใช้ข้อมูลรายปีระหว่าง พ.ศ. 2530-2539 โดยแบบจำลองอาศัยแนวคิดจากทฤษฎีอุปสงค์อุปทาน และทฤษฎีเสมอภาคอำนาจซื้อ แล้วทำการประมาณค่าสมการด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

ผลการศึกษาที่ได้ คือ ทั้ง 3 ประเทศได้ผลเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทำให้ทราบว่าระดับราคาสินค้าภายในประเทศคู่ค้า และอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงมีผลต่อมูลค่าการส่งออกรวมของสินค้าอุตสาหกรรมของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับตลาดส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทยไปยังประเทศสิงคโปร์ ขึ้นอยู่กับรายได้ประชาชาติประเทศสิงคโปร์ และระดับราคาส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทยในปีก่อนหน้าอย่างมีนัยสำคัญ

สรศักดิ์ บุญมี (2540) ศึกษาการสนองตอบของสินค้าเข้าและสินค้าออกของไทยต่อการเปลี่ยนแปลงราคาและอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งเป็นการศึกษาในภาพรวมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการค้าระหว่างประเทศของไทย โดยเฉพาะปัจจัยด้านราคาและอัตราแลกเปลี่ยน ข้อมูลที่ใช้เป็นรายปีตั้งแต่ พ.ศ. 2507-2538 ใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุดในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์

ผลการศึกษาของสมการอุปสงค์การนำเข้าพบว่า การเปลี่ยนแปลงของระดับราคาเปรียบเทียบมีผลกระทบต่อการนำเข้ามากที่สุด ค่าความยืดหยุ่นพบว่า ระดับราคามีผลกระทบต่อปริมาณการนำเข้ามากกว่าอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง ส่วนการหาระยะเวลาความล่าช้าจากสมการอุปสงค์ต่อการนำเข้าพบว่า การสนองตอบของปริมาณการนำเข้าที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับราคา มีระยะเวลาด้านการเปลี่ยนแปลงด้านอัตราแลกเปลี่ยน ส่วนสมการอุปสงค์การส่งออกพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านรายได้ที่แท้จริงของโลก จะมีผลต่อปริมาณการส่งออกของไทยมากที่สุด ซึ่งเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน โดยค่าความยืดหยุ่นที่ได้จากระดับราคาเปรียบเทียบมากกว่าอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงชี้ให้เห็นว่าการดำเนินนโยบายทางด้านราคาจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณการส่งออก มากกว่านโยบายด้านอัตราแลกเปลี่ยน เมื่อหาระยะเวลาความล่าช้าจากสมการส่งออกที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการส่งออก พบว่า ความล่าช้าของการเปลี่ยนแปลงในด้านอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงใช้ระยะเวลาด้านการเปลี่ยนแปลงทางด้านราคานอกจากนั้นยังได้ข้อสรุปว่า ระยะเวลาความล่าช้าในระยะยาวการปรับตัวจะเข้าสู่ภาวะปกติ ผลกระทบจะเกิดในระยะสั้นเท่านั้น

Houthakkar and Magee (1969) ศึกษาความยืดหยุ่นของรายได้และระดับราคาในการค้าของโลก ใช้ข้อมูลรายปี ระหว่างปี ค.ศ. 1951-1966 ประเมินการด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดโดยประเทศที่ทำการศึกษานั้นจะเป็นประเทศอุตสาหกรรมทั้งหมด 15 ประเทศ กำหนดให้การนำเข้าที่แท้จริงขึ้นอยู่กับรายได้ที่แท้จริงของประเทศนั้น และสัดส่วนของดัชนีราคาสินค้านำเข้าต่อดัชนีราคาสินค้าขายส่งในประเทศ ส่วนการส่งออกที่แท้จริงถูกกำหนดจาก รายได้ที่แท้จริงของประเทศผู้นำเข้าหลัก 26 ประเทศ ถ่วงน้ำหนัก ผลการศึกษาพบว่า รายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทุกประเทศ ตัวแปรระดับราคานั้น ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ทางลบ และมีนัยสำคัญเพียงบางประเทศเท่านั้น ส่วนค่า $\text{adjust } R^2$ ของทุกประเทศค่อนข้างดี ยกเว้นสมการนำเข้าของออสเตรเลียและอเมริกาใต้ ส่วนญี่ปุ่นจะมีค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ของการส่งออกมากกว่าของการนำเข้าประมาณ 3 เท่า ขณะที่สหรัฐอเมริกามีความยืดหยุ่นต่อรายได้ของการนำเข้ามากกว่าของการส่งออกประมาณ 1.5 เท่า จึงส่งผลให้สหรัฐอเมริกามีปัญหาดุลการค้าในช่วงที่ทำการศึกษา

Bahmani-Oskooee (1986) ได้ศึกษาการตอบสนองของมูลค่าการค้าที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงราคาและอัตราแลกเปลี่ยน โดยใช้แบบจำลอง Distributed Lag และ Almon Lag Model สรุปคือ ในส่วนแรก จะมีการประมาณค่าผลรวมของฟังก์ชันความต้องการนำเข้าและส่งออกของประเทศกำลังพัฒนา 7 ประเทศ ใช้ข้อมูลแบบรายไตรมาสในช่วงปี 1973-1980 และในส่วนที่ 2 เป็นการ

ประมาณการราคาโดยตรง และรูปแบบการตอบสนองของอัตราแลกเปลี่ยนของ ทั้ง 7 ประเทศ ประกอบด้วย บราซิล กรีซ อินเดีย อิสราเอล เกาหลี แอฟริกาใต้ และไทย โดยมีสมมติฐานว่า มูลค่าการค้าที่เปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ ทั้งรายได้และอัตราแลกเปลี่ยน มีนัยสำคัญทางสถิติ มีผลต่อการนำเข้า รายได้ และระดับราคาเป็นปัจจัยสำคัญของการนำเข้า

ผลการศึกษาปรากฏว่า มูลค่าการค้าได้ปรับเปลี่ยนเกิดจากตัวกระตุ้นคือ ราคาที่แตกต่างกัน พบว่า การตอบสนองของการนำเข้าและส่งออกรวดเร็วกว่า ใช้เวลาน้อยกว่า เมื่อเทียบกับการตอบสนองของอัตราแลกเปลี่ยน และเนื่องจากราคาเปรียบเทียบวัดโดยสกุลเงินต่างประเทศ จึงเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงราคาระหว่างประเทศ และพบว่าในระยะยาวมูลค่าการค้าจะถูกกระตุ้นจากการเปลี่ยนแปลงของราคาเปรียบเทียบมากกว่าการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน

Goldstein and Khan (1978) ศึกษาการตอบสนองต่อราคาของอุปสงค์และอุปทานต่อการส่งออกของประเทศอุตสาหกรรม 8 ประเทศ โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสตั้งแต่ ค.ศ. 1955-1970 แบบจำลองที่ใช้เป็น Simple Models ทั้งอุปสงค์และอุปทานต่อการส่งออก ทำการประมาณค่าแบบสมการ Simultaneously แยกแบบจำลองเป็น 2 ตัวแบบ คือ Equilibrium และ Disequilibrium Model รูปแบบที่ใช้เป็น log-linear กำหนดให้อุปสงค์ต่อการส่งออกขึ้นอยู่กับรายได้ที่แท้จริงของประเทศ คู่ค้า และสัดส่วนของระดับราคาสินค้าส่งออกต่อระดับราคาส่งออกของประเทศคู่ค้า ส่วนอุปทานของการส่งออกขึ้นอยู่กับรายได้ที่แท้จริงของประเทศ และสัดส่วนของระดับราคาสินค้าส่งออกต่อระดับราคาของสินค้าในประเทศ ผลการศึกษาของทั้ง 6 ประเทศ พบว่า มีค่าความยืดหยุ่นต่อราคา มากกว่า 1 แสดงว่าการส่งออกมีการตอบสนองต่อระดับราคาสินค้าโดยเปรียบเทียบสูง ส่วนค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ได้นั้นได้ค่ามากกว่า 1

Grauwe (1988) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนกับการชะลอตัวของอัตราการค้าในระหว่างประเทศ โดยนำวิธีการวิเคราะห์ปัญหาทางเลือกภายใต้ความเสี่ยงมาใช้เป็นแบบการศึกษา เพื่อดูผลจากความเสี่ยงของการเปลี่ยนแปลงทางด้านอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อปริมาณการส่งออก ซึ่งตัวแปรที่ใช้ศึกษา คือ อัตราการค้าโดยของรายได้ที่แท้จริง อัตราการเปลี่ยนแปลงในราคาสินค้าโดยเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ อัตราการค้าโดยทางการค้าระหว่างประเทศ ความไม่แน่นอนในอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นตัวเงิน และอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง และปัจจัยภายนอกอื่นๆ โดยที่ข้อมูลที่ใช้ศึกษาจะเป็นมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของประเทศอุตสาหกรรมที่สำคัญ จำนวน 10 ประเทศ ในระหว่างปี 1960-1969 และปี 1973-1984 และ

เพื่อยืนยันผลการศึกษามากขึ้น จึงมีการใช้ข้อมูลศึกษาตามข่าวสารที่มีการใช้อัตราแลกเปลี่ยนแบบยืดหยุ่นในระหว่าง 2 ช่วงเวลา คือ 1973-1978 และ 1979-1984 ซึ่งจะช่วยให้สามารถทราบการเปลี่ยนแปลงทางด้านราคาโดยเปรียบเทียบ

ผลของการศึกษาจากข้อมูลทั้ง 2 ลักษณะ ได้ให้ข้อสรุปเดียวกันที่ว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านอัตราแลกเปลี่ยน ส่งผลในทางลบกับการขยายตัวด้านการค้าระหว่างประเทศในประเทศอุตสาหกรรมในช่วงระหว่างปี 1973-1984 ซึ่งถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับผลของการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบยืดหยุ่นในช่วงต้นของทศวรรษ 1970 นอกจากนี้แม้ว่าการเพิ่มความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยนจะเป็นการลดสวัสดิการของประชาชน แต่ก็ยังจูงใจให้ผู้ส่งออกเพิ่มการส่งออกมากขึ้น เพื่อเป็นการลดความผันผวนของรายได้จากการส่งออก อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงมิใช่เป็นปัจจัยที่ใช้อธิบายการชะลอตัวทางการค้าระหว่างประเทศตั้งแต่ปี 1973 เป็นต้นมา แต่เป็นผลมาจากการมีปริมาณผลผลิตลดลงและการชะลอตัวของการรวมตัวทางการค้าของประเทศอุตสาหกรรมนับตั้งแต่ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา

Iamnawachart (1992) ได้ศึกษาดุลบัญชีเดินสะพัดของไทยมีจุดประสงค์ในการวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมของดุลบัญชีเดินสะพัดของไทย โดยอาศัยโครงสร้างของแบบจำลองการค้าระหว่างประเทศสำหรับสินค้าและบริการในภาพรวม ซึ่งการนำเข้าจะพิจารณาเฉพาะอุปสงค์การนำเข้า ส่วนการส่งออกจะพิจารณาเฉพาะอุปทานการส่งออก โดยให้การนำเข้าขึ้นอยู่กับรายได้ของประเทศไทย ดัชนีราคาสินค้านำเข้า และตัวแปรหุ่นที่แทน the shock in 1986 ส่วนการส่งออกจะขึ้นอยู่กับรายได้ของต่างประเทศ ระดับราคาเปรียบเทียบระหว่างดัชนีราคาสินค้าส่งออกกับดัชนีราคาสินค้าขายส่งในรูปเงินบาท อัตราแลกเปลี่ยนที่ถ่วงน้ำหนักด้วยมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ และผลผลิตภายในประเทศ โดยแบบจำลองดุลบัญชีเดินสะพัดจะประกอบด้วยดุลการค้าและดุลบริการ ข้อมูลที่ใช้เป็นรายปีตั้งแต่ ค.ศ. 1961-1988 มีรูปแบบทั้ง Linear และ Log-Linear และใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุดในการประมาณการค่าสัมประสิทธิ์

ผลการศึกษาจากสมการการนำเข้า พบว่า รายได้ในประเทศมีผลกระทบต่อการนำเข้ามากกว่าดัชนีราคาสินค้านำเข้า ส่วนด้านการส่งออกพบว่าผลผลิตในประเทศมีผลกระทบต่อการส่งออกมากที่สุด และยังพบว่า จากการประมาณการของสมการการส่งออกสินค้านั้น อัตราแลกเปลี่ยนไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมของการส่งออกสินค้าได้ ส่วนค่าทางสถิติมีเพียงอัตราแลกเปลี่ยนเท่านั้นที่ไม่มีนัยสำคัญและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเกิดจากความไม่สมดุลของดุลการค้าเป็นสำคัญ

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการกำหนดปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการส่งออกของไทยไปยังประเทศคู่ค้าสำคัญ นอกจากนี้ยังสามารถประยุกต์ใช้ตัวแปรต่างๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Method) และจากการศึกษาที่ผ่านมาส่วนใหญ่พบว่าได้ทำการศึกษาเพียงด้านการส่งออกหรือการนำเข้าเพียงด้านเดียวเท่านั้น ซึ่งการศึกษาดังกล่าวทำในภาพรวมไม่ได้แยกเป็นรายประเทศ หากมีการศึกษาที่แยกการวิเคราะห์ดุลการค้าเป็นรายประเทศ จะทำให้ทราบว่าควรจะดำเนินนโยบายใดบ้างสำหรับประเทศคู่ค้าแต่ละประเทศ เพราะประเทศคู่ค้าแต่ละประเทศย่อมมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจและมีข้อได้เปรียบทางการค้าที่แตกต่างกันไป ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อดุลการค้าของไทยกับประเทศคู่ค้าสำคัญในครั้งนี้จะแยกการศึกษาเป็นรายประเทศไป โดยวิเคราะห์ทั้งอุปทานการส่งออก และอุปสงค์การนำเข้าสินค้าของไทยต่อประเทศคู่ค้าที่สำคัญ คือ กลุ่มประเทศ BRIC ซึ่งประกอบด้วย บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดุลการค้าของไทยกับ BRIC ซึ่งจะพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ที่คาดว่าจะมีอิทธิพลและมีผลต่อดุลการค้าของไทยกับประเทศในกลุ่ม BRIC ดังนั้น จึงใช้ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องและครอบคลุมการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับดุลการชำระเงิน ดุลการค้า แนวคิดด้านการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจที่มีต่อดุลการค้า แนวคิดความยืดหยุ่นที่มีต่อดุลการค้า แนวคิดเรื่องอัตราแลกเปลี่ยน แนวคิดด้านการค้าระหว่างประเทศ และทฤษฎีอุปสงค์การนำเข้าและอุปทานการส่งออก ดังนี้

ดุลการชำระเงิน

ดุลการชำระเงิน (Balance of Payments) คือ บันทึกรายการรับและจ่ายเงินตราต่างประเทศที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจระหว่างผู้มีถิ่นฐานในประเทศนั้นกับผู้มีถิ่นฐานของประเทศอื่นๆ ในเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งปกติจะคิด 1 ปี ดุลการชำระเงินประกอบด้วย 4 บัญชีย่อย ดังต่อไปนี้ (วเรศ อุปปาดิก, 2539)

1. ดุลบัญชีเดินสะพัด (Current Account) ใช้บันทึกรายการเกี่ยวกับรายการสินค้าและบริการทั้งหมดที่เกิดขึ้น ประกอบด้วย

- 1.1 บัญชีดุลการค้า (Trade Account) เป็นบัญชีที่แสดงมูลค่าสินค้าออก (Export) ซึ่งเป็นรายรับ (Receipts) จึงมีเครื่องหมายบวก และมูลค่าสินค้านำเข้า (Import) ถือเป็นรายจ่าย

(Payments) จึงมีเครื่องหมายลบ ผลต่างระหว่างมูลค่าสินค้าออกกับสินค้านำเข้า เรียกว่าดุลการค้า (Balance of Trade) ถ้ามีเครื่องหมายบวกแปลว่า ดุลการค้าเกินดุล (Balance of Trade Surplus) แต่ถ้ามีเครื่องหมายลบแปลว่าดุลการค้าขาดดุล (Balance of Trade Deficit)

$X > M$ ดุลการค้าเกินดุล (Surplus)

$X = M$ ดุลการค้าสมดุล (Balance)

$X < M$ ดุลการค้าขาดดุล (Deficit)

1.2 บัญชีดุลบริการ (Service Account) เป็นบัญชีที่แสดงมูลค่าของการบริการที่ให้หรือรับจากต่างประเทศ บริการที่ให้กับต่างประเทศ ได้แก่ บริการการส่งออก ค่าขนส่ง การโทรคมนาคม บริการด้านการธนาคาร การท่องเที่ยวและประกันภัยที่บริษัทในประเทศไทย ได้รับ เนื่องจากให้บริการแก่คนต่างประเทศ ตลอดจนค่าใช้จ่ายที่รัฐบาลต่างๆ นำมาใช้จ่ายในประเทศไทย เช่น ค่าใช้จ่ายของสถานทูตต่างๆ ในประเทศ เป็นต้น รายการดังกล่าวทำให้กระแสเงินตราไหลเข้าสู่ประเทศถือเป็นรายรับ (Receipt) บริการที่ได้รับจากต่างประเทศ ได้แก่ บริการนำเข้า ได้แก่ ค่าขนส่ง การโทรคมนาคม บริการด้านการธนาคาร การท่องเที่ยว และการประกันภัยที่ชาวไทยหรือคนไทยที่ไปใช้บริการของสายการบินต่างประเทศ ธนาคารต่างประเทศ บริษัทของชาวต่างประเทศ ตลอดจนค่าใช้จ่ายของสถานทูตไทยในต่างประเทศ เป็นต้น เนื่องจากบริการนำเข้าเหล่านี้ทำให้ประเทศไทยเป็นฝ่ายต้องสูญเสียเงินเพื่อชำระหนี้แก่ชาวต่างประเทศ จึงมีกระแสเงินตราไหลออกนอกประเทศถือเป็นรายจ่าย (Payment)

1.3 บัญชีดุลบริจาต (Transfer Account) เป็นบัญชีที่แสดงรายรับสุทธิที่ได้จากการให้เปล่าในรูปสินค้า บริการ เงินตราต่างประเทศ ทั้งที่บริจาตให้แก่ภาครัฐบาลและภาคเอกชนภายในประเทศ

1.4 บัญชีดุลรายได้ (Income Account) คือ รายได้ที่อยู่ในรูปของค่าตอบแทนจากปัจจัยการผลิต เช่น ค่าจ้างแรงงานที่ได้จากการไปทำงานในต่างประเทศ รายได้ที่ได้จากการไปลงทุนในต่างประเทศ เป็นต้น

2. ดุลบัญชีทุนและบัญชีการเงิน (Capital and Financial Account) ใช้บันทึกรายการเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายเงินตราต่างประเทศ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในรูปของการลงทุน ซึ่งเป็นการลงทุนทั้งทางตรงและทางอ้อม บัญชีทุน (Capital Account) เช่น การโอนเงินที่ไม่ใช่เพื่อการลงทุน

ส่วนของบัญชีการเงิน (Financial Account) คือ การลงทุนระหว่างประเทศ ประกอบด้วย การลงทุนโดยตรง คือ การเอาเงินเข้ามาลงทุน เช่น การสร้างโรงงาน และการลงทุนโดยอ้อม คือ การเอาเงินมาซื้อหุ้น เก่งกำไร เป็นต้น

3. บัญชีรายการโอนเงิน เป็นการบันทึกรายการให้เปล่าของภาครัฐและภาคเอกชน โดยไม่มีสินค้าและบริการตอบแทน ทางภาครัฐเป็นการช่วยเหลือระดับประเทศ ส่วนภาคเอกชนเป็นการส่งเงินหรือรับเงินให้กับญาติพี่น้องที่อยู่ในต่างประเทศ

4. บัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศ (International Reserves Account) เป็นรายการปรับหรือชดเชยความแตกต่างระหว่างยอดรวมที่ได้รับหรือรายจ่ายของ 3 บัญชีแรก เพื่อให้ยอดรวมของดุลการชำระเงินทั้งสองด้านสมดุลเสมอ คือ ถ้า รายรับ > รายจ่าย ดุลการชำระเงินเกินดุลจะมีการโอนเงินตราต่างประเทศส่วนที่เกินดุลนี้ไปรวมไว้กับบัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศ ซึ่งจะมีผลทำให้ทุนสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น โดยทุนสำรองระหว่างประเทศจะมีเครื่องหมายติดลบเท่ากับส่วนที่เกินดุล ถ้า รายรับ < รายจ่าย ดุลการชำระเงินขาดดุล มีการโอนเงินตราต่างประเทศมาชดเชยในส่วนที่ขาดดุลนั้น ทำให้ทุนสำรองระหว่างประเทศลดลง โดยทุนสำรองระหว่างประเทศจะมีเครื่องหมายบวกเท่ากับส่วนที่ขาดดุล ทุนสำรองระหว่างประเทศ ประกอบด้วย ทองคำ เงินสกุลหลักที่เป็นเงินตราต่างประเทศ แบ่งเป็น

4.1 ส่วนหนึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของประเทศชาติส่วนรวม ซึ่งทำหน้าที่ 2 ประการ คือ เป็นเงินทุนสำรองหนุนหลักในการออกธนบัตร และรักษาสภาพคล่องทางการเงินในการชำระหนี้หรือการกู้เงินจากต่างประเทศ

4.2 ส่วนหนึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของภาคเอกชน ทุนสำรองระหว่างประเทศ ประกอบด้วย ทองคำ เงินตราสกุลหลักที่ยอมรับชำระหนี้ต่างประเทศ หลักทรัพย์และบัญชีเงินฝากธนาคารพาณิชย์ที่ชำระเงินต้น และผลตอบแทนเป็นเงินตราต่างประเทศ และสิทธิถอนเงินพิเศษของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

แนวคิดด้านการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจที่มีต่อดุลการค้า

Pilbeam (1998) และ Carbaugh (1985) ได้อธิบายถึงวิธีการคิดของ Absorption Approach เริ่มต้นโดย Alexander ในปี ค.ศ. 1952 ซึ่งพิจารณาผลของดุลการค้าที่เกิดจากความแตกต่างระหว่างผลผลิตภายในระบบเศรษฐกิจของประเทศกับการบริโภค ผลผลิต หรือการใช้จ่ายภายในประเทศ อธิบายโดยเริ่มจากสมการผลผลิตหรือรายได้ (Y)

$$Y = C + I + G + (X - M) \quad (1)$$

โดยที่ C คือการบริโภค I คือการลงทุน G คือ การใช้จ่ายภาครัฐบาล X คือ การส่งออกและ M คือ การนำเข้า กำหนดให้การบริโภคทั้งหมดภายในประเทศ (absorption) แทนด้วย $A = C + I + G$ และการส่งออกสุทธิ คือ $X - M$ เขียนสมการได้ว่า

$$Y = A + X - M \quad (2)$$

ให้การส่งออกสุทธิ $X - M = B$ ซึ่งหมายถึงดุลการค้า จะได้

$$Y = A + B \quad (3)$$

หรือ

$$B = Y - A \quad (4)$$

ซึ่งจะได้ว่า ดุลการค้า (B) คือ ผลต่างระหว่างผลผลิตทั้งหมดภายในประเทศ (Y) กับระดับการบริโภคภายในประเทศ (A) อธิบายได้ว่า ถ้าผลผลิตในประเทศมีมากกว่าการบริโภคภายในประเทศ ($Y > A$) จะทำให้ดุลการค้าเป็นบวก ในทางกลับกันถ้ามีการใช้จ่ายภายในประเทศหรือมีการบริโภคเกินกว่าที่ประเทศสามารถผลิตได้ ($Y < A$) จะทำให้ดุลการค้าเป็นลบ

เมื่อนำกระบวนการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจมาพิจารณาถึงผลกระทบของการลดค่าเงิน (Devaluation) ที่มีต่อดุลการค้าแล้ว จะได้ว่าค่าเงินจะสามารถปรับปรุงดุลการค้าให้ดีขึ้นได้นั้น ก็ต่อเมื่อผลผลิตในประเทศมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันกับการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจ

นั่นแสดงว่าประเทศจะต้องมีการเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น หรือมีการลดการใช้จ่ายในประเทศลง หรือต้องทำทั้งสองอย่างควบคู่กัน ซึ่งเท่ากับว่าประเทศจะต้องอยู่ในภาวะที่ยังไม่มีการจ้างงานอย่างเต็มที่ จึงจะทำให้สามารถเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้นได้ แต่อย่างไรก็ตามถ้าระบบเศรษฐกิจอยู่ในภาวะที่มีการจ้างงานเต็มที่แล้ว ไม่สามารถเพิ่มผลผลิตภายในประเทศได้ การลดค่าเงินจะมีผลให้ดุลการค้าดีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการลดการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจลง

แนวคิดเกี่ยวกับดุลการค้า

Rose and Yellen (1989) ได้อธิบายถึงวิธีการนำเอาแบบจำลองทางการค้า Standard 'Two-Country' ซึ่งมีสมมติฐานว่าปริมาณของอุปสงค์การนำเข้าสินค้าในประเทศ (ต่างประเทศ) เป็นไปในทิศทางเดียวกับรายได้ประชาชาติที่แท้จริงในประเทศ (ต่างประเทศ) และมีผลในทิศทางตรงกันข้ามกับราคาเปรียบเทียบของสินค้านำเข้า

$$D_m = D_m(Y, p_m) \quad (5)$$

$$D_m^\circ = D_m^\circ(Y^\circ, p_m^\circ) \quad (6)$$

โดยที่ D_m คือ อุปสงค์การนำเข้าสินค้าในประเทศ D_m° คือ อุปสงค์การนำเข้าสินค้าต่างประเทศและ Y คือ ระดับรายได้ที่แท้จริงซึ่งวัดโดยผลผลิตในประเทศ Y° คือ ระดับรายได้ที่แท้จริงซึ่งวัดโดยผลผลิตต่างประเทศ และ p_m คือ ราคาเปรียบเทียบของสินค้านำเข้าในประเทศ คือ อัตราส่วนระหว่างราคาสินค้านำเข้าในประเทศ (p_m) กับราคาสินค้าที่ผลิตในประเทศ (p) ซึ่งวัดในหน่วยสกุลเงินในประเทศ และ p_m° คือ ราคาเปรียบเทียบของสินค้านำเข้าในต่างประเทศ คือ อัตราส่วนระหว่างราคาสินค้านำเข้าในต่างประเทศ (p_m°) กับราคาสินค้าที่ผลิตในต่างประเทศ (p°) ซึ่งวัดในหน่วยสกุลเงินต่างประเทศ

เมื่อพิจารณาอุปทานการส่งออกสินค้า ในตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์อุปทานการส่งออกของแต่ละประเทศจะขึ้นอยู่กับราคาเปรียบเทียบของการส่งออกและมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

$$S_x = S_x(p_x) \quad (7)$$

$$S_x^\circ = S_x^\circ(p_x^\circ) \quad (8)$$

โดยที่ S_x คือ อุปทานการส่งออกสินค้าจากในประเทศ S_x° คือ อุปทานการส่งออกสินค้าจากต่างประเทศ และ p_x คือราคาเปรียบเทียบของสินค้าออกจากในประเทศ คือ อัตราส่วนระหว่างราคาสินค้าออกจากในประเทศ (P_x) กับระดับราคาสินค้าในประเทศ (P) ซึ่งวัดในหน่วยสกุลเงินในประเทศ ส่วน p_x° คือ ราคาเปรียบเทียบของสินค้าออกจากต่างประเทศ คือ อัตราส่วนระหว่างราคาสินค้าออกจากต่างประเทศ (P_x°) กับระดับราคาสินค้าในต่างประเทศ (P°) ซึ่งวัดในหน่วยสกุลเงินต่างประเทศ

ในการค้าระหว่างสองประเทศ p_m คือ ราคาเปรียบเทียบของสินค้านำเข้าในประเทศ ซึ่งแสดงได้โดย ($p_m = P_m / P$) โดยที่ราคาสินค้านำเข้าของประเทศหนึ่ง (ในประเทศ) จะเท่ากับราคาสินค้าออกจากอีกประเทศหนึ่ง (ต่างประเทศ) คูณด้วยอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นตัวเงิน (E) จะได้ว่า

$$P_m = E \cdot P_x^\circ / P = (E \cdot P^\circ / P) \cdot (P_x^\circ / P^\circ) \equiv q \cdot p_x^\circ \quad (9)$$

โดยที่ E คือ อัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นตัวเงิน (Nominal Exchange Rate) ซึ่งก็คือค่าของเงินสกุลต่างประเทศที่อยู่ในรูปเงินสกุลในประเทศ และ q คือ อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง (real exchange rate) โดยที่

$$q \equiv E \cdot P^\circ / P \quad (10)$$

ทำนองเดียวกันราคาเปรียบเทียบของสินค้านำเข้าของต่างประเทศ (P_m°) แสดงได้โดย ($P_m^\circ = P_m^\circ / P^\circ$) และราคาสินค้านำเข้าของต่างประเทศ (P_m°) ก็จะเท่ากับราคาสินค้าส่งออกจากในประเทศ (P_x) คูณด้วยอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นตัวเงิน (E) ซึ่งจะได้ว่า

$$P_m^\circ = (E \cdot P_x) / P^\circ = (E \cdot P / P^\circ) \cdot (P_x / P) \equiv p_x / q \quad (11)$$

ณ จุดดุลยภาพปริมาณทางการค้าและราคาเปรียบเทียบของการส่งออกสินค้าของแต่ละประเทศ สามารถแสดงได้จากเงื่อนไขดุลยภาพสองประการดังนี้

$$D_m = S_x^\circ \quad (12)$$

$$D_m^\circ = S_x \quad (13)$$

อธิบายได้ว่า ในการพิจารณาตามแนวคิดที่มีการค้าระหว่างสองประเทศ อุปสงค์การนำเข้าสินค้าในประเทศจะเท่ากับอุปทานการส่งออกสินค้าจากต่างประเทศ และอุปสงค์การนำเข้าสินค้าในต่างประเทศจะเท่ากับอุปทานการส่งออกสินค้าจากในประเทศ

มูลค่าดุลการค้าในประเทศก็คือ ผลของการส่งออกสุทธิ ซึ่งเป็นผลต่างระหว่างมูลค่าการส่งออกจากในประเทศ (ราคาสินค้าออกคูณกับปริมาณการส่งออก) กับมูลค่าการนำเข้าในประเทศ (ราคาสินค้านำเข้าคูณกับปริมาณการนำเข้า) และมูลค่าของดุลการค้าในประเทศในเทอมที่แท้จริง ซึ่งในที่นี้แทนด้วย B จะเท่ากับผลของการส่งออกสุทธิที่อยู่ในหน่วยสกุลเงินในประเทศ หากด้วย P แสดงได้ดังนี้

$$B = (P_x / P) \cdot D_m^o - (P_m / P) \cdot D_m \quad (14)$$

จะได้

$$B = p_x \cdot D_m^o - p_m \cdot D_m \quad (15)$$

แทนค่า $p_m = q \cdot p_x$ ในสมการ 15 ดังนั้น

$$B = p_x \cdot D_m^o - q \cdot p_x \cdot D_m \quad (16)$$

ทั้งนี้ หากมีการรวบรวมกันของเงินทุนไหลเวียนแล้ว ดุลการค้า (B) จะไม่เท่ากับศูนย์ ดังนั้น จากความสัมพันธ์ตามแนวคิดดังกล่าว สามารถอธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อดุลการค้าได้ดังนี้

$$B = B(q, Y, Y^o) \quad (17)$$

แนวคิดด้านความยืดหยุ่นที่มีต่อดุลการค้า

แนวคิดด้านความยืดหยุ่น (Elasticity Approach) เป็นแนวคิดที่ได้รับการริเริ่ม โดย Marshall และ Lerner และได้รับการพัฒนาต่อ โดย Robinson และ Machlup เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนกับดุลการค้าและดุลการชำระเงิน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการอธิบายการปรับตัวของดุลการชำระเงินภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบเสรี (Husted and Melvin, 1998)

แนวคิดด้านความยืดหยุ่นที่มีต่อดุลการค้า เป็นแนวคิดนี้เกี่ยวข้องเนื่องกับการเปลี่ยนแปลงในราคาเปรียบเทียบระหว่างสินค้าในประเทศกับสินค้าต่างประเทศซึ่งก็คือการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนที่ส่งผลให้ดุลการค้าเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยความยืดหยุ่น (Elasticity) จะเป็นตัวกำหนดการตอบสนองทางด้านปริมาณที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงราคา แนวความคิดด้านความยืดหยุ่นจึงนำมาใช้ในการวิเคราะห์การตอบสนองของดุลการค้าเมื่อมีการลดค่าเงิน โดยพิจารณาจากความยืดหยุ่นของอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศและหรือ สินค้าต่างประเทศ

ถ้าอุปสงค์และอุปทานมีความยืดหยุ่น (Elastic) หมายถึง อุปสงค์และอุปทานจะมีการเปลี่ยนแปลงตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงราคาโดยสัมพันธ์กัน แต่ถ้าอุปสงค์และอุปทานไม่มีความยืดหยุ่น (Inelastic) แสดงว่าอุปสงค์และอุปทานไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงราคา จะอธิบายโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่น ซึ่งแทนด้วย ε_d

$$\varepsilon_d = \% \Delta Q / \% \Delta P \quad (18)$$

สัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่นของอุปสงค์จะเท่ากับเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงในปริมาณหารด้วย เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงราคา ถ้าราคาสินค้าสูงขึ้น 5 เปอร์เซ็นต์ ทำให้ปริมาณความต้องการสินค้าลดลงมากกว่า 5 เปอร์เซ็นต์ จะได้ ε_d มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าอุปสงค์มีความยืดหยุ่น แต่ถ้าราคาสินค้าสูงขึ้น 5 เปอร์เซ็นต์ ทำให้ปริมาณความต้องการสินค้าลดลงน้อยกว่า 5 เปอร์เซ็นต์ จะได้ ε_d มีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่าอุปสงค์มีความยืดหยุ่นน้อย เราสามารถหาสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่นของอุปทานได้เช่นกันจาก

$$\varepsilon_s = \% \Delta Q / \% \Delta P \quad (19)$$

ดังนั้น ถ้า ε_s มีค่ามากกว่า 1 แสดงถึงอุปทานมีความยืดหยุ่น คือ ปริมาณสินค้าจะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงราคา ถ้า ε_s มีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่าอุปทานมีความยืดหยุ่นน้อย ปริมาณสินค้าตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงราคาน้อย

เมื่อนำผลกระทบจากความยืดหยุ่นมาอธิบายถึงรายรับรวม (ราคา X ปริมาณ) จากการเปลี่ยนแปลงราคา จะได้ว่ากรณีอุปสงค์มีความยืดหยุ่น เปรอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงในปริมาณมีมากกว่าเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงราคา ดังนั้น ถ้าราคาสินค้าลดลงจะทำให้รายรับรวมลดลงในทางกลับกัน กรณีอุปสงค์มีความยืดหยุ่นน้อย เปรอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงในปริมาณน้อยกว่าเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงราคา ถ้าราคาสินค้าลดลงจะทำให้รายรับรวมเพิ่มขึ้น

แนวคิดที่น่าสนใจเกี่ยวกับความยืดหยุ่นที่นำมาพิจารณาผลของการลดค่าเงินที่มีต่อดุลการค้า คือ เงื่อนไขของ Marshall-Lerner (Marshall Lerner Condition) กับเส้นโค้งรูปตัว J (J-Curve Effect) เงื่อนไขของ Marshall-Lerner (Marshall Lerner Condition) ผลของการลดค่าเงินที่มีต่อดุลการค้าขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของอุปสงค์สินค้านำเข้าและสินค้าส่งออก โดยเงื่อนไขของ Marshall-Lerner กล่าวว่า การลดค่าเงินจะทำให้ดุลการค้าดีขึ้นถ้า $|n_m + n_x| > 1$ โดย n_m คือ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์สินค้าเข้าของประเทศ และ n_x คือ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์สินค้าออกของประเทศและเงื่อนไขของ Marshall-Lerner ยังกล่าวไว้ว่าตลาดเงินตราต่างประเทศจะมีเสถียรภาพถ้าผลบวกของความความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์สินค้านำเข้าและสินค้าส่งออกในรูปค่าสัมบูรณ์ มีค่ามากกว่า 1 แต่ถ้ามีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่าตลาดเงินตราต่างประเทศไม่มีเสถียรภาพ และถ้ามีค่าเท่ากับ 1 การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนจะไม่มีผลให้ดุลชำระเงินเปลี่ยนแปลงหรือการลดค่าเงินไม่มีผลต่อดุลการค้านั่นเอง (Salvatore, 2001: 563)

แนวคิดเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนตามเงื่อนไขของ Marshall-Lerner

การเปลี่ยนแปลงในผลสุทธิของการนำเข้าและส่งออก อันเนื่องมาจากการลดค่าเงินเพื่อแก้ ปัญหาดุลการชำระเงิน จะประสบผลหรือไม่ขึ้นกับเงื่อนไขของ Marshall-Lerner ซึ่งกล่าวไว้ว่าการลดค่าเงินจะช่วยแก้ปัญหาดุลการชำระเงินได้ ถ้าผลรวมของความยืดหยุ่นของความต้องการการส่งออกและความต้องการการนำเข้ามากกว่าหนึ่ง ตามสมการข้างล่างนี้

$$|\eta_x + \eta_m| > 1 \quad (20)$$

เมื่อ η_x คือ ความยืดหยุ่นราคาของความต้องการการส่งออก
 η_m คือ ความยืดหยุ่นราคาของความต้องการการนำเข้า

ถ้า $|\eta_x + \eta_m| > 1$ การลดค่าเงินจะทำให้ดุลการชำระเงินดีขึ้น
 $|\eta_x + \eta_m| < 1$ การลดค่าเงินจะทำให้ดุลการชำระเงินเลวลง
 $|\eta_x + \eta_m| = 1$ การลดค่าเงินจะไม่ก่อให้เกิดผลใดๆ ต่อดุลการชำระเงิน

ตารางที่ 3 แสดงผลรวมความยืดหยุ่น

ประเทศ ก.	ประเทศ ก.	ผลบวกของ ความยืดหยุ่น	รายจ่ายค่า สินค้าเข้าของ ประเทศ ก.	รายรับจาก การส่งออกของ ประเทศ ก.	ดุลการค้า ของประเทศ ก.
≥ 1	≥ 1	> 1	ลด	เพิ่ม	เพิ่มขึ้น
> 1	0	> 1	ลด	ไม่เปลี่ยนแปลง	เพิ่มขึ้น
0	> 1	> 1	เพิ่ม	เพิ่ม	เพิ่มขึ้น เพราะรายรับเพิ่มมากกว่ารายจ่ายที่เพิ่มขึ้น
< 1	< 1	< 1	เพิ่ม	เพิ่ม	ลดลง เพราะรายรับเพิ่มไม่พอที่จะชดเชยรายจ่ายเพิ่ม
< 1	< 1	> 1	เพิ่ม	เพิ่ม	เพิ่มขึ้น เพราะรายจ่ายที่เพิ่มแต่รายรับเพิ่มมากกว่ารายจ่ายเพิ่ม
< 1	< 1	$= 1$	เพิ่ม	เพิ่ม	ไม่เปลี่ยนแปลง เพราะรายรับที่เพิ่มชดเชยรายจ่ายเพิ่มหมดพอดี

ช่องที่ 1 คือ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์สินค้าเข้าของประเทศ ก.

ช่องที่ 2 คือ อุปสงค์สินค้าออกของประเทศ ก.

ช่องที่ 3 คือ ผลบวกของความยืดหยุ่นของอุปสงค์สินค้าออกและอุปสงค์สินค้าเข้าของประเทศ ก.

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เราจะเห็นได้ว่าผลของราคาของมาตรการการลดค่าของเงินก็สามารถแก้ไขดุลการชำระเงินให้อยู่ในสถานะที่ดีขึ้นได้ ถ้าหากค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าออกและอุปสงค์ต่อสินค้าเข้าของประเทศที่นำมาตราการลดค่าเงินมาใช้เป็นไปตามเงื่อนไขของ Marshall-Lerner

อย่างไรก็ตามมาตรการลดค่าของเงินสามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหาดุลการชำระเงินที่ขาดดุลได้อย่างเป็นผลดีเฉพาะในบางกรณีเท่านั้น สำหรับกรณีที่ความไม่สมดุลของดุลการชำระเงินมีสาเหตุจากความไม่สมดุลทางโครงสร้าง หรือเกิดจากการไหลออกของเงินทุนนั้น แก้ไขโดยการจัดสรรทรัพยากรใหม่พร้อมกับใช้นโยบายลดค่าเงิน อย่างไรก็ตามไม่ว่าความไม่สมดุลนั้นจะมีสาเหตุมาจากสิ่งใดก็ตาม ในกรณีดังกล่าวการลดค่าของเงินก็อาจจะทำให้ดุลการชำระเงินอยู่ในฐานะที่ดีขึ้นได้บ้าง แต่ประเทศนั้นก็อาจจะยังไม่สามารถแก้ไขสาเหตุที่แท้จริงของการขาดดุลให้หมดไปได้ และระยะต่อมาความไม่สมดุลของดุลการชำระเงินก็อาจจะเกิดขึ้นใหม่ได้อีก และในบางกรณีแม้ว่าความไม่สมดุลของดุลการชำระเงินจะเกิดความไม่สอดคล้องของราคาเปรียบเทียบและต้นทุนในประเทศต่างๆ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ เกิดจากการที่ค่าของเงินตราของประเทศสูงหรือต่ำเกินไปก็ตาม การนำมาตรการนี้มาใช้แก้ปัญหาก็อาจจะประสบผลสำเร็จได้เป็นการชั่วคราวเท่านั้น เพราะเมื่อประเทศที่ขาดดุลลดค่าของเงินของตนเอง ราคาสินค้าที่สูงตามการลดค่าของเงิน จะไปผลักดันให้ระดับราคาสินค้าภายในประเทศค่าแรง ตลอดจนต้นทุนการผลิตภายในประเทศนั้นสูงขึ้นตามไปด้วย และถ้าหากราคภายในประเทศยังสูงขึ้นต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง และสูงจนกระทั่งทำให้ระดับเงินเฟ้อภายในประเทศขณะนั้น เมื่อเทียบกับต่างประเทศสูงกว่าที่เคยเป็นอยู่เดิม ดุลการชำระเงินของประเทศดังกล่าวก็จะขาดดุลอีก ซึ่งจะมีผลทำให้ประเทศนั้นต้องนำมาตรการการลดค่าเงินมาใช้ซ้ำอีกเรื่อยๆ ไม่มีที่สิ้นสุด และการกระทำเช่นนี้ย่อมเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาของประเทศต่างๆ แต่อย่างใด ดังนั้นการใช้มาตรการลดค่าของเงินเพื่อแก้ไขปัญหาดุลการชำระเงินขาดดุลมีข้อควรคำนึง 2 ประการ คือ

1. ผลของการลดค่าของเงินที่มีต่อการใช้จ่าย

ผลสำเร็จของการใช้มาตรการลดค่าของเงินในการปรับภาวะของการขาดดุลการชำระเงินจะเกิดขึ้นได้เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของสินค้าเข้าตามเงื่อนไขของ Marshall-Lerner และการปรับตัวอย่างเหมาะสมของอุปสงค์ดังกล่าว ต่ออุปทานของสินค้าเข้าซึ่งมีค่าความยืดหยุ่นน้อยกว่าอนันต์ การลดค่าของเงินจะมีผลทำให้ราคาเปรียบเทียบระหว่างประเทศเปลี่ยนไปจากเดิม เมื่อเป็นเช่นนี้รูปแบบของอุปสงค์ก็จะเปลี่ยนตามไปด้วย และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของอุปสงค์ตามการเปลี่ยนแปลงของราคาเปรียบเทียบระหว่างประเทศนี้เอง ที่เป็นสาเหตุในการช่วยให้เกิดการปรับดุลยภาพของดุลการชำระเงินได้ในที่สุด อย่างไรก็ตามจากที่พิจารณามาแล้วข้างต้น เราได้เห็นแล้วว่า การลดค่าของเงินอาจจะมีผลต่อรายได้ประชาชาติ และราคาในประเทศที่ลดค่าของเงินเอง และในต่างประเทศด้วย และอาจเป็นไปได้ที่การเปลี่ยนแปลงในราคาและรายได้ประชาชาติที่เกิดขึ้นในประเทศทั้งสองที่เกี่ยวข้อง อาจมีผลลบล้างผลของการลดค่าของ

เงินที่มีต่อดุลการค้าในขั้นแรกได้ ซึ่งถ้าหากเป็นเช่นนี้ดุลการชำระเงินที่ขาดดุลก็จะไม่สามารถปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพการค้าในขั้นแรกได้ หากเป็นเช่นนี้ดุลการชำระเงินที่ขาดดุลก็จะไม่สามารถปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพได้ในที่สุด

ผลของการลดค่าของเงินที่มีต่อระดับราคาและรายได้ประชาชาติ ซึ่งไปหักล้างผลขั้นแรกของการลดค่าของเงินที่มีต่อดุลการค้านั้น อาจอธิบายได้ดังนี้ คือ ถ้าค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าเข้าของประเทศที่ลดค่าของเงินมีค่าที่เหมาะสมดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น การลดค่าของเงินก็จะช่วยให้ดุลการค้าของประเทศที่ลดค่าของเงินอยู่ในฐานะที่ดีขึ้นได้ และเมื่อสินค้าเข้าของประเทศนั้นลดลงในขณะที่สินค้าออกเพิ่มขึ้น การทำงานของตัวทวิจะช่วยกระตุ้นให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจ และรายได้ประชาชาติของประเทศนั้นขยายตัวเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันรายได้ประชาชาติและกิจกรรมทางเศรษฐกิจในต่างประเทศจะหดตัวลง ในกรณีนี้ถ้าระบบเศรษฐกิจของประเทศที่ขาดดุลอยู่ในระดับที่ใกล้จะถึงภาวะที่มีการจ้างงานเต็มที่ เมื่อรายได้ประชาชาติเพิ่ม สินค้าเข้าซึ่งรวมรายได้ประชาชาติก็จะเพิ่มขึ้นตาม โดยผ่านค่าของความโน้มเอียงในการซื้อสินค้าเข้าหน่วยสุดท้ายขณะเดียวกันการลดลงของรายได้ประชาชาติในต่างประเทศก็มีแนวโน้มที่จะทำให้สินค้าเข้าของประเทศนั้น หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ สินค้า ออกของประเทศที่ทำการลดค่าของเงินลดลงด้วย ทำให้เกิดผลในทางลบของรายได้ต่อการปรับดุลการชำระเงินซึ่งจะไปลบล้างผลในทางบวกของราคาไปจากดุลการค้า และยังผลของราคามีค่าสูงมากเพียงใดผลของรายได้ก็จะมีค่าสูงตามไปด้วย

การอธิบายถึงผลของการลดค่าเงินโดยใช้ค่าความยืดหยุ่นเป็นหลักนั้น สนใจเฉพาะผลของการลดค่าของเงินในส่วนที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการซื้อสินค้าต่างประเทศมาเป็นสินค้าในประเทศเท่านั้น โดยตั้งสมมติฐานให้รายได้และราคาภายในประเทศไม่เปลี่ยนแปลง ส่วนการใช้จ่าย (absorption approach) อธิบายผลของการลดค่าของเงินนั้น สนใจเฉพาะผลของรายได้ที่เกิดขึ้นและผลกระทบที่มีต่อการค้า ฉะนั้นหากเราต้องการศึกษาถึงผลสุทธิของการลดค่าของเงินที่มีต่อการปรับตัวของดุลการชำระเงิน เราจะต้องไม่ลืมที่จะนำทั้งเรื่องของความยืดหยุ่นและเรื่องของการใช้จ่ายมาพิจารณาร่วมกันจึงจะสามารถทราบได้ว่าในที่สุดแล้ว การลดค่าของเงินจะมีผลต่อการปรับตัวของดุลการค้าและดุลการชำระเงินเพียงใด

2. การลดค่าของเงินและการเคลื่อนย้ายทุน

การลดค่าของเงินตราของประเทศใดประเทศหนึ่ง เพื่อช่วยปรับความไม่สมดุลของดุลการชำระเงินนั้น อาจจะมีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายทุนระหว่างประเทศได้เช่นเดียวกัน เพราะ

ผู้ที่ถือสินทรัพย์ที่มีค่าเป็นเงินตราของประเทศที่ทำการลดค่าของเงิน จะประสบกับการขาดทุนจากการถือสินทรัพย์ดังกล่าว เมื่อคิดราคาสินทรัพย์ตามอัตราแลกเปลี่ยนใหม่ ซึ่งเงินตราต่างประเทศที่เขาถือสินทรัพย์อยู่มีค่าลดลงเมื่อเทียบกับเงินตราต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น ชาวเยอรมันซึ่งมีเงินฝากไว้กับธนาคารในสหรัฐอเมริกาจำนวนหนึ่ง ซึ่งเมื่อคิดเป็นเงินมาร์กแล้วมีมูลค่าเท่ากับ 1 ล้านดอลลาร์ จะมีความรู้สึกว่าเขาประสบกับการขาดทุนถึง 2 แสนมาร์ก ถ้าสหรัฐอเมริกาลดค่าเงินดอลลาร์ลง 20 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่ชาวอเมริกันจะไม่พบกับการขาดทุนแต่อย่างใดในกรณีเดียวกันนี้ แต่เขาจะรู้สึกว่าเป็นการดีกว่านี้ถ้าเขาได้นำเงินดอลลาร์ที่เขาถืออยู่ไปขายเสียก่อนที่สหรัฐอเมริกาจะทำการลดค่าของเงินดอลลาร์แล้วกลับมาซื้อคืนในภายหลัง ซึ่งจะทำให้เขาได้กำไรถึง 20 เปอร์เซ็นต์ ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการลดค่าของเงินก่อให้เกิดต้นทุนที่แท้จริงและค่าเสียโอกาสต่อชาวต่างประเทศและต่อคนของประเทศนั้นเองตามลำดับ เพราะเขาทั้งสองเป็นผู้ถือสินทรัพย์ของประเทศที่ลดค่าของเงิน

โดยปกติแล้วจะไม่มีประเทศใดประกาศล่วงหน้าว่าจะมีการลดค่าของเงิน ส่วนมากการลดค่าของเงินจะเกิดขึ้นทันทีทันใด โดยปราศจากการให้สัญญาณล่วงหน้า อีกทั้งก่อนที่จะมีการลดค่าเงิน ยังอาจมีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย จนกระทั่งไม่มีผู้ใดจะสามารถบอกได้ว่าเขาจะขาดทุนหรือได้กำไรเพียงใดในการเปลี่ยนแปลงการถือสินทรัพย์ของเขาเสียใหม่ในระบายนั้น และเมื่อได้มีการประกาศลดค่าของเงินอย่างเป็นทางการออกมาก็เป็นที่เข้าใจได้ว่า อัตราแลกเปลี่ยนใหม่จะเป็นอัตราแลกเปลี่ยนถาวรที่จะใช้กันอีกเป็นเวลานาน อย่างไรก็ตามแม้ว่ารัฐบาลจะยังไม่ได้ประกาศลดค่าของเงินอย่างเป็นทางการอัตราแลกเปลี่ยนเดิม ซึ่งค่าของเงินของประเทศสูงเกินจริงที่ทำให้ดุลการชำระเงินของประเทศดังกล่าวขาดดุลนั้น ก็จะทำให้หนักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในเงินตราของประเทศนั้นอยู่แล้ว ขณะเดียวกันเขาก็จะตระหนักว่าทางออกในการแก้ปัญหาดุลการชำระเงินก็ลงจะเป็นการลดค่าของเงินในที่สุด ฉะนั้นเราจะเห็นได้ว่าการไหลออกของทุนเป็นจำนวนมากออกจากประเทศที่มีค่าของเงินสูงเกินจริง ทั้งจากการที่ชาวต่างประเทศซึ่งถือสินทรัพย์ในรูปของเงินตราของประเทศนั้น พยายามเปลี่ยนสภาพคล่องของสินทรัพย์ที่เขาถืออยู่ให้เป็นเงินสดแล้วแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศออกไป และทั้งจากการที่คนของประเทศนั้นเองพากันเปลี่ยนเงินตราของประเทศเขาเองเป็นเงินตราต่างประเทศก่อนที่จะมีการลดค่าของเงินแล้วกลับมาซื้อคืนภายหลังที่ได้มีการลดค่าของเงินเรียบร้อยแล้ว ซึ่งการกระทำเช่นนี้ยังเป็นตัวเร่งให้ประเทศนั้นขาดดุลมากยิ่งขึ้น และจะไม่สามารถรักษาอัตราแลกเปลี่ยนให้อยู่ในระดับเดิมได้ในที่สุด

ในการเปลี่ยนค่าเสมอภาคของเงินหรือเปลี่ยนอัตราแลกเปลี่ยนใหม่ ไม่ว่าจะเป็นไปในทางที่ลดค่าหรือเพิ่มค่าของเงินของประเทศก็ตาม สิ่งที่จะต้องพึงระวังเป็นอย่างยิ่ง คือ การคาดคะเนของนักเก็งกำไร ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศขนาดใหญ่ ยังเป็นที่สงสัยกันว่า การลดค่าของเงินมีบทบาทเพียงใดต่อการลงทุนทางตรง และการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรระหว่างประเทศ แม้ว่าการยังไม่ตัดสินใจที่จะทำการลดค่าของเงินจะทำให้การลงทุนทางตรงในต่างประเทศ โดยคนของประเทศนั้นมีจำนวนมากขึ้น ขณะที่ชาวต่างประเทศเกิดความลังเลที่จะมาทำการลงทุนในประเทศดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ถ้าหากการลดค่าของเงินมิได้กระทำร่วมไปกับมาตรการทางการเงินและการคลังอื่นๆ ที่เหมาะสมด้วยแล้ว ก็อาจมีแนวโน้มที่จะทำให้เป็นที่คาดหมายว่าประเทศนั้นต้องลดค่าของเงินอีกในอนาคต อันจะทำให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการเคลื่อนย้ายทุนระยะยาวได้เช่นเดียวกัน

แนวคิดด้านการค้าระหว่างประเทศ

การค้าต่างประเทศ (รัตนฯ สายคณิต, 2544) แบ่งเป็นการค้าต่างประเทศด้านสินค้าและการค้าต่างประเทศด้านบริการ แต่ในหัวข้อนี้จะพิจารณาเฉพาะการค้าต่างประเทศด้านสินค้าเท่านั้น การค้าต่างประเทศ (Foreign Trade) หรือการค้าระหว่างประเทศ (International Trade) หมายถึงธุรกรรมที่เกี่ยวกับการส่งออกสินค้าออกนอกราชอาณาจักร และการนำเข้าสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักรในเชิงธุรกิจในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ

การส่งออก การที่ประเทศจะส่งออกสินค้าได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ อาทิ อัตราการเติบโตของรายได้ประชาชาติของประเทศผู้ซื้อสินค้าออก ปริมาณการผลิตในประเทศ ต้นทุนการผลิต อัตราเงินเฟ้อ นโยบายการค้าของประเทศ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และนโยบายของประเทศ ดังนี้ อัตราการเติบโตของรายได้ของประชาชาติของประเทศของผู้ซื้อสินค้าออก ถ้าต่างประเทศที่เป็นผู้ซื้อสินค้าออกของประเทศมีอัตราการเติบโตของรายได้ของประชาชาติค่อนข้างสูง ต่างประเทศก็จะนำเข้าสินค้าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ประเทศอาจส่งสินค้าไปขายยังประเทศนั้นได้มากขึ้นด้วย

ปริมาณการผลิตในประเทศ ถ้าประเทศผลิตสินค้าได้เกินความต้องการบริโภคในประเทศ ก็ทำให้ประเทศมีสินค้าส่วนเกินความต้องการที่สามารถส่งออกได้ แต่ถ้าประเทศผลิตสินค้าได้ไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคก็จะมีสินค้าเหลือเพื่อส่งออก แต่ถึงแม้ว่ามีสินค้าส่วนเกินอยู่มาก ก็มีได้หมายความว่าส่งออกได้มาก เพราะการส่งออกยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ ด้วย

ต้นทุนการผลิต ประเทศที่มีการผลิตสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพและมีต้นทุนต่ำกว่าต้นทุนการผลิตของประเทศคู่แข่งกัน ก็จะขายสินค้าออกได้ในราคาต่ำกว่าคู่แข่งกัน ทำให้ส่งออกได้มาก แต่ถ้าต้นทุนการผลิตสูง ทำให้ราคาส่งออกสูงก็ย่อมส่งออกได้น้อย เพราะไม่สามารถขายแข่งขันกับสินค้าของประเทศอื่นได้

อัตราเงินเฟ้อ ประเทศที่ประสบปัญหาเงินเฟ้อสูงขึ้นราคาสูงขึ้นมากเพราะราคาสินค้าและราคาปัจจัยการผลิตต่างๆ สูงขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ทำให้ไม่สามารถขายแข่งขันสินค้าของประเทศอื่นๆ ได้จึงส่งออกได้น้อยลง

นโยบายการค้าของต่างประเทศ ส่งเสริมการค้าเสรีหรือกีดกันการค้า ถ้าต่างประเทศที่นำเข้า มีนโยบายการค้าเสรี เก็บภาษีนำเข้าในอัตราต่ำ ไม่กีดกันการค้าโดยอาศัยมาตรการต่างๆ เช่น การกำหนดมาตรฐานสุขอนามัยค่อนข้างสูง ก็จะทำให้ประเทศสามารถส่งสินค้าเข้าไปขายในประเทศนั้นได้มาก แต่ถ้าต่างประเทศที่เป็นประเทศผู้นำขึ้นนโยบายกีดกันสินค้าเข้าหรือกำหนดภาษีนำเข้าค่อนข้างสูง ก็จะทำให้ประเทศส่งออกสินค้าไปยังประเทศนั้นได้น้อยลง

อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ราคาสินค้าออกจะสูงหรือต่ำในสายตาของผู้ซื้อในต่างประเทศ จะขึ้นอยู่กับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศด้วย เช่น หากปัจจุบันอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกาเท่ากับ 1 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา = 45 บาท แต่ค่าเงินบาทมีค่าอ่อนตัวลงเมื่อเทียบกับเงินตราต่างประเทศ (เช่น 1 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา = 50 บาท) ราคาสินค้าออกจะค่อนข้างต่ำในสายตาของชาวต่างประเทศ จะทำให้ประเทศส่งออกได้มากขึ้น แต่ถ้าสกุลเงินของประเทศมีค่าแข็งขึ้นเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา (เช่น 1 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา = 35 บาท) ราคาสินค้าออกจะค่อนข้างสูงในสายตาของชาวต่างประเทศ จะทำให้ประเทศส่งออกได้น้อยลง

นโยบายของประเทศในการส่งเสริมการส่งออก เช่น การให้สินเชื่อบริษัทส่งออก เพื่อการส่งออก การหาแหล่งตลาดสินค้าออกใหม่ๆ การควบคุมดูแลคุณภาพสินค้าออกให้ตรงตามมาตรฐาน มาตรการต่างๆ เหล่านี้จะช่วยส่งเสริมการส่งออกของประเทศ

อุปสงค์การนำเข้า และอุปทานการส่งออก

ความไม่สมดุลภายนอก คือ การที่ระบบเศรษฐกิจมีดุลการชำระเงิน ไม่สมดุล หมายถึง ผลรวมของดุลการค้าและดุลบัญชีทุนไม่เท่ากับศูนย์ เมื่อมีการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้น คือ มีมูลค่าการนำเข้าสูงกว่ามูลค่าการส่งออก ซึ่งอยู่ ณ ระดับราคาสัมพัทธ์ของการนำเข้าและการส่งออก (Prevailing Relative Prices of Imports and Exports) เนื่องจากการมีอุปสงค์ส่วนเกินของสินค้าเข้าจากต่างประเทศ หรือมีอุปทานส่วนเกินของสินค้าออกภายในประเทศ ซึ่งความไม่สมดุลนี้จะส่งผลทำให้ระดับราคาสัมพัทธ์มีแนวโน้มเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นได้ โดยระดับราคาสัมพัทธ์ของการนำเข้าเพิ่มขึ้น และระดับราคาสัมพัทธ์ของการส่งออกลดลง เนื่องจากดุลการค้าเป็นองค์ประกอบหนึ่งของดุลการชำระเงิน ดังนั้นการขาดดุลการค้าย่อมส่งผลกระทบต่อดุลการชำระเงิน ซึ่งอาจเกิดการขาดดุลตามมาได้ ถ้าดุลบัญชีทุนไม่สามารถชดเชยการขาดดุลการค้า ในการปรับดุลการชำระเงิน จะทำได้โดยการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งจะมีผลต่อระดับราคาสินค้าออกและระดับราคาสินค้าเข้าของประเทศ ส่วนผลต่อดุลการชำระเงินจะมากขึ้นเพียงใด ขึ้นอยู่กับค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศ ที่ขึ้นอยู่กับค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์และอุปทานต่อการนำเข้า และค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์และอุปทานของการส่งออก ตามลำดับ (ทรงศรี อัครางกูร, 2542)

ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ จะช่วยจัดปัญหาความไม่สมดุลของการค้าระหว่างประเทศได้มากขึ้นเพียงใด ที่ต้องพิจารณาจากเส้นอุปสงค์และอุปทานของสินค้านำเข้าและสินค้าส่งออกเป็นสำคัญ ตามเงื่อนไขของมาร์แชล-เลินเนอร์ (Marshall-Lerner Condition) ซึ่งกำหนดภายใต้ข้อสมมุติตามแนวทางของ Keynesian Type คือ มีค่าความยืดหยุ่นของอุปทานเป็นอนันต์ (Infinity) และเริ่มต้น ณ เวลาที่มีดุลการค้าสมดุล คือ มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับการนำเข้า ดังนั้น การลดค่าเงิน (เพิ่มค่าเงิน) จะทำให้ดุลการค้าดีขึ้น (แย่ลง) ได้ ถ้าผลรวมของค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าเข้าจากต่างประเทศกับค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าส่งออกของประเทศ มีค่ามากกว่าหนึ่งโดยไม่คิดเครื่องหมาย

นอกจากผลของการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาแล้วยังมีการปรับตัวผ่านการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยและรายได้ประชาชาติ เมื่อรวมผลของรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงการนำเข้าและผลของรายรับที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของการส่งออกเข้าด้วยกัน ผลสุทธิที่เกิดขึ้นจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในดุลการค้า ดังนั้น แนวคิดที่เกี่ยวข้องจะมีรายละเอียด ดังนี้

อุปสงค์การนำเข้า

จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องเป็นอุปสงค์ส่วนเกิน (Excess Demand Approach) ซึ่งกำหนดให้สินค้านำเข้าสามารถทดแทนสินค้าที่ผลิตในประเทศได้อย่างสมบูรณ์ โดยมีข้อสมมุติว่าสินค้าภายในประเทศมีความสำคัญมากกว่าและไม่แตกต่างจากสินค้านำเข้า กล่าวคือ สินค้านำเข้าสามารถทดแทนสินค้าภายในประเทศได้อย่างสมบูรณ์ข้อสมมุตินี้เป็นพื้นฐานสำคัญของ Heckscher-Ohlin Theory จากแนวคิดอุปสงค์ส่วนเกินมองว่าอุปสงค์ของสินค้านำเข้า (M) เป็นเพียงส่วนต่างระหว่างปริมาณความต้องการในประเทศ (D) และปริมาณเสนอขายภายในประเทศ (S) ในระดับหนึ่ง ดังนั้น ปริมาณการนำเข้าจึงเท่ากับปริมาณอุปสงค์ส่วนเกิน (Excess Demand)

$$M = D - S \quad (21)$$

โดยที่ D เป็นฟังก์ชันของรายได้หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (Y) และระดับราคาสินค้า (P) ส่วน S เป็นฟังก์ชันของระดับราคาสินค้า (P) และเงื่อนไขการผลิตในประเทศ (Domestic Production Condition, Z)

$$M = D(Y, P) - S(P, Z) \quad (22)$$

$$\text{ดังนั้น} \quad M = M(P, Y, Z) ; M_1 < 0, M_2 > 0, M_3 < 0 \quad (23)$$

$$\text{เมื่อ} \quad M_1 = \partial M / \partial P, \quad M_2 = \partial M / \partial Y \quad \text{และ} \quad M_3 = \partial M / \partial Z$$

เมื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (Y) มีความเข้มแข็ง จะทำให้มีอุปสงค์การนำเข้าเพิ่มขึ้น ในทางตรงข้าม ถ้าการผลิตภายในประเทศ (Z) มีการเปลี่ยนแปลง อาจทำให้การนำเข้าเพิ่มขึ้นหรือลดลงก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เช่น หากระดับราคาเพิ่มขึ้นก็จะทำให้อุปสงค์การนำเข้าลดลงได้ ในกรณีนี้อุปสงค์การนำเข้าถูกมองเป็นอุปสงค์ส่วนเกินของสินค้าภายในประเทศ หากความยืดหยุ่นของการนำเข้าได้ดังนี้

$$(P/M)(\partial M / \partial P) = (P/M)(\partial D / \partial P - \partial S / \partial P) \quad (24)$$

เมื่อ $(P/M)(\partial M/\partial P)$ = ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การนำเข้า (n_m) สามารถเขียนใหม่ได้ ดังนี้

$$n_m = (P/M)[(D/P)((\partial D/\partial P)(P/D)) - (S/P)((\partial S/\partial P)(P/S))] \quad (25)$$

เมื่อ $(\partial D/\partial P)(P/D)$ = ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ (n_d)

$(\partial S/\partial P)(P/S)$ = ค่าความยืดหยุ่นของอุปทาน (e_s)

$$\text{ดังนั้น } n_m = (D,M)(n_d) - (S,M)(e_s) \quad (26)$$

สมการ 26 เป็นค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การนำเข้าที่ประกอบด้วยค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์และค่าความยืดหยุ่นของอุปทานที่ถ่วงน้ำหนักด้วยอัตราส่วนของอุปสงค์ภายในประเทศรวมต่อการนำเข้า และอัตราส่วนของอุปทานภายในประเทศรวมต่อการนำเข้า

ในกรณีนี้อุปทานของสินค้าภายในประเทศเป็นศูนย์ (S/M ในสมการ 26 เป็นศูนย์ และ D/M เป็นหนึ่ง) ในแง่นี้แล้วค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การนำเข้าจะมีค่าใกล้เคียงกับค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ในประเทศ

อย่างไรก็ตามวิธีนี้ไม่สามารถใช้ได้ถ้าเป็นในกรณีที่การทดแทนกันไม่ได้ไม่สมบูรณ์ระหว่างสินค้าภายในประเทศกับสินค้านำเข้า จึงมีการเสนอว่าสินค้าที่มีความต่างกัน ในมุมมองของผู้บริโภค ถึงแม้ว่าจะมีความเหมือนกันในตัวของสินค้าหรือมีระดับราคาที่เท่ากัน ความต่างนี้ก็เนื่องมาจากตัวของสินค้าที่มีความหลากหลาย เช่น ยี่ห้อ ภาณิ สุลกากร ความล่าช้าในการขนส่ง เป็นต้น ดังนั้นสมการ 23 สามารถเขียนใหม่ได้ดังนี้

$$M = M(P_m, P_d, Y) \quad (27)$$

โดยที่ M = การนำเข้า

P_m = ระดับราคาสินค้านำเข้า

P_d = ระดับราคาสินค้าที่มีการแข่งขันการนำเข้า

P ในสมการ 27 เหมือนกับผลกระทบการนำเข้า (P ในสมการ 23) แต่ P ในสมการ 27 จะมีผลกระทบที่ต่างกัน เพราะการเปลี่ยนแปลงใน P ไม่ได้มาจากการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาสินค้านำเข้า (P_m) ถ้าระดับราคาสินค้าในประเทศเพิ่มขึ้น ผู้บริโภคจะมีแนวโน้มที่จะบริโภคสินค้าที่มีการแข่งขันกันนำเข้า (P_d) แม้ว่าเขาจะไม่สามารถทดแทนการนำเข้าสินค้าได้อย่างสมบูรณ์ ส่วนการผลิตในประเทศเมื่ออุปทานในประเทศมีการเปลี่ยนแปลง อุปสงค์ในการนำเข้าก็จะได้รับผลกระทบทางอ้อมผ่านการเปลี่ยนแปลงระดับราคา (P_d ในสมการ 27) แต่ผลกระทบของอุปทานสินค้าภายในประเทศ (สมการ 23) จะมีความต่าง เพราะมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยตรงกับอุปสงค์สินค้านำเข้า ซึ่งเป็นในสัดส่วนเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงการผลิตภายในประเทศ ที่เป็นเช่นนี้เพราะค่าความยืดหยุ่นของการทดแทนกัน ระหว่างสินค้านำเข้ากับสินค้าในประเทศมีค่าเป็นอนันต์ ผลลัพธ์เมื่อการผลิตที่มีการแข่งขันกันนำเข้าเพิ่มขึ้น 1 หน่วย การนำเข้าก็จะลดลง 1 หน่วย ด้วยเช่นกัน

อุปทานการส่งออก

อุปทานการส่งออกจะคล้ายกันกับอุปสงค์ส่วนเกิน (excess demand approach) คือ อยู่ภายใต้ข้อสมมุติให้มีการทดแทนกันได้อย่างสมบูรณ์ ระหว่างสินค้าส่งออกกับสินค้าที่ผลิตภายในประเทศซึ่งคล้ายกับกรณีของการนำเข้า โดยจะพิจารณาอุปทานการส่งออกเป็นอุปทานส่วนเกินของอุปทานภายในประเทศ ดังนั้นสามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$X^S = S - D \quad (28)$$

เมื่อ S = อุปทานภายในประเทศ
 D = อุปสงค์ภายในประเทศ

S จะเพิ่มขึ้นอยู่กับระดับราคา (P) และผลผลิตภายในประเทศ (Domestic Production, Q)
 D จะขึ้นอยู่กับระดับราคา (P)

$$X^S = S(P, Q) - D(P) \quad (29)$$

ถ้าสมการ 29 ตอบสนองต่อระดับราคาและตัวคูณ (multiply) ผ่านทางอัตราส่วนของระดับราคาและการส่งออก จะสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$e^x = (S/X)(e^s) - (D/X)(n^d) \quad (30)$$

โดย e^x = ค่าความยืดหยุ่นของอุปทานการส่งออก
 e^s = ค่าความยืดหยุ่นของอุปทานภายในประเทศ
 n^d = ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ภายในประเทศ

ในกรณีนี้มีเพียงการผลิตเพื่อการส่งออก (D/X เท่ากับศูนย์ และ S/X เท่ากับหนึ่ง) ดังนั้นค่าความยืดหยุ่นของอุปทานการส่งออกจะมีค่าใกล้เคียงกับค่าความยืดหยุ่นของอุปทานภายในประเทศ อย่างไรก็ตามสมการ 30 อาจจะไม่ถูกต้องถ้าผู้ผลิตเห็นความต่างของระดับราคาระหว่างตลาดในประเทศกับตลาดต่างประเทศ ซึ่งความต่างของราคาอาจมาจากการให้เงินสนับสนุนจากรัฐ หรือผลประโยชน์อื่นที่มาจากการแลกเปลี่ยน ดังนั้น ระดับราคาจะแยกออกเป็นราคาภายนอกประเทศ (P_x) กับราคาภายในประเทศ (P)

$$X^S = S(P_x, P, Q) - D(P) \quad (31)$$

$$(S_1, S_3) > 0 ; (S_2, D_1) < 0$$

เมื่อ $S_1 = \partial S / \partial P_x$, $S_2 = \partial S / \partial P$, $S_3 = \partial S / \partial Q$, $D_1 = \partial D / \partial P$

$S < 0$ เพราะว่าเมื่อระดับราคาภายในประเทศเพิ่มขึ้น อุปทานของการส่งออกก็จะลดลง ซึ่งจะตรงกันข้ามกับกรณีของ P_x ดังนี้ สมการ 31 เขียนใหม่ได้ดังนี้

$$X^S = X^S(P_x, P, Q) \quad (32)$$

เมื่อ $(X_1, X_3) > 0 ; (X_2 > 0 \text{ or } < 0)$

X_2 อาจเป็นบวกหรือลบก็ได้ขึ้นอยู่กับค่าความยืดหยุ่น ถ้าค่าความยืดหยุ่นของอุปทานน้อยกว่าค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์แล้ว อุปสงค์ภายในประเทศก็จะเพิ่มขึ้นมากกว่าการเพิ่มขึ้นของอุปทานภายในประเทศ และจะเกิดขึ้นในกรณีที่ระดับราคาภายในประเทศลดลง บอกเป็นนัยว่าการส่งออกมีค่าน้อยลง ($X_2 > 0$) ในกรณีตรงข้ามถ้าค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์น้อยกว่าค่าความยืดหยุ่นของอุปทาน คือ ($X_2 < 0$) นั่นเอง

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

ในส่วนของการศึกษานี้ประกอบด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยจะเก็บข้อมูลที่สำคัญและมีประโยชน์ต่อการศึกษาและนำมาวิเคราะห์ประมวลผลโดยใช้หลักสถิติเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดุลการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศในกลุ่ม BRIC นั้น ข้อมูลทั้งหมดเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงเศรษฐกิจ ภาคต่างประเทศในระดับมหภาค โดยมีแหล่งที่มาที่สำคัญประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทย จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศในกลุ่ม BRIC จากองค์การการเงินระหว่างประเทศ (IMF) สถิติเกี่ยวกับราคา และมูลค่าการค้าระหว่างประเทศจากธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงพาณิชย์

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่ง และการวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่สอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Descriptive Analysis) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศในกลุ่ม BRIC ได้แก่ บราซิล รัสเซีย อินเดียและจีน ศึกษาภาวะการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศในกลุ่ม BRIC สถิติการส่งออกสินค้าจากไทยไปประเทศในกลุ่ม BRIC และสถิติการนำเข้าสินค้าจากประเทศในกลุ่ม BRIC มาไทย รวมถึงศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน เสถียรภาพเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน และประสิทธิภาพของภาครัฐและภาคเอกชน

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการนำแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีมากำหนดตัวแปรต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลการค้าของประเทศไทยกับประเทศในกลุ่ม BRIC โดยใช้ข้อมูลทฤษฎีที่รวบรวมมาใช้ในการประมวลผลด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares: OLS) เพื่อดูว่าปัจจัยแต่ละตัวมีอิทธิพลอย่างไร มากน้อยเท่าไรต่อผลการค้าของประเทศไทยกับประเทศในกลุ่ม BRIC และมีรูปแบบของสมการในรูป Log-linear Form โดยผลการวิเคราะห์พิจารณาจากค่า R^2 ค่า Adjusted R^2 ค่า t-statistic ค่า F-statistic ค่า Durbin-Watson มีรายละเอียดดังนี้

ค่า R^2 (Coefficient of Determination) หรือค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเป็นค่าที่ใช้อธิบายว่าสมการที่สร้างขึ้นนั้น มีความเหมาะสมกับข้อมูลร้อยละเท่าใด หรืออธิบายว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากหรือน้อย

ค่า Adjusted R^2 (Adjust Coefficient of Determination) เป็นค่าที่ใช้อธิบายว่าสมการที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมกับข้อมูลร้อยละเท่าใดเช่นกัน การใช้ R^2 นี้เพื่อลดปัญหาการที่ R จะเพิ่มขึ้นโดยทันที เมื่อมีการเพิ่มตัวแปรอิสระเข้าไปในสมการ เนื่องจากบางครั้งการเพิ่มตัวแปรอิสระเข้าไปจะทำให้ค่า R มีค่าสูงขึ้นทั้งที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเลย

ค่า t-statistic เป็นค่าที่ใช้ในการตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตามว่ามีมากน้อยเพียงใด

ค่า F-statistic เป็นค่าที่ใช้ในการตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการกับตัวแปรตามว่ามีค่ามากน้อยเพียงใด ในกรณีที่สมการมีตัวแปรอิสระมากกว่า 1 ตัวขึ้นไป

ค่า D.W. statistic เป็นค่าที่ใช้ตรวจสอบว่าสมการที่สร้างขึ้นเกิดปัญหา Serial Correlation หรือ Autocorrelation หรือไม่ ซึ่งเป็นสภาพที่ค่าความผิดพลาด (Disturbanceterm) เกิดความสัมพันธ์กันในแต่ละกลุ่มของตัวแปรอิสระ

ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยอย่างง่าย ($a_1, a_2, \dots, a_4$) คือ ค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรจะบอกให้ทราบว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีทิศทางของความสัมพันธ์กันในลักษณะใด และตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีขนาดของความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

สำหรับแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 5 แบบจำลอง ดังนี้

สมการที่ 1 คือ สมการแบบจำลองในภาพรวม

$$CA_{BRIC} = a_0 + a_1 LGDP_{THAI} + a_2 LGDP_{BRAZIL} + a_3 LGDP_{RUSSIA} + a_4 LGDP_{INDIA} + a_5 LGDP_{CHINA} + a_6 EX_t + a_7 P_t + \varepsilon_t$$

โดยที่

CA_{BRIC}	=	ดุลการค้าของประเทศไทยกับประเทศ BRIC ณ เวลา t
$LGDP_{THAI}$	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทย ณ เวลา t
$LGDP_{BRAZIL}$	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของบราซิล ณ เวลา t
$LGDP_{RUSSIA}$	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของรัสเซีย ณ เวลา t
$LGDP_{INDIA}$	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของอินเดีย ณ เวลา t
$LGDP_{CHINA}$	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของจีน ณ เวลา t
EX_t	=	ค่าเงินบาทที่แท้จริง ณ เวลา t
P_t	=	ดัชนีราคาการส่งออก เปรียบเทียบกับนำเข้า ณ เวลา t
a_0	=	ค่าคงที่
$a_1, a_2, \dots, a_7$	=	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร
t	=	เวลา

สมการที่ 2 แบบจำลองปัจจัยที่มีผลต่อดุลการค้าระหว่างไทยและบราซิล

$$CA_{BRAZIL} = a_0 + a_1 LGDP_{THAI} + a_2 LGDP_{BRAZIL} + a_3 EX_t + a_4 P_t + \varepsilon_t$$

โดยที่

CA_{BRAZIL}	=	ดุลการค้าของประเทศไทยกับประเทศบราซิล ณ เวลา t
$LGDP_{THAI}$	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทย ณ เวลา t
$LGDP_{BRAZIL}$	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของบราซิล ณ เวลา t
EX_t	=	ค่าเงินบาทที่แท้จริง ณ เวลา t

P_t	=	ดัชนีราคาการส่งออก เปรียบเทียบ กับนำเข้า ณ เวลา t
a_0	=	ค่าคงที่
$a_1, a_2, \dots, a_4$	=	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร
t	=	เวลา

สมการที่ 3 แบบจำลองปัจจัยที่มีผลต่อดุลการค้าระหว่างไทยและรัสเซีย

$$CA_{RUSSIA} = a_0 + a_1 LGDP_{THAI} + a_2 LGDP_{RUSSIA} + a_3 EX_t + a_4 P_t + \varepsilon_t$$

โดยที่

CA_{RUSSIA}	=	ดุลการค้าของประเทศไทยกับประเทศรัสเซีย ณ เวลา t
$LGDP_{THAI}$	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทย ณ เวลา t
$LGDP_{RUSSIA}$	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทย ณ เวลา t
EX_t	=	ค่าเงินบาทที่แท้จริง ณ เวลา t
P_t	=	ดัชนีราคาการส่งออก เปรียบเทียบกับนำเข้า ณ เวลา t
a_0	=	ค่าคงที่
$a_1, a_2, \dots, a_4$	=	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร
t	=	เวลา

สมการที่ 4 แบบจำลองปัจจัยที่มีผลต่อดุลการค้าระหว่างไทยและอินเดีย

$$CA_{INDIA} = a_0 + a_1 LGDP_{THAI} + a_2 LGDP_{INDIA} + a_3 EX_t + a_4 P_t + \varepsilon_t$$

โดยที่

CA_{INDIA}	=	ดุลการค้าของประเทศไทยกับประเทศอินเดีย ณ เวลา t
$LGDP_{THAI}$	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทย ณ เวลา t
$LGDP_{INDIA}$	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทย ณ เวลา t
EX_t	=	ค่าเงินบาทที่แท้จริง ณ เวลา t
P_t	=	ดัชนีราคาการส่งออก เปรียบเทียบกับนำเข้า ณ เวลา t
a_0	=	ค่าคงที่

$$a_1, a_2, \dots, a_4 = \text{ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร}$$

$$t = \text{เวลา}$$

สมการที่ 5 แบบจำลองปัจจัยที่มีผลต่อดุลการค้าระหว่างไทยและจีน

$$CA_{CHINA} = a_0 + a_1 LGDP_{THAI} + a_2 LGDP_{CHINA} + a_3 EX_t + a_4 P_t + \varepsilon_t$$

โดยที่

$$CA_{CHINA} = \text{ดุลการค้าของประเทศไทยกับประเทศจีน ณ เวลา } t$$

$$LGDP_{THAI} = \text{ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทย ณ เวลา } t$$

$$LGDP_{CHINA} = \text{ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศจีน ณ เวลา } t$$

$$EX_t = \text{ค่าเงินบาทที่แท้จริง ณ เวลา } t$$

$$P_t = \text{ดัชนีราคาการส่งออก เปรียบเทียบกับนำเข้า ณ เวลา } t$$

$$a_0 = \text{ค่าคงที่}$$

$$a_1, a_2, \dots, a_4 = \text{ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร}$$

$$t = \text{เวลา}$$

ดุลการค้าของประเทศไทยกับประเทศในกลุ่ม BRIC (CA) แสดงถึงผลต่างระหว่างมูลค่าสินค้าส่งออกกับมูลค่าสินค้านำเข้าของประเทศไทยกับ BRIC คือ บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน

ตัวแปรรายได้ (GDP) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ แสดงถึงอำนาจซื้อของผู้บริโภคภายในประเทศนั้นๆ

ดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริง (EX_t) ใช้แทนตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งนำอัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักด้วยมูลค่าการค้ารวมนำมาปรับด้วยดัชนีราคาเปรียบเทียบระหว่างดัชนีราคาสินค้าต่างประเทศกับดัชนีราคาสินค้าในประเทศ

ตัวแปรดัชนีราคา (P_t) จะเป็นราคาเปรียบเทียบระหว่างราคาสินค้าส่งออก เปรียบเทียบกับราคาสินค้านำเข้า

สมมติฐานในการศึกษา

มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศคู่ค้าและดุลการค้าของไทย

$$\frac{\partial EX}{\partial CA} < 0$$

มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของไทยและดุลการค้าของไทย

$$\frac{\partial GDP_{THAI}}{\partial CA} < 0$$

มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริงและดุลการค้าของไทย

$$\frac{\partial EX}{\partial CA} < 0$$

มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีราคาและดุลการค้าของไทย

$$\frac{\partial P}{\partial CA} < 0$$

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในบทนี้จะแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนแรก ศึกษาสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการค้าของประเทศไทยกับประเทศในกลุ่ม BRIC และวิเคราะห์สถานการณ์การแข่งขัน ส่วนที่สอง เป็นการคาดประมาณแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์เพื่อหาผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อดุลการค้าของไทยกับ BRIC

ส่วนที่ 1 สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ และการค้าของประเทศไทย กับประเทศในกลุ่ม BRIC รายประเทศ

ไทย-บราซิล

ภาพที่ 4 ประเทศบราซิล

ที่มา: กระทรวงต่างประเทศ (2554)

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย-บราซิล

ประเทศไทยกับประเทศบราซิล มีการตกลงทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างเป็นทางการตอกันตั้งแต่วันที่ 17 เมษายน 2502 โดยไทยได้เปิดสถานเอกอัครราชทูต เมื่อปี 2507 ขณะที่บราซิลได้เปิดสถานเอกอัครราชทูตที่กรุงเทพฯ เมื่อปี 2506

ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-บราซิลมีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยประเทศไทยและบราซิลได้จัดตั้งคณะกรรมการความร่วมมือไทย-บราซิล เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2547 เพื่อหารือประเด็นความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมทุก 2 ปี ซึ่งไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งแรกที่กรุงเทพฯ เมื่อเดือนตุลาคม 2551 และทั้งสองประเทศได้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนเป็นระยะๆ โดยฝ่ายไทยได้เคยมีการเสด็จเยือนบราซิลในระดับราชวงศ์ การเยือนในระดับนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างๆ และผู้บัญชาการทหารสูงสุด นอกจากนี้ไทยและบราซิลได้มีความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศต่างๆ อย่างใกล้ชิด ในประเด็นสำคัญที่มีผลกระทบต่อประชาคมโลก อาทิ ความมั่นคง การรักษาและส่งเสริมสันติภาพ เศรษฐกิจและการค้าสิ่งแวดลอม โดยทั้งสองประเทศมีแนวโน้มนโยบายที่คล้ายคลึงกัน และมีบทบาทความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศที่สำคัญ เช่น สหประชาชาติ WTO South-South Cooperation FEALAC ASEAN-MERCOSUR เป็นต้น

เศรษฐกิจประเทศบราซิล

เมื่อพิจารณาเศรษฐกิจของประเทศบราซิล พบว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศบราซิลอยู่ในอัตราสูง โดยในปี 2008 เศรษฐกิจโตถึงร้อยละ 5.1 แม้ว่าจะได้รับผลจากวิกฤตเศรษฐกิจสหรัฐฯ ในปีต่อมา แต่หลังจากนั้นเศรษฐกิจก็กลับมาเติบโตอีก โดยในปี 2010 มีการเติบโตที่ร้อยละ 7.2 และคาดว่าปี 2011จะโตถึงร้อยละ 5.8 นอกจากนี้ประเทศบราซิลยังมีปัจจัยเกื้อหนุนทางเศรษฐกิจ อีกประการหนึ่ง คือ จำนวนประชากรที่มีอยู่ถึง 200 ล้านคน ถือเป็นกำลังแรงงานขนาดใหญ่ และเป็นส่วนหนึ่งที่เกื้อหนุนการลงทุนของต่างชาติ ในการเข้าไปใช้แรงงานดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมที่เน้นแรงงานเป็นหลัก เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาโครงสร้างทางประชากรของประเทศบราซิล พบว่า ปี 2552 บราซิลมีประชากรทั้งสิ้น 188,078,227 คน แบ่งเป็นประชากรเพศชายอายุ 0-14 ปี 24,687,656 คน เพศหญิง 23,742,998 คน หรือรวมกันคิดเป็นร้อยละ 25 ของประชากรทั้งหมด ขณะที่ประชากรอายุระหว่าง

15-64 ปี เพศชายมีจำนวน 63,548,331 คน เพศหญิงจำนวน 64,617,539 คน คิดเป็นร้อยละ 68.1 และประชากรสูงอายุของประเทศบราซิล เพศชาย 4,712,675 คน หญิง 6,769,028 คน หรือร้อยละ 6.1 โดยมีอัตราการเติบโตของประชากรร้อยละ 1.04

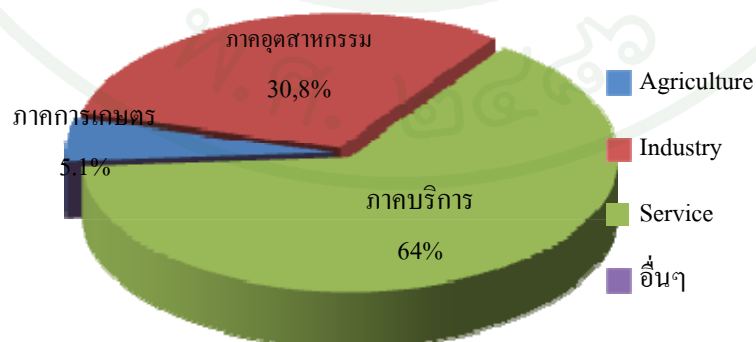
ตารางที่ 4 ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจของประเทศบราซิล

ปี	GDP พันล้าน USD	GDP Growth (%)	GDP per Cap USD	จำนวน ประชากร ล้านคน	อัตรา เงินเฟ้อ (%)	อัตรา การว่างงาน (%)	อัตรา ดอกเบี้ย (%)	Ex Rate เฮอัลต่อ 1 USD	ค่าแรงขั้นต่ำ เฮอัล ต่อเดือน
2008	2,045	5.1	10,400	203.13	4.9	4.9	13.75	1.86	415
2009	2,041	-0.2	10,300	198.8	4.9	4.9	8.75	1.99	465
2010	2,194	7.2	10,900	192.3	5.3	5.3	10.75	1.77	510
*2011	2,200	5.8	11,100	205	4.8	5.1	11.75	1.74	540

* ปี 2011 เป็นการคาดการณ์

ที่มา: The International Monetary Fund (2010)

เมื่อพิจารณาระดับรายได้ของประชากรในประเทศบราซิล พบว่าปี 2010 มีรายได้ต่อหัวที่ 10,900 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี หรือ 327,000 บาทต่อปี และโดยส่วนใหญ่ประชากรมีรายได้อยู่ระหว่าง 2,040-5,100 เฮอัลต่อเดือน สำหรับโครงสร้างด้านรายได้ของประเทศบราซิล รายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคบริการ คิดเป็นร้อยละ 64 ของรายได้ทั้งหมด รองลงมาคือภาคอุตสาหกรรม คิดเป็นส่วนแบ่งรายได้ ร้อยละ 30.8 และภาคการเกษตรกรรม รายได้คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 5.1

ภาพที่ 5 โครงสร้าง GDP ของบราซิล

ที่มา: กระทรวงบราซิล (2554)

เมื่อพิจารณาเศรษฐกิจด้านการค้าระหว่างประเทศของบราซิล พบว่า บราซิลเป็นประเทศที่เกินดุลการค้ามาโดยตลอด สะท้อนถึงการเป็นประเทศส่งออกได้มูลค่ามาก โดยตลาดส่งออกที่สำคัญของบราซิล คือ ประเทศจีน คิดเป็นสัดส่วนการส่งออกถึงร้อยละ 15.25 ของการส่งออกของประเทศบราซิลทั้งหมด อันดับ 2 ประเทศสหรัฐอเมริกา คิดเป็นสัดส่วนการส่งออก ร้อยละ 9.56 อันดับ 3 ประเทศอาร์เจนตินา คิดเป็นสัดส่วนการส่งออก ร้อยละ 9.17 อันดับ 4 ประเทศเนเธอร์แลนด์ คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 5.07 อันดับ 5 ประเทศเยอรมนี คิดเป็นสัดส่วนของการส่งออก ร้อยละ 4.03 ขณะที่ไทยอยู่ในอันดับที่ 33 มีสัดส่วนที่ร้อยละ 0.70 โดยประเทศบราซิลมีสินค้าส่งออกสำคัญได้แก่ แร่และเชื้อเพลิง เมล็ดพืช (กาแฟ) ถั่ว เนื้อสัตว์ (ไก่สดแช่แข็งและเนื้อสดแช่แข็ง) และยานยนต์ เป็นต้น

ตารางที่ 5 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของประเทศบราซิล ในช่วงปี 2004-2011

(มูลค่า: พันล้าน US\$)

ปี ค.ศ.	มูลค่าการค้า		
	ส่งออก	นำเข้า	ดุลการค้า
2004	96.7	62.8	33.9
2005	118.5	73.6	44.9
2006	137.8	91.4	46.4
2007	160.6	120.6	40
2008	197.9	173.0	24.9
2009	153.0	127.6	25.4
2010	201.9	181.6	20.3
2011*	226.0*	200.0*	26.0*

* เป็นการคาดการณ์ที่เศรษฐกิจบราซิลมี GDP ขยายตัวร้อยละ 4.5 ในปี 2011

ที่มา: ธนาคารกลางบราซิล, กองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก (2554)

สำหรับตลาดนำเข้าที่สำคัญของประเทศบราซิล พบว่า สหรัฐอเมริกาเป็นตลาดนำเข้าที่สำคัญที่สุด โดยมีสัดส่วนการนำเข้า ร้อยละ 14.89 อันดับที่ 2 ได้แก่ประเทศจีนมีสัดส่วนการนำเข้า ร้อยละ 14.09 อันดับที่ 3 ประเทศอาร์เจนตินา มีสัดส่วนการนำเข้า ร้อยละ 7.94 อันดับที่ 4 ประเทศเยอรมนีมีสัดส่วนการนำเข้า ร้อยละ 6.91 อันดับที่ 5 ประเทศเกาหลีใต้มีสัดส่วนการนำเข้า ร้อยละ 4.64 ขณะที่ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 22 มีสัดส่วนการนำเข้าเพียงร้อยละ 1.01 โดยสินค้านำเข้า

ที่สำคัญของประเทศบราซิลได้แก่ แร่และเชื้อเพลิง เครื่องยนต์และเครื่องจักร อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ และเคมีภัณฑ์ (ที่มาจากวัสดุธรรมชาติ) เป็นสินค้านำเข้าที่สำคัญ

สินค้าส่งออก/สินค้านำเข้าของประเทศสหพันธรัฐบราซิล

ตารางที่ 6 สินค้าส่งออก-นำเข้าหลัก และประเทศคู่ค้าที่สำคัญ

สินค้าส่งออกหลัก	ส่งออกไปยังประเทศ	สินค้านำเข้าหลัก	นำเข้าจากประเทศ
1. สินแร่	ยุโรป, เอเชีย, ลาติน	1. สินแร่	ลาติน
2. น้ำมัน	กลุ่มลาติน	2. เครื่องจักร	ยุโรป, อเมริกา
3. รถยนต์	ในลาติน, ยุโรป, อเมริกา	3. เครื่องไฟฟ้า	จีน, ไทย, อินเดีย
4. เครื่องจักร	ยุโรป, จีน, อินเดีย, ไทย	4. รถยนต์	ญี่ปุ่น, เกาหลี, ยุโรป
5. เหล็ก	จีน, ยุโรป, เอเชีย	5. เคมีภัณฑ์อินทรีย์	ยุโรป, อเมริกา

ที่มา: ธนาคารกลางประเทศบราซิล (2554)

ทั้งนี้ ธนาคารกลางบราซิลคาดการณ์ว่าในปี 2554 จะสามารถส่งออกเป็นมูลค่ารวม 220,000-240,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยขยายตัวเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 15-20 จากปี 2553 ส่วนการนำเข้าปี 2554 คาดการณ์จะมีการนำเข้าประมาณ 210,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือขยายตัวถึงร้อยละ 12-13 อันเป็นผลมาจากการที่มีความต้องการวัตถุดิบในการผลิตจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เนื่องการขยายตัวทางเศรษฐกิจในประเทศ ทำให้อัตราการขยายตัวของการนำเข้าสูง ในอัตราที่ใกล้เคียงกับการส่งออก ตลอดจนปัญหาด้านเงินเฟ้อที่เริ่มจะสูงเกินกว่าเป้าหมายที่รัฐบาลต้องการ (ปี 2553 คาดการณ์ ร้อยละ 4.5-6.5 ตัวเลขจริง ร้อยละ 7.3) และอัตราเงินเฮอัลที่แข็งค่าตั้งแต่กลางปีที่แล้วถึงร้อยละ 17-20 (รัฐบาลต้องการ 1.70 เฮอัลต่อ 1 USD ปัจจุบันอยู่ที่ 1.64-1.66 เฮอัลต่อ 1 USD) ทำให้การส่งออกขยายตัวน้อยกว่าที่คาดไว้ รัฐบาลจึงพยายามควบคุมโดยขึ้นอัตราดอกเบี้ยที่สูง คือ 12.00 ในปัจจุบัน ทำให้ต้นทุนในการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชนสูงขึ้น นอกจากนั้น ผลจากการที่การส่งออกขยายตัวน้อยกว่าที่คาดนั้น ทำให้บราซิลได้ดุลการค้าลดลงตามไปด้วย อย่างไรก็ตามในปี 2554 รัฐบาลได้มีการคาดการณ์ว่าบราซิลจะได้ดุลการค้าประมาณ 30 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งเพิ่มขึ้น จากปี 2553 ที่บราซิลได้ดุลการค้าเพียง 20 พันล้านเหรียญสหรัฐ จากสถานการณ์ในทางตรงกันข้ามที่กำลังเป็นอุปสรรคของทั้งการส่งออกและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของบราซิลดังกล่าวนี้จะส่งผลให้บราซิลพยายามลดการนำเข้าด้วยการออกมาตรการกีดกันการค้า

ต่างๆ เช่น การขึ้นภาษีสินค้าเพื่อสนับสนุนการผลิตในประเทศ การเพิ่มขึ้นตอนการอนุญาตนำเข้าให้ยุ่งยากขึ้น การเข้มงวดในการเข้าออกของเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น

การค้าระหว่างบราซิลกับประเทศไทย

ความร่วมมือทางการค้าระหว่างประเทศบราซิลกับไทย เริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการตามข้อตกลงทางการค้าที่ลงนามร่วมกันในวันที่ 12 กันยายน 2527 และพัฒนาความเชื่อมโยงร่วมกันมาอย่างต่อเนื่อง โดยวันที่ 21 มีนาคม 2534 เปิดให้มีการตกลงทางการบินร่วมกัน ขณะที่วันที่ 13 มิถุนายน 2537 ได้มีการตกลงความร่วมมือทางการค้าอีกครั้งระหว่างสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย กับ The National Confederation of Commerce ภายหลังจากนี้ได้มีการทำ MOU ว่าด้วยการจัดตั้ง คณะกรรมาธิการร่วม (JC) ระหว่างไทยและบราซิล และ MOU ว่าด้วยความร่วมมือระหว่าง EXIM Bank ของประเทศไทย และธนาคารแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของบราซิล เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2547

เมื่อพิจารณาการส่งออกของไทยไปยังประเทศบราซิล พบว่า ภาพรวมการส่งออกปี 2553 มีมูลค่า 1,612 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 61 ขณะที่ในปี 2554 (ม.ค.-ต.ค.) มูลค่าการส่งออกสูงถึง 1,799 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มากกว่าทั้งปี 2553 โดยมียางพาราเป็นสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุด ถึง 322.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขยายตัวจากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนถึงร้อยละ 36.65 สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการเติบโตของอุตสาหกรรมยานยนต์ในบราซิล ในทำนองเดียวกัน การส่งออกอันดับ 2 และ 3 ก็เป็นการส่งออกในส่วนประกอบของรถยนต์เช่นกัน

ตารางที่ 7 สถิติการส่งออกสินค้าจากไทยไปบราซิล ในช่วงปี 2553-2554

อันดับ	ชื่อสินค้า	มูลค่า : ล้านเหรียญ			อัตรายายตัว (%)		
		2553	2553	2554	2553	2553	2554
		(ม.ค.-ต.ค.) (ม.ค.-ต.ค.)			(ม.ค.-ต.ค.) (ม.ค.-ต.ค.)		
1	ยางพารา	296	236	322.5	182.35	220.28	36.65
2	รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	244.1	199.2	251.5	17.3	16.46	26.26
3	เครื่องขนส่งสินค้าภายใน แบบลูกสูบและส่วนประกอบ	158.8	129.3	177.7	36.23	37.79	37.41
4	เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	119	91.7	138.9	55.19	42.1	51.5
5	ผลิตภัณฑ์ยาง	117.3	99.2	134.2	107.28	137.34	35.34
6	เม็ดพลาสติก	43.2	35	91.3	86.66	84.04	160.41
7	ผ้าและเส้นใยประดิษฐ์	80.9	66.3	85.3	8.48	-1.8	28.61
8	รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ	38.5	29.2	61.5	65.01	60.45	110.49
9	เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	50.9	41.6	53	92.7	91.02	27.64
10	เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และ ส่วนประกอบ	37.8	33.8	48.5	94.54	137.53	43.6
รวม 10 รายการ		1,186.50	961.3	1,364.40	62.6	64.15	41.94
อื่นๆ		425.5	354.4	434.9	57.23	62.64	22.69
รวมทั้งสิ้น		1,612.10	1,315.70	1,799.20	61.15	63.74	36.75

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ (2554)

เมื่อพิจารณาการนำเข้าสินค้าของไทยจากประเทศบราซิล พบว่า ภาพรวมไทยนำเข้า 1,858.80 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 33.15 โดยมีสินค้าสำคัญ คือ พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช มีมูลค่า 1,173.50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อันดับที่ 2 เป็นเหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์มีมูลค่า 234.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และอันดับ 3 คือ น้ำมันดิบ มูลค่า 79.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ตารางที่ 8 สถิติการนำเข้าสินค้าจากบราซิลมาไทย ในช่วงปี 2553-2554

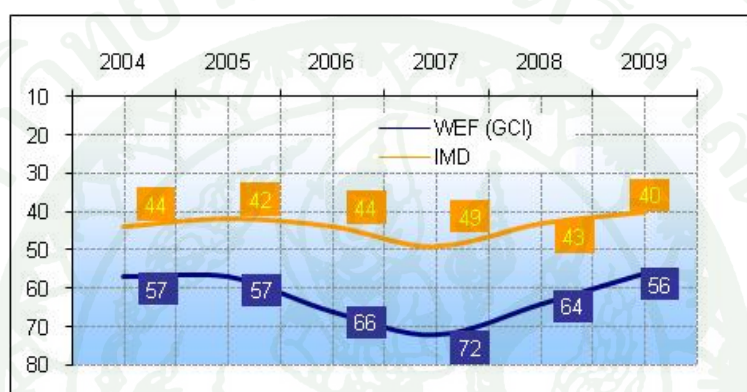
อันดับ	ชื่อสินค้า	มูลค่า : ล้านเหรียญ			อัตรายายตัว (%)		
		2553	2553	2554	2553	2553	2554
		(ม.ค.-ต.ค.) (ม.ค.-ต.ค.)			(ม.ค.-ต.ค.) (ม.ค.-ต.ค.)		
1	พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช	1,142.0	912.2	1,173.50	31.57	18.79	28.64
2	เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	288.8	177	234.7	62.51	49.35	32.62
3	น้ำมันดิบ	-	-	79.2	-	-	-
4	เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	45.7	35.4	78.1	46.76	81.38	120.79
5	สินแร่โลหะอื่น ๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์	57.7	55.2	54	145.26	147.2	-2.21
6	ผ้าและเส้นใย	61	36.1	43.6	37.96	7.14	20.81
7	เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงินแท่งและทองคำ	50.3	48.7	31.7	446.55	473.11	-34.94
8	เคมีภัณฑ์	22.4	19.5	24.2	14.93	11.24	23.7
9	สัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์	29.5	24.5	23.9	75.6	112.56	-2.12
10	ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์	7.9	5.3	23.7	22.91	-6.87	343.25
รวม 10 รายการ		1,705.40	1,313.90	1,766.60	38.31	26.13	34.45
อื่นๆ		100.2	82.1	92.2	8.5	12.68	12.31
รวมทั้งสิ้น		1,805.60	1,396.00	1,858.80	36.23	25.25	33.15

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ (2554)

ศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน (World Economic Forum, 2010)

เมื่อพิจารณาอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศบราซิลทั้ง WEF และ IMD ปรับเปลี่ยนพร้อมกันจากปี 2004 ถึง 2007 โดย WEF ปรับอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศบราซิลลง 15 อันดับ จากอันดับ 57 ในปี 2004 มาเป็นอันดับ 72 ในปี 2007 และ IMD ปรับอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศบราซิลลง 5 อันดับ จากอันดับ 44 ในปี 2004 มาเป็นอันดับ 49 ในปี 2007

อย่างไรก็ตาม อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศบราซิลทั้ง WEF และ IMD ปรับดีขึ้นพร้อมกันจากปี 2007 ถึง 2009 โดย WEF ปรับอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศบราซิลขึ้น 16 อันดับ จากอันดับ 72 ในปี 2007 มาเป็นอันดับ 56 ในปี 2009 และ IMD ปรับอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศบราซิลขึ้น 9 อันดับ จากอันดับ 49 ในปี 2007 มาเป็นอันดับ 40 ในปี 2009 โดยมีปัจจัยสนับสนุนหลักมาจากประสิทธิภาพภาครัฐ ประสิทธิภาพภาคเอกชน ความพร้อมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และความสามารถในการนำองค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนาไปใช้ในการปฏิบัติหรือใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

ภาพที่ 6 อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศบราซิล ปี 2004-2009

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

เสถียรภาพเศรษฐกิจ

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจของประเทศบราซิลอยู่ในระดับดี อย่างไรก็ตามรัฐบาลบราซิลได้ดำเนินนโยบายคู่ขนานโดยได้สนับสนุนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ เริ่มต้นจากการแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เช่น ภาวะเงินเฟ้อเรื้อรังและสภาพหนี้สินล้นพ้นตัว ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับนักลงทุน ตามลำดับ ด้วยเหตุนี้ความสามารถในการแข่งขันด้านความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศ การลงทุนจากต่างประเทศ และระดับราคา ซึ่งอยู่ในกลุ่มเสถียรภาพเศรษฐกิจ จึงอยู่ในอันดับดีจากการจัดอันดับของ WEF และ IMD

ตารางที่ 9 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจของประเทศ
บราซิล ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
เสถียรภาพเศรษฐกิจ	97	91	114	126	122	109
IMD						
สมรรถนะทางเศรษฐกิจ	44	31	38	47	41	31

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

โครงสร้างพื้นฐาน

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพของประเทศบราซิลอยู่ในระดับปานกลางเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ที่อยู่ภายใต้การจัดอันดับของ WEF และ IMD อันดับโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพของประเทศบราซิลปรับตัวขึ้นเล็กน้อย ในช่วงปี 2004-2009 จากการลงทุนในระบบขนส่งทางรถยนต์ ระบบราง และอากาศ อย่างไรก็ตามการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานมักกระจุกตัวอยู่ตามเมืองใหญ่เป็นหลัก รวมทั้งยังมีปัญหาคุณภาพการให้บริการและการเข้าถึงบริการของประชาชนอีกด้วย

ตารางที่ 10 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ
บราซิล ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
โครงสร้างพื้นฐาน	-	70	71	78	78	74
IMD						
สาธารณูปโภคพื้นฐาน	53	48	44	45	51	46

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

บริการสุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อม

การบริการสาธารณสุขและบุคลากรสาธารณสุขของประเทศบราซิลมีจำนวนน้อยและไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และสุขอนามัยของประชาชน ตลอดจนการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชนอย่างมีนัยสำคัญ การศึกษาในทุกกระดับของประเทศบราซิลมีปัญหาด้านการให้บริการและการเรียนการสอน อีกทั้งอัตราการเข้าเรียนของนักเรียนนักศึกษาทุกระดับชั้นอยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศบราซิลมีหน่วยงานวิจัยและพัฒนากระจายสู่ระดับท้องถิ่นอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ประเทศบราซิลมีความได้เปรียบด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ เช่น มีแหล่งน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดและเป็นที่ตั้งของป่าอะเมซอน (Amazon) ซึ่งเป็นป่าดงดิบผืนใหญ่ที่สุดในโลกอีกด้วย ซึ่งส่งผลทำให้ระดับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ของประเทศบราซิลอยู่ในเกณฑ์ดี และปัญหาสิ่งแวดล้อมยังอยู่ในระดับที่สามารถจัดการได้

ตารางที่ 11 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบริการสุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อมของประเทศบราซิล ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
สุขภาพและการศึกษา						
ขั้นพื้นฐาน	-	52	47	84	79	79
การศึกษาขั้นอุดมศึกษา						
และการฝึกอบรม	-	50	60	64	58	58
IMD						
สุขภาพและสิ่งแวดล้อม	46	48	44	45	42	37
การศึกษา	54	52	52	48	48	51

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

ประสิทธิภาพภาครัฐ

แม้ว่าอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐของประเทศไทยจะไม่สูงนักเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น แต่รัฐบาลไทยสามารถดำเนินการบริหารจัดการเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากการรักษาเสถียรภาพอัตราแลกเปลี่ยน การดูแลหนี้ต่างประเทศของภาครัฐ และการดำเนินมาตรการอุดหนุนภาคการผลิตได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประสิทธิภาพทางภาครัฐ ประกอบด้วย การรับสินบนและคอร์รัปชันของภาครัฐ ความล่าช้าของกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชน และปริมาณหนี้ในประเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งรัฐบาลไทยจำเป็นต้องเร่งดำเนินการแก้ไขต่อไปโดยเร็ว

ตารางที่ 12 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐของประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
สถาบัน	-	79	91	104	91	93
IMD						
ประสิทธิภาพภาครัฐ	48	48	51	54	51	52

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

ประสิทธิภาพภาคเอกชน

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาคเอกชนของประเทศไทยมีแนวโน้มดีขึ้น ซึ่งมีปัจจัยสนับสนุนมาจาก 1) ความมีประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน ซึ่งผู้ประกอบการภาคเอกชนของประเทศไทยพึ่งพากับบริหารมืออาชีพในการดำเนินธุรกิจและเน้นรักษาผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศไว้กับองค์กร 2) ความก้าวหน้าของการพัฒนาตลาดการเงิน โดยรัฐบาลไทยได้ส่งเสริมบรรยากาศ ความโปร่งใส และการตรวจสอบได้ ในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจแก่นักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ 3) ขนาดของตลาดของประเทศไทย ซึ่งจัดอยู่ในอันดับต้นๆ เมื่อเทียบกับประเทศต่างๆ เป็นฐานการบริโภคสำคัญและช่วยผลักดันการผลิตต่อหน่วยของผู้ประกอบการภาคเอกชนด้วย และ 4)

การเพิ่มผลิตภาพการผลิตรวมของประเทศ ซึ่งเป็นจุดแข็งประการหนึ่งของประเทศบราซิลที่สามารถเพิ่มผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมหลักของประเทศให้แข่งขันได้ในระดับสากล

ตารางที่ 13 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาคเอกชนของประเทศบราซิล ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
ประสิทธิภาพตลาดสินค้า	-	-	-	97	101	99
ประสิทธิภาพตลาดแรงงาน	-	-	-	104	91	80
ระดับการพัฒนาตลาดการเงิน	-	-	-	73	64	51
ขนาดของตลาด	-	-	-	10	10	10
ความเชี่ยวชาญทางธุรกิจ	-	33	38	39	35	32
IMD						
ประสิทธิภาพภาคเอกชน	28	28	35	40	29	27

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

ประเทศบราซิลมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์เป็นอย่างดี อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านความพร้อมทางเทคโนโลยีดีขึ้นอย่างมากในช่วงปี 2004-2009 ทั้งในด้านความสามารถในการดูดซับเทคโนโลยี การปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้อต่อการประกอบกิจการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) การถ่ายทอดเทคโนโลยีจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ตลอดจนการเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและสูงมากของประชาชน พร้อมทั้งประเทศบราซิลมีความได้เปรียบในการวิจัยและพัฒนา เนื่องจากมีสถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีภายในประเทศที่มีคุณภาพ มีความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคเอกชนที่เข้มแข็ง และภาคเอกชนลงทุนในงบวิจัยและพัฒนาเป็นจำนวนมาก ตลอดจนมีความสามารถในการนำผลงานวิจัยและพัฒนา ตลอดจนองค์ความรู้ต่างๆ มาใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้อย่างน่าพอใจ

ตารางที่ 14 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ นวัตกรรมของประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
ความพร้อมทางเทคโนโลยี	-	51	57	55	56	46
นวัตกรรม	-	39	38	44	43	43
IMD						
โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี	53	51	55	51	50	55
โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์	53	51	50	44	49	41

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

ทั้งนี้ ประเด็นที่นอกเหนือจาก การจัดลำดับของ WEF และ IMD คือ ด้านทำเลที่ตั้ง โดยประเทศสหพันธ์รัฐบราซิล ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปอเมริกาใต้ มีชายฝั่งทะเล ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือจดทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศ ติดกับมหาสมุทรแอตแลนติก มีความยาว 7,491 กิโลเมตร ส่วนพรมแดนด้านทิศเหนือ ทิศตะวันตกและทางทิศใต้ มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านต่างๆ ถึง 10 ประเทศ คิดเป็นระยะทาง 14,691 กิโลเมตร ประกอบด้วย พรมแดนติดกับประเทศอาเจนตินา ยาว 1,224 กิโลเมตร โบลิเวีย 3,400 กิโลเมตร โคลัมเบีย 1,643 กิโลเมตร เฟรนช์เกียนา 673 กิโลเมตร กียาอานา 1,119 กิโลเมตร ปารากวัย 1,290 กิโลเมตร เปรู 1,560 กิโลเมตร สุรินัม 597 กิโลเมตร อุรุกวัย 985 กิโลเมตร และเวเนซุเอลา 2,200 กิโลเมตร

ตารางที่ 15 เมืองหลวง/เมืองท่า/เมืองเศรษฐกิจที่สำคัญ/สินค้าสำคัญในแต่ละเมือง

เมืองหลวง	สินค้า/บริการสำคัญ	เมืองเศรษฐกิจอื่นๆ	สินค้า/บริการสำคัญ
กรุงบราซิเลีย	ถั่วเหลือง	เซาเปาโล	รถยนต์/น้ำตาล/ธุรกิจ
	อาหาร	ริโอเดอจาเนโร	เครื่องจักรกล/การท่องเที่ยว
	ปศุสัตว์	คูริติบา	สินค้าเกษตร/เครื่องจักร/รถยนต์
	อุตสาหกรรม	ปอตโต้อาเลเก้	สินค้าเกษตร/รถยนต์/เครื่องจักร
เมืองท่า	สินค้า/บริการ	ปารานา	สินค้าเกษตร/เครื่องอุตสาหกรรม
ซานโตส	น้ำตาล	ซาวาดอร์	สินค้าเกษตร/การท่องเที่ยว
ริโอเดอจาเนโร	การท่องเที่ยว		
	ก๊าซธรรมชาติ		

ที่มา: กระทรวงการต่างประเทศ (2553)

ไทย-อินเดีย

ภาพที่ 7 ประเทศอินเดีย

ที่มา: กระทรวงต่างประเทศ (2543)

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยอินเดีย

ประเทศไทยและอินเดียสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2490 ขณะนี้ไทยมีสถานเอกอัครราชทูตตั้งอยู่ที่กรุงนิวเดลี และมีสถานกงสุลใหญ่อีก 3 แห่ง ที่เมืองกัลกัตตา เมืองมุมไบ และเมืองเจนไน ส่วนอินเดียมีสถานเอกอัครราชทูตที่กรุงเทพฯ และมีสถานกงสุลใหญ่ที่เชียงใหม่ และสงขลา

เศรษฐกิจอินเดีย

เดิมประเทศอินเดียใช้ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมที่เน้นการพึ่งพาตนเอง โดยรัฐเป็นผู้ลงทุน ในกิจการหลักๆ ของประเทศทั้งหมดได้แก่ กิจการสาธารณูปโภคและสวัสดิการของประชาชน กิจการที่เป็นยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศ และอุตสาหกรรมหนัก แต่ก็ให้ความสำคัญ ในการสนับสนุนกิจการขนาดเล็กของเอกชน ในด้านการค้าอินเดียจำกัดและห้ามนำเข้าสินค้าด้วย มาตรการกฏหมายและกำแพงภาษี นอกจากนี้ ยังควบคุมการลงทุนอย่างเข้มงวดต่อมาอินเดียเริ่ม ผ่อนคลายมาตรการข้อจำกัดลงเนื่องจากผลกระทบจากวิกฤติการณ์น้ำมัน และสงครามอ่าวเปอร์เซีย ซึ่งทำให้ประสิทธิภาพเศรษฐกิจตกต่ำอย่างต่อเนื่องในช่วงปี 2534 ทำให้อินเดียต้องขอความช่วยเหลือทางการเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวตาม เงื่อนไขการกู้เงินของ IMF โดยประกาศนโยบายเปิดเสรีทางเศรษฐกิจอย่างค่อยเป็นค่อยไป รวมทั้ง พัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานและระบบขนส่งให้ทันสมัยเพื่อรองรับการลงทุนจากต่างชาติได้ มากขึ้น ทำให้ปัจจุบันอินเดียกลายเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางเศรษฐกิจ นับตั้งแต่การทำ เกษตรแบบโบราณ การเกษตรสมัยใหม่ การหัตถกรรม อุตสาหกรรมยุคใหม่ ไปจนถึงธุรกิจบริการ (ซอฟต์แวร์และการธนาคาร เป็นต้น) ซึ่งเป็นธุรกิจบริการเป็นแหล่งสร้างรายได้หลักให้กับประเทศ อินเดีย โดยมีสัดส่วนกว่าครึ่งหนึ่งของผลผลิตของประเทศ

ประเทศอินเดียมีความเจริญก้าวหน้าในด้านอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างยิ่ง โดยมีอัตราการเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา สร้างรายได้จาก 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2534 เป็น 17.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2545 และในปี 2549/50 การส่งออกซอฟต์แวร์ และบริการมีมูลค่า 33.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยรัฐบาลของประเทศอินเดียเล็งเห็นถึงความสำคัญ ของอุตสาหกรรมดังกล่าว จึงได้จัดตั้งองค์กรเฉพาะของภาครัฐ ที่ทำหน้าที่สนับสนุนการพัฒนา การส่งออกซอฟต์แวร์ คือ Software Technology Parks of India (STPI) ที่รัฐकर्णाฏกะ (Karnataka) เป็นรัฐที่มีศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสูงที่สุดของประเทศ โดยเฉพาะที่เมืองบังгалอร์

(เปลี่ยนชื่อเป็นเบงกาลู) ซึ่งเป็นเมืองหลวง ได้ชื่อว่าเป็น Silicon Valley ของอินเดีย ซึ่งเป็นศูนย์รวมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ที่ใหญ่เป็นอันดับ 4 ของโลก โดยมีบริษัทชั้นนำกว่า 30 บริษัท และเป็นเมืองที่ดีที่สุดสำหรับการเป็นศูนย์บริการลูกค้าทางโทรศัพท์ (call centers) เป็นศูนย์รวมสำนักงานสาขานอกประเทศ (offshore offices) และศูนย์วิจัยและพัฒนาของบริษัทใหญ่ๆ หลายบริษัท อาทิ General Electric Intel และ General Motors ซึ่งนอกเหนือจากเมืองนี้แล้ว การเติบโตด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วไปยังเมืองอื่นๆ ด้วย เช่น เจนไน ในรัฐทมิฬนาฑู และกัลกัตตา ในรัฐเบงกอลตะวันตก รวมทั้งไฮเดอราบัดและปูเน่ เป็นต้น โดยรัฐเหล่านี้มีกำลังคนที่มีความสามารถในด้านเทคโนโลยีสูง

สำหรับเศรษฐกิจของประเทศอินเดียในปี 2553 GDP มีการขยายตัวร้อยละ 8.8 โดยมีปัจจัยสำคัญ คือ การขยายตัวของการลงทุนและการผลิตภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งมีการขยายตัวของภาคการส่งออก อันเนื่องจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก ในทำนองเดียวกันการบริโภคของภาคเอกชนมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยมีดัชนีการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคภาคเอกชนอยู่ที่ระดับร้อยละ 57.6 อีกทั้งดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคในช่วง 6 เดือนหลังของปี 2553 ปรับตัวดีขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา จากระดับ 68.8 ในช่วง 6 เดือนหลังของปี 2552 มาอยู่ที่ระดับ 75 ในช่วงเดียวกันของปี 2553

สำหรับภาคการผลิต ผลผลิตภาคอุตสาหกรรมในปี 2553 ขยายตัวต่อเนื่องจากช่วงปลายปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม มาตรการผลิตภาคอุตสาหกรรมในไตรมาสที่สี่ของปี 2553 มีความผันผวนค่อนข้างสูง โดยดัชนีผลผลิตภาคอุตสาหกรรมขยายตัวในอัตราที่ชะลอตัวลง จากร้อยละ 11.3 ในเดือนตุลาคม 2553 เป็น 2.7 ในเดือนพฤศจิกายน และ 1.6 ในเดือนธันวาคม 2553 ทั้งนี้ เนื่องจากความต้องการสินค้าอินเดีย ในตลาดโลกปรับตัวลดลง ประกอบกับชาวอินเดียชะลอการใช้จ่าย

ทั้งนี้ รัฐบาลอินเดียคาดการณ์ว่า ในปีงบประมาณ 2554 ซึ่งเริ่มในวันที่ 1 เมษายน เศรษฐกิจของประเทศจะขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 9 ซึ่งเป็นระดับที่เศรษฐกิจอินเดียเคยขยายตัวก่อนที่จะเกิดปัญหาวิกฤตการเงินโลก ปัจจุบันอินเดียมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจหลายประการ อาทิเช่น ชนชั้นกลางมีจำนวนประมาณ 300 ล้านคน ซึ่งเป็นผลโดยตรงจากการเปิดรับ FDI มากขึ้น ทำให้ปัญหาระบบบรรณที่เป็ปัญหาใหญ่ของสังคมอินเดียบรรเทาลงไปมาก ปัจจุบันอินเดียมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 12 ของโลก และอันดับ 4 ของเอเชีย รองจากจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้

ตารางที่ 16 เครื่องชี้วัดเศรษฐกิจสำคัญ ในช่วงปี 2006-2011

Economic indicators:	2006	2007	2008	2009	2010*	2011**
GDP (US\$bn) (current prices)	874.8	1,102.4	1,209.7	1,185.7	1,430.0	1,598.4
GDP per capita (US\$)	757	940	1,016	982	1,176	1,297
Real GDP growth (% change yoy)	9.8	9.4	7.3	5.4	8.8	8.4
Current account balance (US\$m)	-9,299	-11,285	-33,330	-29,125	-44,093	-49,859
Current account balance (% GDP)	-1.1	-1.0	-2.8	-2.5	-3.1	-3.1
Goods & services exports (%GDP)	22.7	21.2	24.7	23.9	21.2	21.7
Inflation (% change yoy)	6.2	6.4	8.3	6.3	13.2	6.7

* ตัวเลขเบื้องต้น

** ตัวเลขประมาณการ

ที่มา: www.dfat.gov.au (2010)

เศรษฐกิจด้านการค้าระหว่างประเทศ ประเทศอินเดียเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) ในวันที่ 1 มกราคม 2538 ทำให้ประเทศอินเดียมีแนวทางในการเปิดประเทศมาโดยตลอด ซึ่งนอกเหนือจากการเข้าร่วมใน WTO แล้ว อินเดียยังเป็นสมาชิกในกลุ่ม G-15 และ G-20 อีกด้วย ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญ และการถูกให้ความสำคัญจากนานาประเทศที่มีต่อประเทศอินเดีย

นโยบายที่เกี่ยวข้องต่อการค้าระหว่างประเทศของอินเดีย ที่สำคัญ เช่น นโยบายงบประมาณประจำปี (Budget Policy) และนโยบายการค้าแห่งชาติ (National Foreign Trade Policy) ได้ถูกกำหนดขึ้นอย่างสอดคล้องกันที่จะปฏิรูปเศรษฐกิจที่เข้าถึงประชาชน อาทิ การปล่อยสินเชื่อให้เกษตรกรเพิ่มขึ้น ผ่อนปรนการชำระหนี้แก่เกษตรกร พัฒนาระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ การชลประทาน ในชนบท ส่งเสริมการส่งออกสินค้าเกษตรและสินค้าส่งออกดั้งเดิม (ผ้าทอมือหัตถกรรม อัญมณี และเครื่องหนัง) และจัดตั้งเขตการส่งออกสินค้าเกษตร เป็นต้น

ปี 2010 อินเดียขาดดุลการค้าที่ 26.91 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ จากการนำเข้ามูลค่าถึง 327 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (อันดับที่ 13 ของโลก) เพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่มีมูลค่า 274.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่การส่งออกมีมูลค่าเพียง 201 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

เมื่อพิจารณาสินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม เครื่องจักร เคมีภัณฑ์ เครื่องยนต์และส่วนประกอบ ขณะที่สินค้านำเข้าที่สำคัญ คือ น้ำมันดิบ เหล็ก และเครื่องจักร สำหรับตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ UAE มีสัดส่วนการส่งออก ร้อยละ 12.87 สหรัฐอเมริกา มีสัดส่วนการส่งออก ร้อยละ 12.59 และจีนมีสัดส่วนการส่งออก ร้อยละ 5.59 สำหรับประเทศไทยถือเป็นตลาดส่งออกในอันดับที่ 23 ของประเทศอินเดีย โดยประเทศอินเดียส่งออกมายังประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 1.12 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของอินเดีย ด้านสินค้าส่งออกที่สำคัญของอินเดีย อาทิ สินค้า ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี สิ่งทอ อัญมณีและเครื่องประดับ เครื่องจักร เคมีภัณฑ์ เครื่องหนัง เป็นต้น

สำหรับตลาดนำเข้าที่สำคัญของประเทศอินเดีย ได้แก่ ประเทศจีน มีมูลค่าการนำเข้า คิดเป็นร้อยละ 10.94 อันดับที่ 2 คือ สหรัฐอเมริกา ร้อยละ 7.16 อันดับที่ 3 คือ ซาอุดีอาระเบียนำเข้า ร้อยละ 5.36 อันดับที่ 4 คือ UAE นำเข้า ร้อยละ 5.18 ออสเตรเลีย 5.02 เยอรมันนี 4.86 และสิงคโปร์ 4.02 สำหรับประเทศไทยเป็นแหล่งนำเข้าในอันดับที่ 27 ของอินเดีย หรือประเทศอินเดียนำเข้าสินค้าจากไทย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.8 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของอินเดีย โดยสินค้านำเข้าที่สำคัญของประเทศอินเดีย ได้แก่ สินค้าทุน และวัตถุดิบ น้ำมันดิบ เครื่องจักร อัญมณี ปุ๋ย และ เคมีภัณฑ์ เป็นต้น

การค้าระหว่างไทยและอินเดีย

ความร่วมมือทางการค้าระหว่างประเทศบราซิลกับไทย เริ่มขึ้นเมื่อเดือนธันวาคม ปี 2511 และมีคณะกรรมการร่วมทางการค้า (Joint Trade Committee: JTC) ในปี 2528 หลังจากนั้น มีความร่วมมือทางการค้าระหว่างกันในกรอบการเปิดเสรีการค้า FTA ในตุลาคม 2546 และกรอบการจัดตั้งเขตการค้าเสรี BIMST-EC ในเดือนกุมภาพันธ์ 2547

ทั้งนี้ ไทยและอินเดียได้ร่วมลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งเขตการค้าเสรีไทย-อินเดีย เมื่อเดือนตุลาคม 2546 ในระหว่างการเยือนไทยอย่างเป็นทางการของนายกรัฐมนตรีอินเดีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นกลไกสำคัญที่จะจัดอุปสรรคทางการค้าและช่วยขยายการค้าระหว่างกัน ซึ่งทำให้ปัจจุบันการค้าระหว่างไทยกับอินเดียมีมูลค่ารวมกันสูงขึ้นมาก โดยระหว่างเดือนมกราคม-ตุลาคม 2554 (10 เดือนแรกของปี 2554) คิดเป็นมูลค่ารวม 6,861.73 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ขยายตัวร้อยละ 25.69) โดยเป็นการส่งออกจากไทย 4,328.01 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ขยายตัวร้อยละ 19.95) และไทยนำเข้าจากอินเดีย 2,533.71 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ขยายตัวร้อยละ 36.88) ไทยเป็นฝ่ายได้ดุลการค้า จำนวน 1,794.30 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

สำหรับสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยไปยังอินเดีย ได้แก่ เคมีภัณฑ์ มีมูลค่า 634.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.66 อันดับ 2 คือ เม็ดพลาสติก มูลค่า 418.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อันดับ 3 อัญมณีและเครื่องประดับ มีมูลค่า 350.4 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.1 อันดับ 4 และ 5 เป็นเครื่องยนต์สันดาบภายใน และรถยนต์อุปกรณ์และส่วนประกอบ มีมูลค่า 228.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และ 227.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.28 และ 5.25 ตามลำดับ

สำหรับสินค้านำเข้าที่สำคัญของไทยจากประเทศอินเดีย ได้แก่ เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงินแท่งและทองคำ มีมูลค่า 581.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.95 อันดับ 2 เคมีภัณฑ์ มีมูลค่า 255.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.19 อันดับ 3 เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ มูลค่า 232.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.19 อันดับ 4 สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะ และผลิตภัณฑ์ มูลค่า 180.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.13 และอันดับ 5 พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช มูลค่า 179.8 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.1

ตารางที่ 17 สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยไปยังประเทศอินเดีย

ที่	สินค้า	มูลค่า (ล้าน USD)	ขยายตัว (%)	สัดส่วน
1	เคมีภัณฑ์	634.6	70.92	14.66
2	เม็ดพลาสติก	418.3	11.1	9.66
3	อัญมณีและเครื่องประดับ	350.4	107.92	8.1
4	เครื่องยนต์สันดาบภายในแบบลูกสูบ	228.5	18.95	5.28
5	รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	227.4	3.1	5.25
6	เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่อง	212.6	-25.75	4.91
7	เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	195	22.09	4.5
8	เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	170.6	17	3.94
9	ยางพารา	166.8	9.25	3.86
10	เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ	148.4	25.76	3.43
รวม 10 รายการ		2,752.60	25.6	63.6
อื่นๆ		1,575.40	11.2	36.4
รวมทั้งสิ้น		4,328.00	19.95	100

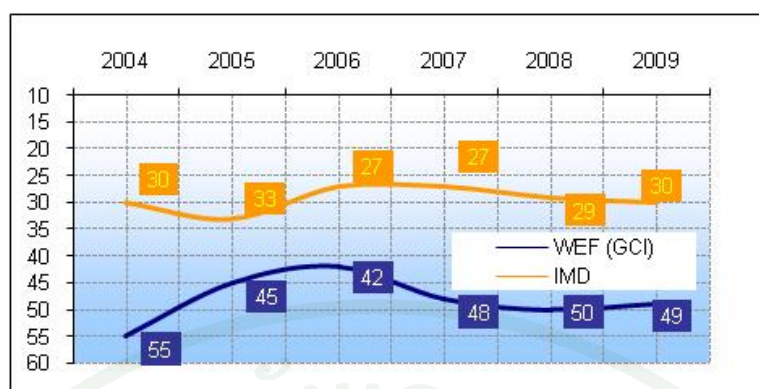
ตารางที่ 18 สินค้านำเข้าที่สำคัญของไทยไปยังประเทศอินเดีย

ที่	สินค้า	มูลค่า (ล้าน USD)	ขยายตัว (%)	สัดส่วน
1	เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงินแท่งและทองคำ	581.4	111.76	22.95
2	เคมีภัณฑ์	255.6	26.98	10.09
3	เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	232.8	29.02	9.19
4	สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์	180.6	-6.23	7.13
5	พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช	179.8	34.13	7.1
6	น้ำมันสำเร็จรูป	134.4	156.21	5.31
7	ผลิตภัณฑ์เวชกรรมและเภสัชกรรม	117.9	35.89	4.65
8	ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์	117.5	15.13	4.64
9	ด้ายและเส้นใย	82.2	41.05	3.24
10	สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูป	76.6	20.31	3.02
รวม 10 รายการ		1,958.80	45.51	77.31
อื่นๆ		575	13.86	22.69
รวมทั้งสิ้น		2,533.70	36.88	100

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ (2554)

ศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน

ประเทศอินเดียสามารถรักษาระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศในช่วงปี 2004-2009 ไว้ค่อนข้างเหนียวแน่น โดย IMD จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของอินเดีย ไว้ที่อันดับ 30 ในปี 2004 และ 2009 ตามลำดับ ขณะที่ WEF ปรับอันดับความสามารถในการแข่งขันของอินเดียขึ้น 6 อันดับ จากอันดับ 55 ในปี 2004 มาเป็นอันดับ 49 ในปี 2009 โดยมีปัจจัยสนับสนุนมาจากการขยายตัวของภาคธุรกิจที่มีความใกล้ชิดกับกระแสโลกาภิวัตน์เป็นหลัก ขณะที่ภาคประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมหรือถูกแยกส่วนออกจากการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศพอสมควร (World Economic Forum, 2553)

ภาพที่ 8 อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2004-2009

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

เสถียรภาพเศรษฐกิจ

ประเทศไทยเริ่มมีสัญญาณของปัญหาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยภายใต้กลุ่มเสถียรภาพเศรษฐกิจ จะพบว่า ประเทศไทยมีปัญหาเงินเฟ้อสูง การว่างงาน ความไม่มีประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งทำให้ช่องว่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ค่อนข้างกว้าง ตลอดจนปัญหานี้สาธยาย ปัจจัยบวกประการเดียวของกลุ่มเสถียรภาพเศรษฐกิจของประเทศไทย คือ ระดับการออมสูง และเมื่อนำปัจจัยย่อยอื่นๆ มาประกอบการพิจารณา เช่น การหมุนเวียนของเศรษฐกิจภายในประเทศ และการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ พบว่า ปัจจัยย่อยเหล่านี้อยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งส่งผลทำให้สมรรถนะทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยไม่แย่ลงและยังคงสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ

ตารางที่ 19 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจของประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
เสถียรภาพเศรษฐกิจ	-	88	88	108	109	96
IMD						
สมรรถนะทางเศรษฐกิจ	11	12	7	10	18	12

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

โครงสร้างพื้นฐาน

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพของประเทศไทยเปลี่ยนแปลง ตามลำดับ เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาด้านคุณภาพการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพหลายประเภท ทั้งโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งทางรถยนต์ ทางน้ำ ทางอากาศ ตลอดจนประชาชนไม่สามารถเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นหลายประการ เช่น ไฟฟ้า และโทรศัพท์ ทั้งนี้ โครงสร้างพื้นฐานประการเดียวที่ประเทศไทยสามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล คือ การให้บริการระบบราง ซึ่ง WEF จัดให้อยู่ในอันดับ 20 เมื่อเทียบกับประเทศอื่นทั้งหมด

ตารางที่ 20 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
โครงสร้างพื้นฐาน	-	69	62	67	72	76
IMD						
สาธารณูปโภคพื้นฐาน	48	46	47	50	49	57

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

บริการสุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อม

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบริการสุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากประเทศไทยมีปัญหาด้านการให้บริการสุขภาพแก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง ซึ่งอาจเกิดจากปัญหาจำนวนประชากรของประเทศไทย นอกจากนี้ อัตราการเข้าเรียน (Enrollment) ของนักเรียนนักศึกษาทุกระดับชั้นในประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น จุดแข็งด้านบริการสุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยเกิดขึ้นเฉพาะด้าน เช่น ประเทศไทยมีสถาบันการศึกษาระดับสูงด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการจัดการที่มีคุณภาพ หน่วยงานวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยกระจายสู่ระดับท้องถิ่นอย่างทั่วถึง และภาคเอกชนอินเดียให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์กรโดยลงทุนฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

ตารางที่ 21 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบริการสุขภาพ การศึกษาและ
สิ่งแวดล้อมของประเทศอินเดีย ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	-	87	93	101	100	101
การศึกษาขั้นอุดมศึกษาและการฝึกอบรม	-	46	49	55	63	66
IMD						
สุขภาพและสิ่งแวดล้อม	56	58	57	52	51	57
การศึกษา	59	58	59	54	54	57

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

ประสิทธิภาพภาครัฐ

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐของประเทศอินเดียค่อนข้างทรงตัว โดยมีปัจจัยสนับสนุนมาจากการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี การควบคุมการใช้จ่ายภาครัฐ และการแก้ไขปัญหาหนี้สาธารณะอย่างได้ผล การดำเนินนโยบายการเงินของธนาคารกลางประเทศอินเดียเป็นประโยชน์และเอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจภายในประเทศอย่างมาก ความโปร่งใสของการจัดทำนโยบายภาครัฐ ความยุติธรรมและความเป็นอิสระของระบบศาล และคุณภาพของการตรวจสอบภายใน ในขณะที่ปัจจัยบั่นทอนความสามารถในการแข่งขันของประเทศในกลุ่มประสิทธิภาพภาครัฐมาจากปัจจัยสถาบันเป็นหลัก เช่น กฎหมาย กฎระเบียบเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ และปัญหาทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานภาครัฐ เป็นต้น

ตารางที่ 22 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐของ
ประเทศอินเดีย ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
สถาบัน	-	41	34	48	53	54
IMD						
ประสิทธิภาพภาครัฐ	48	48	51	54	51	52

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

ประสิทธิภาพภาคเอกชน

ประเทศอินเดียยังคงรักษาระดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาคเอกชนให้อยู่ในเกณฑ์ดีได้อย่างต่อเนื่อง โดย IMD จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาคเอกชนของประเทศอินเดียอยู่ในอันดับ 27 ในปี 2009 ใกล้เคียงอันดับ 28 ในปี 2004 โดยมีปัจจัยสนับสนุนสำคัญจากการปรับปรุงผลิภาพการผลิต การพัฒนาตลาดการเงิน ขนาดของตลาดภายในประเทศ ความสามารถและความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการธุรกิจ การพึ่งพากับบริหารมืออาชีพในการดำเนินธุรกิจและการรักษาผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศไว้กับองค์กร ตลอดจนทัศนคติและค่านิยมของประชาชนต่อการดำเนินธุรกิจ ในขณะที่ปัจจัยเสี่ยงประการสำคัญอยู่ที่กฎหมายและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ และความไม่มีประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน

ตารางที่ 23 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาคเอกชนของ
ประเทศอินเดีย ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
ประสิทธิภาพตลาดสินค้า	-	-	-	36	47	48
ประสิทธิภาพตลาดแรงงาน	-	-	-	96	89	83
ระดับการพัฒนาตลาดการเงิน	-	-	-	37	34	16
ขนาดของตลาด	-	-	-	3	5	4
ความเชี่ยวชาญทางธุรกิจ	-	27	25	26	27	27
IMD						
ประสิทธิภาพภาคเอกชน	28	28	35	40	29	27

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

ประเทศอินเดียมีความพร้อมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นอย่างดี กล่าวคือ ภาคเอกชนของประเทศอินเดียสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีต่างๆ ที่ทันสมัยของโลกได้ บริษัทเอกชนมีความสามารถดูดซับเทคโนโลยีสมัยใหม่ กุญแจเปิดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ได้รับการปรับปรุงให้เอื้อต่อการประกอบกิจการประเภนี้ภายในประเทศ และมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากเงินลงทุนจากต่างประเทศอย่างได้ผล นอกจากนี้ประเทศอินเดียยังมีสถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และบุคลากรวิชาชีพด้านวิจัยและพัฒนา วิศวกรรม และวิทยาศาสตร์ที่มีคุณภาพ มีความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคเอกชนที่เข้มแข็ง และภาคเอกชนลงทุนในงบวิจัยและพัฒนาเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ผู้ประกอบการอินเดียสามารถนำผลงานวิจัยและพัฒนา และองค์ความรู้ใหม่ๆ มาพัฒนาต่อยอดและใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้อย่างน่าพอใจ ปัญหาประการสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันภายใต้ดัชนีกลุ่มนี้ คือ ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไม่สามารถเข้าถึงหรือสามารถใช้ประโยชน์จากบริการสมัยใหม่ที่ทันสมัยเหล่านี้ได้อย่างทั่วถึง ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล และจำนวนผู้เข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงมาก อยู่ในอันดับที่ต่ำมาก เมื่อเทียบกับประเทศอื่นทั่วโลก ซึ่งแสดงถึงช่องว่างของการกระจายโอกาสและความเจริญในประเทศอินเดีย

ตารางที่ 24 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ นวัตกรรมของประเทศอินเดีย ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
ความพร้อมทางเทคโนโลยี	-	57	55	62	69	83
นวัตกรรม	-	27	26	28	32	30
IMD						
โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี	53	51	55	51	50	55
โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์	53	51	50	44	49	41

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

ไทย-รัสเซีย

ภาพที่ 9 ประเทศรัสเซีย

ที่มา: กระทรวงต่างประเทศ (2543)

ความสัมพันธ์ไทย รัสเซีย

ไทยและรัสเซียได้ถือเอาการเสด็จประพาสรัสเซียของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ระหว่างวันที่ 3-11 กรกฎาคม 2440) เป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน อย่างไรก็ตามไทยกับรัสเซียยุติความสัมพันธ์ทางการทูตนับแต่ปี 2460 เมื่อเกิดการปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบสังคมนิยม อย่างไรก็ตามต่อมาทั้งสองประเทศได้ฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างกันอีกครั้งในปี 2482 โดยสหภาพโซเวียตได้ส่งเอกอัครราชทูตคนแรกมาประจำการที่ประเทศไทยในปี 2489 และไทยได้ส่งเอกอัครราชทูตคนแรกไปประจำการที่สหภาพโซเวียตในปี 2490 ต่อมาเมื่อสหภาพโซเวียตได้สลายตัวลงในปี 2534 รัสเซียได้เป็นผู้สืบทอดของสหภาพโซเวียตทั้งหมด จึงถือได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับรัสเซียดำเนินต่อมาโดยไม่หยุดชะงัก

เอกอัครราชทูตรัสเซียประจำไทย นาย Alexander Mariyasov (ตั้งแต่ปี 2553) นอกจากนี้ รัสเซียยังได้แต่งตั้ง นางพนา วรธนกุล ดำรงตำแหน่งกงสุลกิตติมศักดิ์ประจำเมืองพัทยา และ นายสุกิต เจียรวนนท์ ดำรงตำแหน่งกงสุลกิตติมศักดิ์ประจำจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่

เศรษฐกิจประเทศรัสเซีย

หลังจากวิกฤติทางการเงินในปี 1998 รัสเซียมีการเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ 7 ต่อปี เนื่องจากราคาน้ำมันที่สูงขึ้น การลงทุนจากต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น การขยายตัวของภาคธุรกิจในประเทศ และความมั่นคงทางการเมือง ในปี 2007 รัสเซียมีจีดีพีใหญ่เป็นอันดับที่ 6 ของโลก (มูลค่า 2.088 ล้านล้านดอลลาร์ เมื่อวัดด้วยความเท่าเทียมกันของอำนาจซื้อ: PPP)

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของรัสเซีย ได้แก่ น้ำมัน ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ ป่าไม้ ขนสัตว์ ดินแร่ รัสเซียมีแหล่งทรัพยากรแก๊สธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดในโลก ถ่านหินใหญ่เป็นอันดับสองของโลก และมีแหล่งทรัพยากรน้ำมันที่ใหญ่เป็นอันดับแปดของโลก รัสเซียเป็นประเทศที่ส่งออกแก๊สธรรมชาติมากเป็นอันดับหนึ่ง และส่งออกน้ำมันมากเป็นอันดับสองของโลก น้ำมัน แก๊สธรรมชาติ โลหะ และไม้ เป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญและมีมูลค่ามากถึงร้อยละ 80 ของการส่งออกทั้งหมดแต่หลังปี 2003 การส่งออกทรัพยากรธรรมชาติก็เริ่มลดความสำคัญลง เพราะตลาดภายในประเทศขยายตัวขึ้นอย่างมาก แม้ว่าราคาทรัพยากรด้านพลังงานจะสูงขึ้นมาก แต่น้ำมันและแก๊สธรรมชาติก็มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 5.7 ของจีดีพี และรัฐบาลคาดการณ์ว่าสัดส่วนนี้จะลดลงเหลือ

ร้อยละ 3.7 ภายในปี 2011 รัสเซียยังนับว่าเป็นประเทศที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจได้ดีกว่าประเทศที่ร่ำรวยทรัพยากรอื่นๆ รัสเซียมีจำนวนประชากรที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษามากกว่าประเทศอื่นในทวีปยุโรป

เศรษฐกิจรัสเซียปี 2553 กระทรวงพัฒนาเศรษฐกิจรัสเซียคาดว่าอัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจรัสเซียในปี 2553 อยู่ระหว่างร้อยละ 3.1-3.5 ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญขึ้นอยู่กับราคาน้ำมันดิบด้านการลงทุน คาดว่าจะมีการลงทุนทางตรง FDI มูลค่า 39 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2552 ที่มีการลงทุนทางตรง 17 พันล้านดอลลาร์ โดยนักลงทุนต่างชาติอันดับหนึ่ง ได้แก่ เนเธอร์แลนด์ ตามมาด้วยลักเซมเบิร์ก เยอรมนี และไชปรัส สำหรับแหล่งการลงทุนของรัสเซียในต่างประเทศ ได้แก่ สวิตเซอร์แลนด์ และไชปรัส

สำหรับระยะเวลาจากเดือนมกราคมถึงเดือนกันยายน 2554 ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศของรัสเซียเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ 4.2 ภาคอุตสาหกรรมเติบโตขึ้น ร้อยละ 5.2 ภาคเกษตรกรรมหลังจากประสบกับภัยแล้งเมื่อปีที่แล้วเติบโตขึ้น ร้อยละ 14 รัสเซียได้เปรียบดุลการค้ากับต่างประเทศ 148,000 ล้านดอลลาร์ หรือประมาณ 5,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อัตราการว่างงาน ร้อยละ 6 ซึ่งเป็นอัตราต่ำสุดเทียบกับระยะที่ผ่านมา การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีมูลค่า 31,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หนี้สินภาครัฐ ร้อยละ 10 ของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ อัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 7 ต่ำกว่าที่ผ่านมา

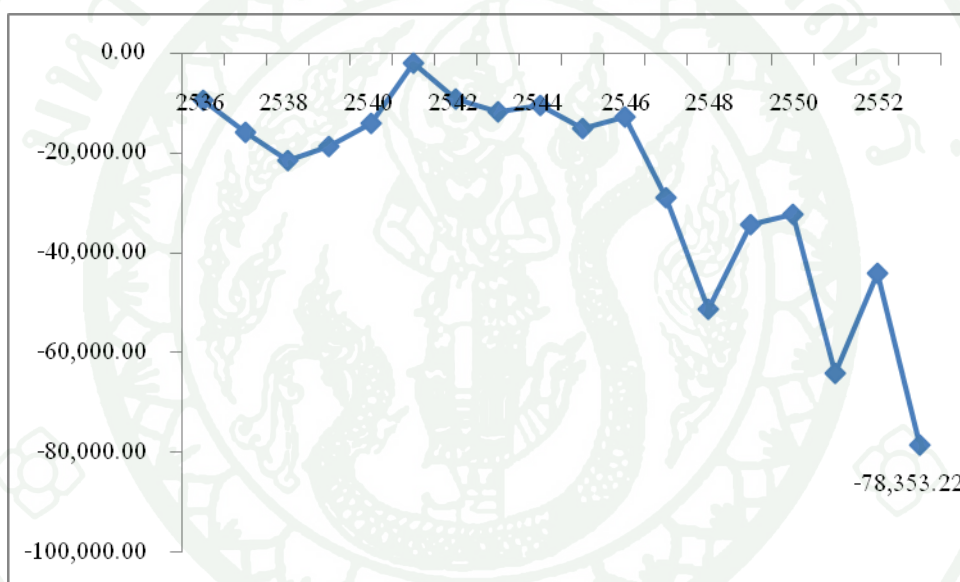
ด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ ประเทศรัสเซียมีตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ เนเธอร์แลนด์ เยอรมนี อิตาลี จีน ยูเครน ตุรกี สวิตเซอร์แลนด์ โดยมีสินค้าออกที่สำคัญ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ไม้ เหล็ก เคมีภัณฑ์ อุตสาหกรรม ด้านการนำเข้า ตลาดนำเข้าที่สำคัญของรัสเซีย คือ เยอรมนี ยูเครน จีน ญี่ปุ่น เบลารุส สหรัฐฯ อิตาลี เกาหลีใต้ โดยมีสินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ รถยนต์ ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ เวชภัณฑ์ คอมพิวเตอร์ เคอร์เนลประดิมส์ เครื่องส่งสำหรับวิทยุและโทรทัศน์ เครื่องอุปกรณ์ต่อสัญญาณสำหรับโทรศัพท์หรือโทรเลข เครื่องจักรใช้ในโรงงาน เป็นต้น

การค้าระหว่างไทยและรัสเซีย

ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางการค้า ระหว่างไทยและรัสเซีย เกิดขึ้นในปี 2513 และเพิ่มเติมความสัมพันธ์จากความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมทวิภาคี (ลงนามเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2536) และในปี 2552 ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมว่าด้วยการส่งเสริมความร่วมมือ

ฉบับปี 2553-2557 รวมทั้งจัดทำข้อตกลงด้านปฏิบัติการเกี่ยวกับเอกสารระหว่างธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM BANK) กับธนาคาร Vneshtorgbank ของรัสเซีย

รัสเซียเป็นคู่ค้าอันดับหนึ่งของไทยในกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกและกลุ่มประเทศเครือรัฐเอกราช (Commonwealth of Independent States-CIS) และเป็นอันดับที่ 26 ของโลก การค้าระหว่างไทยกับรัสเซียมีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงระหว่างปี 2544-2551 จาก 450 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2544 เพิ่มขึ้นถึง 2,900 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2551 โดยไทยเป็นฝ่ายขาดดุลรัสเซียมาโดยตลอด และมีแนวโน้มขาดดุลเพิ่มขึ้น ในปี 2554 ไทยขาดดุลรัสเซียถึง -78,353.22 ล้านบาท

ภาพที่ 10 ดุลการชำระเงินระหว่างไทยกับรัสเซีย

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2554)

สำหรับสินค้านำเข้าที่สำคัญของไทยจากรัสเซีย พบว่า ไทยนำเข้าน้ำมันดิบจากรัสเซียเป็นอันดับที่ 1 ระหว่างเดือน ม.ค.-พ.ย. ปี 2554 มีมูลค่าการนำเข้า 2,433.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 58.14 อันดับที่ 2 ได้แก่ เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ มีมูลค่าการนำเข้า 1,080.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25.81 อันดับที่ 3 ได้แก่ ปุ๋ย และยากำจัดศัตรูพืชและสัตว์ มีมูลค่า 349.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.35

ตารางที่ 25 มูลค่าการนำเข้าสินค้าของไทยจากรัสเซีย ในช่วงปี 2553-2554

ที่	ชื่อสินค้า	2553	2553 (ม.ค.-พ.ย.)	2554 (ม.ค.-พ.ย.)	2553	2553 (ม.ค.-พ.ย.)	2554 (ม.ค.-พ.ย.)
1	น้ำมันดิบ	1,630.2	1,369.9	2,433.9	50.55	48.24	58.14
2	เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์	938.2	835.9	1,080.3	29.09	29.43	25.81
3	ปุ๋ย และยากำจัดศัตรูพืชและสัตว์	229.9	223.7	349.8	7.13	7.88	8.35
4	สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะและ ผลิตภัณฑ์	76.1	72.0	64.1	2.36	2.53	1.53
5	พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช	56.9	53.8	51.2	1.76	1.89	1.22
6	สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูป และกึ่งสำเร็จรูป	20.5	19.1	43.7	0.63	0.67	1.04
7	ก๊าซธรรมชาติ	-	-	40.7	-	-	0.97
8	เครื่องบิน เครื่องร่อน อุปกรณ์ การบินและส่วนประกอบ	0.0	0.0	31.7	-	-	0.76
9	แร่และผลิตภัณฑ์จากแร่	26.8	25.8	28.1	0.83	0.91	0.67
10	เยื่อกระดาษและเศษกระดาษ	30.0	28.5	18.9	0.93	1.00	0.45
	อื่นๆ	216.2	211.2	44.1	6.70	7.44	1.05
	รวม 10 รายการ	3,008.5	2,628.7	4,142.2	93.30	92.56	98.95
	รวมทั้งสิ้น	3,224.7	2,840.0	4,186.3	100.00	100.00	100.00

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ (2554)

สำหรับสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยไปรัสเซีย คือ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ มีมูลค่าการค้า ระหว่างเดือน ม.ค.-พ.ย. ปี 2554 ที่ 369.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.35 อันดับที่ 2 นำตาลทราย มีมูลค่า 68.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.34 อันดับที่ 3 ผลไม้กระป๋องและแปรรูป มีมูลค่า 51.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.82

ตารางที่ 26 มูลค่าการส่งออกสินค้าของไทยไปรัสเซีย ในช่วงปี 2553-2554

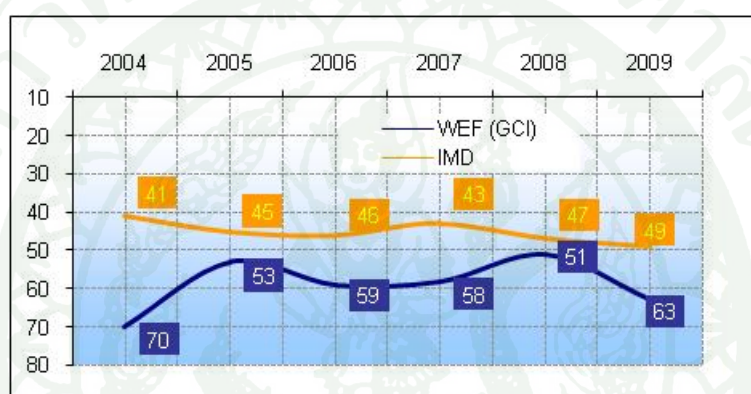
ที่	ชื่อสินค้า	2553	2553 (ม.ก.-พ.ย.)	2554 (ม.ก.-พ.ย.)	2553	2553 (ม.ก.-พ.ย.)	2554 (ม.ก.-พ.ย.)
1	รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	213.7	207.3	369.9	27.71	29.29	34.35
2	น้ำตาลทราย	13.1	13.1	68.3	1.70	1.85	6.34
3	ผลไม้กระป๋องและแปรรูป	41.8	36.2	51.9	5.43	5.11	4.82
4	เม็ดพลาสติก	28.9	24.0	50.2	3.74	3.39	4.66
5	เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบ อื่นๆ	45.7	43.2	50.1	5.92	6.11	4.65
6	ผลิตภัณฑ์ยาง	18.6	16.3	33.1	2.41	2.31	3.07
7	รองเท้าและชิ้นส่วน	27.5	23.9	32.1	3.57	3.38	2.98
8	เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์และ ส่วนประกอบ	22.4	18.8	31.7	2.90	2.65	2.94
9	เคมีภัณฑ์	5.6	5.3	30.6	0.73	0.74	2.85
10	อัญมณีและเครื่องประดับ	24.0	22.1	26.2	3.11	3.12	2.43
รวม 10 รายการ		441.3	410.3	744.0	57.23	57.95	69.10
อื่นๆ		329.8	297.7	332.7	42.77	42.05	30.90
รวมทั้งสิ้น		771.1	708.0	1,076.8	100.00	100.00	100.00

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ (2554)

ศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน

อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในช่วงปี 2004 ถึง 2009 ปรับแย่ลงอย่างช้าๆ โดย IMD ปรับอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยจากอันดับ 41 ในปี 2004 มาเป็นอันดับ 49 ในปี 2009 หรือปรับแย่ลง 8 อันดับ อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยซึ่งจัดโดย WEF ปรับดีขึ้น 17 อันดับ จากอันดับ 70 ในปี 2004 มาเป็นอันดับ 53 ในปี 2005 หลังจากนั้น อันดับของประเทศไทยมีแนวโน้มแย่ลงตามลำดับ มาเป็นอันดับ 63 ในปี 2009 หรือแย่ลง 10 อันดับนับจากปี 2005 ทิศทางการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีสาเหตุหลักมาจากการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ยังไม่สามารถทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศมีความเข้มแข็งหรือเติบโตบนฐานการผลิตของตนเองได้ ภาคการผลิตที่หมุนเวียนดีอยู่คือการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ซึ่งต้องอาศัยภาคต่างประเทศเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีศักยภาพแฝงที่ไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่เท่าที่ควรทั้ง

ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศและความพร้อมด้านบุคลากรวิชาชีพในสาขาต่างๆ (เช่น นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ และวิศวกร เป็นต้น) ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาการศึกษาภายใต้ระบอบสังคมนิยมของสหภาพโซเวียตเดิม กล่าวคือ ทรัพยากรส่วนใหญ่ของประเทศ เช่น น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ถูกส่งออกในรูปสินค้าขั้นพื้นฐานไปยังตลาดโลก และบุคลากรวิชาชีพส่วนใหญ่ของประเทศรัสเซียทำงานในภาคธุรกิจสมัยใหม่ มากกว่า จะพัฒนาต่อยอดสิ่งที่ประเทศมีความได้เปรียบหรือจุดแข็งอยู่แล้ว ภาครัฐของประเทศรัสเซียประสบปัญหาความโปร่งใส การทุจริตคอร์รัปชัน และความล่าช้าของระบบราชการในระดับรุนแรง ทั้งที่เป็นตัวจักรสำคัญของการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นทั้งหมด (World Economic Forum, 2010)

ภาพที่ 11 อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศรัสเซีย ปี 2004-2009

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

เสถียรภาพเศรษฐกิจ

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจของประเทศรัสเซียอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ปัจจัยบวกที่ส่วนช่วยส่งเสริมความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศรัสเซีย ประกอบด้วย ภาวะการจ้างงานในประเทศ คุณการคลังของรัฐบาล หนี้สาธารณะ และระดับการออมโดยรวมของประเทศ ขณะที่ปัญหาเงินเฟ้อยังเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลรัสเซียต้องเร่งดำเนินการแก้ไขต่อไป และเมื่อนำปัจจัยเศรษฐกิจอื่นมาประกอบการพิจารณา เช่น เศรษฐกิจในประเทศ การค้าระหว่างประเทศ และการลงทุนระหว่างประเทศ พบว่า รัฐบาลรัสเซียได้ดำเนินการปฏิรูปกฎระเบียบเพื่อจูงใจนักลงทุนต่างประเทศ เสริมสร้างบรรยากาศในการลงทุน ตลอดจนเปิดเสรีภาคการเงินและการค้า ซึ่งส่งผลทำให้อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศของประเทศรัสเซียดีขึ้นตามลำดับ ตลอดจนช่วยส่งเสริมสมรรถนะการแข่งขันทางเศรษฐกิจของ

ประเทศรัสเซียให้ดีขึ้นด้วย สำหรับเศรษฐกิจภายในประเทศของประเทศรัสเซียยังคงมีความเปราะบาง โดยอันดับความสามารถในการแข่งขันในด้านนี้ของประเทศรัสเซียเปลี่ยนแปลง ขึ้นลงค่อนข้างมาก ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เนื่องจากเศรษฐกิจภายในประเทศของประเทศรัสเซียมีความยืดหยุ่น (Resilience) ต่อวัฏจักรเศรษฐกิจ (Economic Cycle) ของโลกน้อย ตลอดจนการกระจายตัวหรือความหลากหลาย ของสาขาการผลิต (Diversification) ของประเทศรัสเซียมีไม่เพียงพอที่จะรองรับความผันผวนหรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายนอกได้ดี

ตารางที่ 27 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจของ
ประเทศรัสเซีย ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
เสถียรภาพเศรษฐกิจ	47	36	33	37	26	36
IMD						
สมรรถนะทางเศรษฐกิจ	45	48	51	52	49	49

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

โครงสร้างพื้นฐาน

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในเชิงปริมาณของประเทศรัสเซียอยู่ในเกณฑ์ดี โครงสร้างพื้นฐานการขนส่งทางรถยนต์ ทางน้ำ ทางอากาศ และระบบรางของประเทศรัสเซียมีความครอบคลุมและมีพื้นที่การให้บริการหนาแน่นพอสมควร ดังจะเห็นได้จากอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศรัสเซียซึ่งจัดโดย IMD (ที่มุ่งเน้นการวัดเชิงปริมาณ หรือความหนาแน่นของโครงสร้างพื้นฐานต่อพื้นที่เป็นหลัก) อยู่ในระดับที่น่าพอใจ อย่างไรก็ตาม สาธารณูปโภคพื้นฐานเหล่านี้มีปัญหาด้านคุณภาพการให้บริการโดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งทางรถยนต์ ทางน้ำและทางอากาศ รวมถึงคุณภาพการผลิตกระแสไฟฟ้า ดังจะเห็นได้จาก อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศรัสเซียซึ่งจัดโดย WEF (ที่มุ่งเน้นการวัดเชิงคุณภาพเป็นหลัก) อยู่ในระดับที่ค่อนข้างแย่ ทั้งนี้ มีโครงสร้างพื้นฐานบางประการที่ประเทศรัสเซียสามารถดำเนินการอย่างมีคุณภาพและสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล คือ การให้บริการระบบราง ซึ่ง WEF จัดให้อยู่ในอันดับ 33 เมื่อเทียบกับประเทศอื่น

ทั้งหมด นอกจากนี้ ประชาชนชาวรัสเซียยังสามารถเข้าถึงการให้บริการสาธารณสุขไปรษณีย์ขั้นพื้นฐานด้านการสื่อสารทางโทรศัพท์ของประเทศได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 28 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของ
ประเทศรัสเซีย ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
โครงสร้างพื้นฐาน	-	75	89	91	86	84
IMD						
สาธารณสุขไปรษณีย์ขั้นพื้นฐาน	54	55	57	46	51	43

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

บริการสุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อม

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบริการสุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อมของ
ประเทศรัสเซียอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มบริการสุขภาพ
การศึกษา และสิ่งแวดล้อมของประเทศรัสเซีย อาจสามารถแบ่งแยกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง
ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ซึ่งประเทศรัสเซียมีความพร้อมด้านบุคลากรภายใน
ประเทศสูง ดังจะเห็นได้จากอัตราการเข้าเรียนของนักเรียนนักศึกษาเกือบทุกระดับชั้นตั้งแต่ระดับ
ประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษาอยู่ในระดับสูง และประเทศรัสเซียมีคุณภาพการเรียนการสอน
ที่สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล นอกจากนี้ประเทศรัสเซียยังมีสถาบันการศึกษาระดับสูงด้าน
คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการจัดการที่มีคุณภาพและแข่งขันได้ ซึ่งสามารถรองรับการพัฒนา
ต่อยอดเทคโนโลยีระดับสูงหรือสนับสนุนการดำเนินธุรกิจสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี และส่วนที่สอง
ความสามารถในการแข่งขันด้านบริการสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่
และสุขอนามัยของประชาชนในประเทศ พบว่า ประเทศรัสเซียมีความสามารถในการจัดการ
โรคติดต่อบางประเภทได้อย่างดีเยี่ยม เช่น วัณโรค แต่โรคติดต่อบางชนิด เช่น โรคเอดส์ ยังเป็น
ปัญหาที่รบกวนการแก้ไข โดยทั่วไปแม้ว่าค่าใช้จ่ายภาครัฐด้านสาธารณสุขของประเทศรัสเซียจะมีมูลค่า
ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น แต่ยังไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายใน
ประเทศนัก ประเด็นปัญหาความรุนแรงด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศรัสเซียอยู่ในระดับที่จัดการได้
ในขณะนี้

ตารางที่ 29 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบริการสุขภาพ การศึกษา และ
สิ่งแวดล้อมของประเทศไทยในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	-	80	72	78	87	82
การศึกษาขั้นอุดมศึกษาและการฝึกอบรม	-	76	53	65	71	69
IMD						
สุขภาพและสิ่งแวดล้อม	59	59	59	51	52	49
การศึกษา	26	27	37	36	39	34

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

ประสิทธิภาพภาครัฐ

ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐของประเทศไทยปรับดีขึ้นอย่างช้าๆ โดยมีปัจจัยสนับสนุนหลักมาจากความมั่นคงของฐานะการคลัง¹ และความมีประสิทธิภาพของการดำเนินนโยบายการคลัง ในขณะที่ปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพรัฐ เช่น ปัจจัยสถาบัน กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ และกรอบการบริหารด้านสังคม ยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับดัชนีชี้วัดในกลุ่มนี้ กล่าวคือ ประเทศไทยมีปัญหาด้านความโปร่งใส การทุจริตคอร์รัปชัน ความล่าช้าของระบบราชการ การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การคุ้มครองและอุดหนุนอุตสาหกรรมภายในประเทศ ความยุ่งยากในการเริ่มต้นธุรกิจใหม่ ความเป็นอิสระของระบบศาลยุติธรรม และความไม่มีประสิทธิภาพของกลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ในสังคม หลายปัจจัยย่อยภายใต้ดัชนีวัดความสามารถในการแข่งขันกลุ่มนี้ของประเทศไทยติดอันดับท้ายๆ จากการจัดอันดับของ WEF และ IMD ด้วย

¹ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากระดับราคาน้ำมันในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้น ทำให้รัฐบาลรัสเซียสามารถจัดเก็บภาษีน้ำมันได้เพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 30 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐของ
ประเทศไทยในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
สถาบัน	-	65	52	63	68	58
IMD						
ประสิทธิภาพภาครัฐ	34	39	38	39	30	39

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

ประสิทธิภาพภาคเอกชน

ความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาคเอกชนของประเทศไทยอยู่ในอันดับปานกลาง แต่มีทิศทางแนวโน้มปรับแย่ลงตามลำดับ ปัจจัยสนับสนุนที่ยังมีต่อความสามารถในการแข่งขันกลุ่มนี้ของประเทศไทยมาจากการพัฒนาผลิตภาพการผลิต เนื่องจากประเทศไทยมีบุคลากรและแรงงานที่มีคุณภาพเป็นจำนวนมากจากระบบบริการด้านการศึกษาที่ดีภายในประเทศ นอกจากนี้ขนาดของตลาดภายในประเทศไทยเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการที่สนับสนุนความสามารถในการแข่งขันกลุ่มนี้ของประเทศไทย ขณะที่ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า ตลาดแรงงาน และตลาดการเงินภายในประเทศยังคงต้องได้รับการพัฒนา เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านนี้ของประเทศไทย

ตารางที่ 31 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาคเอกชนของ
ประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
ประสิทธิภาพตลาดสินค้า	-	-	-	23	37	41
ประสิทธิภาพตลาดแรงงาน	-	-	-	31	43	75
ระดับการพัฒนาตลาดการเงิน	-	-	-	50	57	61
ขนาดของตลาด	-	-	-	15	17	16
ความเชี่ยวชาญทางธุรกิจ	-	70	42	33	39	40
IMD						
ประสิทธิภาพภาคเอกชน	43	46	45	48	49	54

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

ประเทศไทยมีความพร้อมและโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีโดยรวมทั้งประเทศค่อนข้างต่ำ ดังจะเห็นได้จากประชาชนชาวรัสเซียเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ตหรือใช้คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลน้อย ความสามารถในการดูดซับเทคโนโลยีสมัยใหม่ในระดับบริษัทและการรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ก็อยู่ในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับประเทศอื่น อีกทั้งกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศรัสเซียก็ไม่เอื้ออำนวยต่อการประกอบกิจการประเภทนี้ในประเทศไทยเท่าที่ควร จุดแข็งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมของประเทศไทยอยู่ที่การพัฒนานวัตกรรม ซึ่งประเทศไทยมีศักยภาพในการพัฒนานวัตกรรมค่อนข้างสูง เนื่องจากประเทศไทยมีพื้นฐานและโครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัยและพัฒนาที่ดี กล่าวคือ ประเทศไทยมีสถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่มีคุณภาพ ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคการผลิตด้านการวิจัยและพัฒนาที่มีความเข้มแข็ง และภาคเอกชนให้ความสนใจด้านการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเป็นอย่างดี อีกทั้งประเทศไทยมีปริมาณนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรจำนวนมาก ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมของประเทศไทย ทั้งนี้ ยังไม่นับรวมถึงจำนวนนักวิจัยของประเทศไทยที่ได้รับรางวัลโนเบลสาขาต่างๆ ในอันดับต้นๆ ของโลก

ตารางที่ 32 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ นวัตกรรมของประเทศไทยในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
ความพร้อมทางเทคโนโลยี	-	77	72	75	88	88
นวัตกรรม	-	47	37	41	47	39
IMD						
โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี	54	55	57	46	51	43
โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์	12	21	24	22	24	23

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

ไทย- จีน

ภาพที่ 12 ประเทศจีน

ที่มา: กระทรวงต่างประเทศ (2543)

ความสัมพันธ์ไทย-จีน

ไทยได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2518 ความสัมพันธ์ไทย-จีนดำเนินมาด้วยความราบรื่นบนพื้นฐานของความเสมอภาค เคารพซึ่งกัน และกัน ไม่แทรกแซงกิจการภายในซึ่งกันและกัน และอยู่ภายใต้หลักการของผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคง สันติภาพ และเสถียรภาพของภูมิภาค และได้มีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด โดยเฉพาะในช่วงสงครามกัมพูชาที่ช่วยให้ทั้งสองฝ่ายมีความไว้วางใจกัน ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ดี และได้ขยายไปสู่ความร่วมมือทางการค้า เศรษฐกิจและการลงทุน เมื่อสิ้นสุดสงครามเย็นและจีนสามารถมีความสัมพันธ์กับอาเซียนทุก ประเทศแล้ว ความสำคัญของไทยต่อจีนในทางยุทธศาสตร์ได้ลดลงไปจากเดิมความสัมพันธ์ในปัจจุบัน จึงได้เน้นด้านการค้าและเศรษฐกิจบนพื้นฐานของผลประโยชน์ต่างตอบแทนเป็นหลัก

ปัจจุบันความสัมพันธ์ไทย-จีนมีความใกล้ชิดกันมากขึ้นในทุกด้าน ทั้งกรอบทวิภาคี พหุภาคี และเวทีภูมิภาค เช่น ASEAN-China Annual Consultation, ASEAN+3, ARF, ASEM เป็นต้น ในการเยือนจีนเมื่อเดือนสิงหาคม 2544 ไทยและจีนต่างเห็นพ้องที่จะมุ่งพัฒนา ความสัมพันธ์และขยายความร่วมมือระหว่างกันให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในลักษณะของความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ การเยือนจีนของนายกรัฐมนตรีประสบความสำเร็จหลายด้าน เช่น ความร่วมมือด้านยาเสพติด ด้านการเงิน การคลัง พาณิชยกรรม รวมทั้งได้ลงนามความร่วมมือด้านวัฒนธรรมระหว่างไทย-จีน และบันทึกความเข้าใจด้วยการจัดตั้งสภาธุรกิจไทย-จีน / จีน-ไทย

เศรษฐกิจประเทศจีน

ในช่วง 30 ปีแรกหลังจากที่ประเทศจีนใหม่ได้สถาปนาขึ้นเมื่อปี 2492 เป็นต้นมา รัฐบาลจีนได้ใช้ระบบเศรษฐกิจแบบวางแผนมาโดยตลอด กล่าวคือ มีคณะกรรมการวางแผนขององค์กรพิเศษของจีนทำหน้าที่เป็นผู้วางแผนและกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทางเศรษฐกิจในแต่ละด้าน อาทิ โรงงานต้องผลิตสินค้าตามข้อกำหนดของหน่วยงานวางแผนของรัฐบาล หมู่บ้านในชนบทต้องเพาะปลูกพืชเกษตรตามข้อกำหนดของหน่วยงานวางแผนของรัฐบาล องค์กรด้านธุรกิจต้องเก็บสต็อกสินค้าและจำหน่ายสินค้าตามข้อกำหนดของหน่วยงานวางแผนของรัฐบาลทุกประการ ไม่ว่า จะเป็นชนิดสินค้า จำนวน และราคาสินค้า แม้ว่าระบบเศรษฐกิจประเภทนี้สามารถทำให้เศรษฐกิจจีนมีการพัฒนาอย่างมั่นคงแบบมีการวางแผนและมีเป้าหมาย แต่ก็เป็นการจำกัดศักยภาพของตนเอง และอัตรา ความเร็วในการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างร้ายแรงเช่นกัน ดังนั้น ในช่วงปี 2513 ผู้นำของ

จีนในขณะนั้นได้ตระหนักถึงความเหลื่อมล้ำระหว่างสถานะและอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจจีนกับเศรษฐกิจโลก จึงได้ตัดสินใจดำเนินการปฏิรูประบบเศรษฐกิจซึ่งต้องใช้เวลาในการดำเนินการยาวนานหลายสิบปี โดยในปี 2521 รัฐบาลจีนเผยแพร่ระบบรับเหมาทำการผลิตโดยทำสัญญากับครอบครัวชาวนาทำการผลิตในพื้นที่ที่ได้รับการแบ่งสรรในเขตชนบท ต่อมาในปี 2527 ได้มีการขยายจุดสำคัญในการปฏิรูประบบเศรษฐกิจจากเขตชนบทเข้าสู่เขตเมือง

ปี 2535 หลังจากที่รัฐบาลจีนพบทิศทางการปฏิรูปที่ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงได้สร้างระบบเศรษฐกิจการตลาดแบบสังคมนิยมขึ้น โดยมีสาระสำคัญ อาทิ 1) ยึดมั่นในแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบของเศรษฐกิจที่หลากหลายไปพร้อมกัน โดยมีระบบเศรษฐกิจที่กรรมสิทธิ์ในทรัพยากรและปัจจัยการผลิตเป็นของรัฐเป็นหลัก ปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการรัฐวิสาหกิจโดยการสร้างระบบวิสาหกิจสมัยใหม่ที่สอดคล้องกับข้อกำหนดของเศรษฐกิจแบบตลาด 2) สร้างระบบตลาดแบบเปิดกว้างอย่างเป็นเอกภาพทั้งประเทศ เพื่อให้บรรลุถึงการรวมกันอย่างแน่นแฟ้นระหว่างตลาดในเมืองและตลาดในชนบท การเชื่อมโยงกันระหว่างตลาดภายในประเทศกับตลาดต่างประเทศ กระตุ้นให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นต้น

ปี 2540 รัฐบาลจีนได้ยกเศรษฐกิจระบบที่รัฐมีกรรมสิทธิ์ในทรัพยากรและปัจจัยการผลิตทั้งหมดให้เป็นองค์ประกอบสำคัญของเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมของจีน สนับสนุนให้เกิดการจัดสรรระหว่างปัจจัยการผลิตที่สำคัญ เช่น เงินทุนและเทคโนโลยี เป็นต้น กับผลตอบแทนที่ได้รับ ทำให้การปฏิรูประบบเศรษฐกิจก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่ง

ปี 2545 การปฏิรูปแต่ละด้านดำเนินการอย่างมีระบบขั้นตอน มีประสิทธิภาพอย่างชัดเจน ประเทศจีนในปัจจุบันนั้น ได้มีการสร้างระบบเศรษฐกิจการตลาดแบบสังคมนิยมในเบื้องต้นแล้ว บทบาทพื้นฐานของตลาดในการจัดสรรทรัพยากรเริ่มมีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น ระบบการปรับเปลี่ยนและควบคุมในระดับมหภาคมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รูปแบบการพัฒนาทางเศรษฐกิจค่อยๆ เปลี่ยนจากรูปแบบ Extensive economic growth เป็นรูปแบบ Intensive economic growth ทั้งนี้จากแผนที่กำหนด จีนจะสร้างระบบเศรษฐกิจการตลาดแบบสังคมนิยมที่ค่อนข้างสมบูรณ์ขึ้นภายในปี 2553 และจะสร้างระบบเศรษฐกิจการตลาดแบบสังคมนิยมที่ค่อนข้างสมบูรณ์แบบให้ได้ภายในปี 2563

จีนเป็นประเทศที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สูงที่สุดในโลกติดต่อกันมาเป็นเวลาสามทศวรรษ จนทำให้ก้าวกระโดดขึ้นมาเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจที่ใหญ่เป็นอันดับสองของโลก ในปัจจุบัน ในช่วงปีที่ผ่านมาเศรษฐกิจจีนมีความแข็งแกร่งและสามารถฟื้นตัวขึ้น จากวิกฤตการเงินโลก และเศรษฐกิจของประเทศกำลังขยายตัวได้ดีในเวลานี้ เศรษฐกิจจีนกำลังขึ้นอยู่ในจุดสำคัญที่เปลี่ยนจากฟื้นตัวขึ้น ไปเป็นการขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพ ปี 2553 นับเป็นปีทองของเศรษฐกิจจีนอีกปีหนึ่งเช่นกัน เนื่องจากจีนสามารถรักษ้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูง ร้อยละ 10.3 (YoY) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของจีนมีมูลค่า 39.8 ล้านล้านหยวน หรือประมาณ 6.05 คอลลาร์สหรัฐฯ

การเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนดังกล่าวเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการขยายตัวของการบริโภค การลงทุนและการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งส่วนเติบโตในอัตราก้าวกระโดดทั้งสิ้น ปัจจุบันจีนเป็นประเทศที่มีปริมาณการค้าระหว่างประเทศมากเป็นอันดับสามของโลกรองจากสหรัฐฯ และเยอรมนี การเติบโตทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างรวดเร็วของจีนส่งผลให้การค้าระหว่างไทย-จีนมีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยปัจจุบันจีนก้าวขึ้นเป็นตลาดส่งออกอันดับหนึ่งของไทย และเป็นแหล่งนำเข้าอันดับสองของไทย อีกทั้งยังเป็นคู่ค้าสำคัญอันดับสองของไทย รองจากญี่ปุ่นอีกด้วย

สำหรับการเติบโตของเศรษฐกิจ จีน ในปี 2553 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของจีน (GDP) มีมูลค่าทั้งสิ้น 39.8 ล้านล้านหยวน ขยายตัวร้อยละ 10.3 (YoY) เมื่อจำแนกเป็นรายไตรมาส พบว่า GDP ไตรมาส 1 ขยายตัวร้อยละ 11.9 ไตรมาส 2 ขยายตัวร้อยละ 10.3 ไตรมาส 3 ขยายตัวร้อยละ 9.6 ไตรมาส 4 ขยายตัวร้อยละ 9.8 เมื่อพิจารณาเป็นรายอุตสาหกรรม มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมปฐมภูมิมีมูลค่า 4.05 ล้านล้านหยวน ขยายตัวร้อยละ 4.3 (YoY) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมทฤษฎีมีมูลค่า 18.6 ล้านล้านหยวน ขยายตัวร้อยละ 12.2 (YoY) มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมคดียภูมิมีมูลค่า 17.1 ล้านล้านหยวน ขยายตัวร้อยละ 9.5 (YoY)

การผลิตรายการเกษตรกรรมขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพ ปริมาณการผลิตธัญพืชเพิ่มขึ้นติดต่อกันเป็นปีที่ 7 โดยปริมาณการผลิตธัญพืชตลอดทั้งปี มีจำนวนสูงถึง 546.41 ล้านตัน ขยายตัวร้อยละ 2.9 จากปีก่อนหน้า ทางด้านการผลิตภาคอุตสาหกรรมเติบโตอย่างต่อเนื่อง มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ขยายตัวร้อยละ 15.7 การผลิตของอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเบา ขยายตัวร้อยละ 16.5 และร้อยละ 13.6 ตามลำดับ

ทางการค้าระหว่างประเทศมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว การนำเข้าและส่งออกตลอดปี 2553 มีมูลค่า 2.97 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขยายตัวร้อยละ 34.7 โดยการส่งออกมีมูลค่า 1.58 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขยายตัวร้อยละ 31.3 การนำเข้ามีมูลค่า 1.39 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขยายตัวร้อยละ 38.7 ส่งผลให้ยอดเกินดุลบัญชีเดินสะพัดลดลงร้อยละ 6.4 อยู่ที่ 183,100 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

การค้าระหว่างไทยจีน

ปี 2554 (ม.ค.-พ.ย.) การค้าสองฝ่ายมีมูลค่า 53,385.46 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อนหน้า ร้อยละ 28.65 โดยไทยส่งออกมูลค่า 25,366.29 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.89 และนำเข้า 28,019.17 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 26.69 โดยไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้ามูลค่า 2,652.88 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ตารางที่ 33 มูลค่าการค้าไทย-จีน ปี 2554 (ม.ค.-พ.ย.)

	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)		% ป.ป
	2553 (ม.ค.-พ.ย.)	2554 (ม.ค.-พ.ย.)	2554 (ม.ค.-พ.ย.)
ส่งออก	19,379.22	25,366.29	30.89
นำเข้า	22,116.82	28,019.17	26.69
ดุลการค้า	-2,737.60	-2,652.88	-
รวม	41,496.05	53,385.46	28.65

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ (2554)

ตารางที่ 34 สินค้าออก/สินค้าเข้า 10 อันดับแรก ปี 2554 (ม.ค.-พ.ย.)

สินค้าออก (ล้านเหรียญสหรัฐ)			สินค้าเข้า (ล้านเหรียญสหรัฐ)		
	มูลค่า	%ป.ป		มูลค่า	%ป.ป
1 ขางพารา	4,768.3	121.76	1 เครื่องจักรไฟฟ้าและ ส่วนประกอบ	3,644.5	24.02
2 เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	4,119.2	-11.51	2 เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	3,563.2	14.15
3 เคมีภัณฑ์	2,371.5	49.63	3 เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน	2,604.6	34.87
4 เม็ดพลาสติก	2,200.1	52.83	4 เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	2,565.3	31.40
5 ผลิตภัณฑ์ยาง	1,648.7	30.54	5 เคมีภัณฑ์	2,120.7	38.08
6 ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	1,176.2	11.96	6 เหล็ก เหล็กกล้าและ ผลิตภัณฑ์	1,523.6	59.41
7 ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้	851.4	46.07	7 เครื่องใช้เบ็ดเตล็ด	860.9	19.44
8 กระดาษและผลิตภัณฑ์ กระดาษ	737.5	1,725.47	8 ผ้าผืน	796.8	12.30
9 แผงวงจรไฟฟ้า	659.6	-10.91	9 ผลิตภัณฑ์โลหะ	784.9	33.87
10 น้ำมันสำเร็จรูป	649.1	-15.22	10 สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะ และผลิตภัณฑ์	731.5	32.81
รวม 10 รายการ	19,181.6	34.39	รวม 10 รายการ	19,196.1	27.95
อื่นๆ	6,184.7	21.11	อื่นๆ	8,823.1	24.02
รวมทั้งสิ้น	25,366.3	30.89	รวมทั้งสิ้น	28,019.2	26.69

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ (2554)

ศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน

อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยปรับดีขึ้น ในช่วงปี 2004 ถึง 2009 โดย WEF ปรับอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยจากอันดับ 46 ในปี 2004 มาเป็นอันดับ 29 ในปี 2009 หรือปรับดีขึ้น 17 อันดับ ขณะที่อันดับ IMD ปรับอันดับของประเทศไทยขึ้น 2 อันดับ จากอันดับ 22 ในปี 2004 มาเป็นอันดับ 20 ในปี 2009 โดยมีปัจจัยสนับสนุนหลักมาจากการรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จำเป็นต่ออุตสาหกรรมการผลิตขั้นต้น ประกอบกับรัฐบาลจีนมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ก้าวไกลและสามารถแปลง

นโยบายและแผนของรัฐบาลสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ความท้าทายของประเทศไทยในระยะต่อไป คือ การแก้ไขปัญหาที่มาพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจและความเจริญทางวัตถุ พร้อมทั้งวางรากฐานสำหรับการเติบโตในอนาคตที่ต้องอาศัยความรู้และวิทยาการมากขึ้นตามลำดับ (World Economic Forum, 2010)

ภาพที่ 13 อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2004-2009

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

เสถียรภาพเศรษฐกิจ

ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจอยู่ในอันดับต้นๆ เมื่อเทียบกับจำนวนประเทศทั้งหมดที่อยู่ภายใต้การจัดอันดับของ WEF และ IMD ซึ่งเป็นผลมาจากความแข็งแกร่งของเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยเฉพาะการจ้างงาน ตลอดจนการค้าและการลงทุนต่างประเทศได้สนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจและเสริมสร้างสมรรถนะการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างต่อเนื่องตลอดมา

ตารางที่ 35 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจของประเทศไทย
ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
เสถียรภาพเศรษฐกิจ	5	13	6	7	11	8
IMD						
สมรรถนะทางเศรษฐกิจ	2	3	3	2	2	2

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

โครงสร้างพื้นฐาน

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพของประเทศไทย
ปรับดีขึ้นตามลำดับ เนื่องจากประเทศไทยให้ความสำคัญต่อการลงทุนในปัจจัยพื้นฐานดังกล่าว
ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจและสนับสนุน
การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ดังจะเห็นได้จากที่ประเทศไทยได้ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน
ต่างๆ เช่น ระบบการขนส่งทางถนน ระบบราง การเดินทางทางน้ำและอากาศ การสื่อสารทาง
โทรศัพท์ ตลอดจนปรับปรุงคุณภาพการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้และการผลิตกระแสไฟฟ้า
ภายในประเทศอย่างมีนัยสำคัญในช่วงที่ผ่านมา

ตารางที่ 36 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย
ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
โครงสร้างพื้นฐาน	-	65	60	52	47	46
IMD						
สาธารณูปโภคพื้นฐาน	16	24	20	8	16	16

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

บริการสุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อม

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบริการสุขภาพ การศึกษา และสิ่งแวดล้อมของ ประเทศจีน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา และอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ อันดับความสามารถในการแข่งขันการศึกษาของประเทศจีนปรับดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปรับ ดีขึ้นอย่างก้าวกระโดด เนื่องจากการศึกษาระดับนี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนา อุตสาหกรรมเพื่อการผลิตเชิงปริมาณ (Mass Production) และเป็นรากฐานสำคัญของการแก้ไข ปัญหาความยากจนของประชาชนในประเทศ ขณะที่การศึกษาขั้นอุดมศึกษาและการฝึกอบรม มีทิศทางแนวโน้มปรับดีขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป แต่ยังคงอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ประเทศจีนต้องเร่งปรับปรุงเพื่อขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจให้ เจริญก้าวหน้าในระยะต่อไป

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของประเทศจีนอยู่ในระดับ ทรงตัวหรือแย่ลง โดยเฉพาะอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศจีน ที่ปรับแย่ลงตามลำดับ ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของประเทศจีนอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนา ที่ไม่สมดุลในอดีตของประเทศจีน ในการนี้รัฐบาลจีนจำเป็นต้องเร่งดำเนินการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ของประเทศโดยเร็ว ก่อนที่ปัญหาสภาพแวดล้อมจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศหรือ ยากที่จะแก้ไขและฟื้นฟู

ตารางที่ 37 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านบริการสุขภาพ การศึกษา และ
สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	-	61	55	61	50	45
การศึกษาขั้นอุดมศึกษาและการฝึกอบรม	-	69	77	78	64	61
IMD						
สุขภาพและสิ่งแวดล้อม	50	50	51	47	49	53
การศึกษา	53	55	51	44	42	49

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

ประสิทธิภาพภาครัฐ

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐของประเทศไทยปรับดีขึ้นตามลำดับ อันเป็นผลเนื่องมาจากความเข้มแข็งทางฐานะการคลังของประเทศเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากฐานะการคลังของประเทศไทย ซึ่งเป็นปัจจัยย่อยของกลุ่มประสิทธิภาพภาครัฐ อยู่ในอันดับ 1 ติดต่อกันเป็นเวลาหลายปี (ปี 2004-2009) ตามการจัดอันดับของ IMD ความเข้มแข็งทางฐานะการคลังของประเทศไทยมีสาเหตุมาจากความสามารถในการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายภาครัฐ ความสามารถในการวางแผน นโยบาย และมาตรการภาครัฐสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการบริหารจัดการเศรษฐกิจมหภาคได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มประสิทธิภาพภาครัฐของจีนอยู่ที่การบังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ โดยเฉพาะกฎหมายสิ่งแวดล้อม ความไม่โปร่งใสของสถาบัน และความไม่มีประสิทธิภาพของระบบติดตามประเมินผลของภาครัฐ

ตารางที่ 38 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาครัฐของประเทศไทย
ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
สถาบัน	-	60	80	77	56	48
IMD						
ประสิทธิภาพภาครัฐ	21	20	17	8	12	15

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

ประสิทธิภาพภาคเอกชน

อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาคเอกชนของประเทศไทยจากการจัดอันดับของ WEF และ IMD ให้ภาพที่ตรงกันข้ามกัน โดย WEF เห็นว่าประสิทธิภาพภาคเอกชนโดยรวมของประเทศไทยดีขึ้น แต่ IMD เห็นว่าประสิทธิภาพภาคเอกชนโดยรวมของประเทศไทยแย่ลง ทั้งนี้ เนื่องมาจากการแข่งขันภาคเอกชนภายใต้โลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและทวีความซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งส่งผลต่อมุมมองและการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ 2 สถาบัน อย่างไรก็ตาม ความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (Competitive Edge) ของประเทศไทยที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของ 2 สถาบัน คือ ขนาดของตลาดของประเทศไทย ประเทศไทยมีประชากรจำนวนมากมหาศาล ซึ่งเป็นฐานการบริโภคที่ดีของประเทศ พร้อมทั้งช่วยลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วย (Unit Cost) สำหรับสินค้าอุปโภคบริโภคและสินค้าอุตสาหกรรมต่างๆ ที่ผลิตภายใน ประเทศตามหลักการใช้ประโยชน์จากการประหยัดจากขนาด (Economy of Scale) รวมถึงช่วยให้สินค้าส่งออกจากประเทศไทยสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพภาคเอกชนของประเทศไทยอยู่ที่ กระบวนการผลิตที่ยังเน้นการใช้แรงงานมากกว่าการใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยี ตลอดจนอำนาจการบริหารจัดการและการตัดสินใจขององค์กรภาคเอกชนยังรวมศูนย์อยู่ที่สำนักงานกลางเป็นหลัก รวมทั้งความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้าและบริการยังอยู่ในระดับปานกลาง ธรรมดาภิบาลและจริยธรรมในการดำเนินธุรกรรมระหว่างองค์กรภาคเอกชน และองค์กรภาครัฐ ภาคการเมือง และองค์กรภาคเอกชนอื่นๆ น้อยลง ตามลำดับ ซึ่งเป็นต้นเหตุของปัญหาคอร์รัปชันและการคิด

สินบน อีกทั้งผู้บริหารและกรรมการบริหารองค์กรภาคเอกชนไม่สามารถกำกับดูแลกิจการให้มีความโปร่งใสชัดเจน และตรวจสอบได้ ทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นและเป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างมาก

ตารางที่ 39 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านประสิทธิภาพภาคเอกชนของ
ประเทศจีน ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
ประสิทธิภาพตลาดสินค้า	-	-	-	58	51	42
ประสิทธิภาพตลาดแรงงาน	-	-	-	55	51	32
ระดับการพัฒนาตลาดการเงิน	-	-	-	118	109	81
ขนาดของตลาด	-	-	-	2	2	2
ความเชี่ยวชาญทางธุรกิจ	-	58	65	57	43	38
IMD						
ประสิทธิภาพภาคเอกชน	30	41	27	26	33	37

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

ประเทศจีนมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์เป็นอย่างดี อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ของประเทศจีน ซึ่งจัดโดย IMD เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงปี 2004-2009 เนื่องจากรัฐบาลจีนให้ความสำคัญต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิชาการ ซึ่งจะเป็พื้นฐานสำคัญของการนำองค์ความรู้และวิทยาการมาพัฒนาประเทศและก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

อย่างไรก็ตามอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมของประเทศจีน อยู่ที่ความสามารถในการดูดซับเทคโนโลยีและรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศของภาคเอกชนจีน ยังอยู่ในระดับต่ำ พร้อมนี้บุคลากรวิชาชีพทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิจัยที่ประเทศจีนผลิตได้ยังมีคุณภาพต่ำ อีกทั้งกฎระเบียบ

ด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจประเภทนี้ในประเทศเท่าที่ควร และการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศของประชาชนชาวจีนยังอยู่ในระดับต่ำโดยเปรียบเทียบ

ตารางที่ 40 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ นวัตกรรมของประเทศไทย ในช่วงปี 2004-2009

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009
WEF						
ความพร้อมทางเทคโนโลยี	-	65	75	73	77	79
นวัตกรรม	-	35	46	38	28	26
IMD						
โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี	39	38	33	27	32	21
โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์	23	20	17	15	10	6

ที่มา: World Economic Forum (2553); Institute for Management Development (2553)

ส่วนที่ 2 การศึกษาเชิงปริมาณ

การคาดประมาณแบบจำลอง

ในส่วนนี้จะทำการคาดประมาณแบบจำลองทางเศรษฐมิติ เพื่อให้ได้รับค่าสัมประสิทธิ์ และเครื่องหมายที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ในระบบสมการ ทั้งนี้จะคาดประมาณ โดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares: OLS) โดยมีรายละเอียดของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 41 ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

		Mean	Median	Maximum	Minimum	Std. Dev.
ดุลการค้า	รวม	-46755.43	-35844.00	1330.63	-144632.80	34356.30
	บราซิล	-10105.97	-8760.68	-405.53	-29539.55	7147.32
	จีน	-40059.77	-24024.03	-1962.38	-138023.70	36362.78
	อินเดีย	3410.30	-6844.64	67038.08	-15580.42	22291.74
	รัสเซีย	-24965.67	-15754.57	0.00*	-78353.22	21252.55
ราคาเปรียบเทียบ		1.03	1.01	1.14	0.96	0.06
ค่าเงินบาท		99.45	99.19	116.14	87.34	10.01
GDP	ไทย	3,371,886	3,115,338	4,596,112	2,282,572	689,438
	รัสเซีย	14,764	8,984	46,083	18	15,533
	บราซิล	1,556,204	1,302,140	3,674,960	641	1,063,909
	อินเดีย	29,597	22,790	78,756	7,484	20,437
	จีน	15,094	10,903	39,431	2,757	10,905

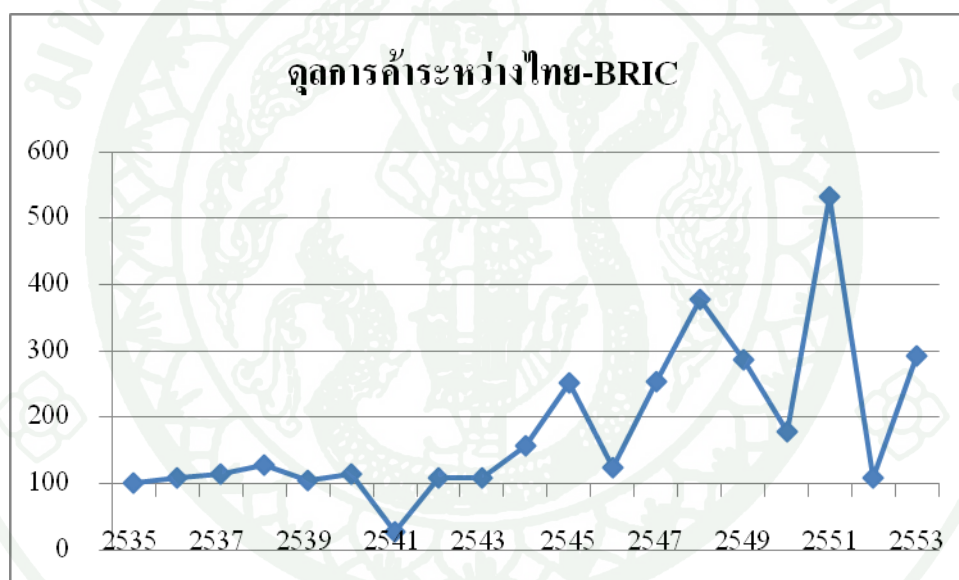
หมายเหตุ * สาเหตุที่เป็น 0 เนื่องจากการค้าเกิดขึ้น สามารถตรวจสอบได้จากข้อมูลของ

กระทรวงพาณิชย์

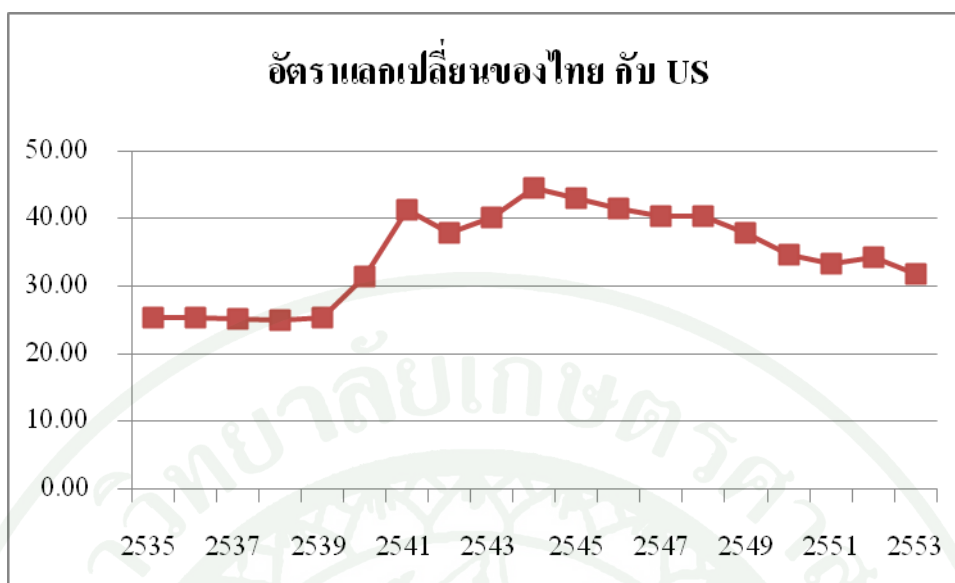
ที่มา: จากการคำนวณ

จากตาราง คือ รายละเอียดของข้อมูลประกอบด้วยค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย คุณการค่า ราคาเปรียบเทียบ ค่าเงินบาทที่แท้จริง และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

เมื่อพิจารณาคุณการค่าระหว่างประเทศไทย กับกลุ่มประเทศ BRIC พบว่า ในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 การค้าระหว่างไทยกับ BRIC มีแนวโน้มที่คงที่ ส่วนหนึ่งจากผลของอัตราแลกเปลี่ยนของไทยที่จากเดิมเป็นอัตราคงที่ ซึ่งเสมือนกับราคาสินค้าไทยสูงเกินความเป็นจริงของเศรษฐกิจนั่นเอง ขณะเดียวกันประเทศในกลุ่ม BRIC ก็ยังเป็นประเทศที่ไม่ได้รับความสนใจมากนัก ทั้งจากระบบการปกครองที่แตกต่าง และปัญหาทางเศรษฐกิจ และการเมืองภายในประเทศ เป็นต้น

ภาพที่ 14 คุณการค่าระหว่างไทย และ BRIC
ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ (2554)

ภาพที่ 15 อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2554)

สมการรวม

สำหรับผลการศึกษาจากการคาดประมาณสมการภาพรวม เมื่อทดสอบค่าความหยุดนิ่งของข้อมูล พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความนิ่งของข้อมูลในระดับนัยสำคัญ ร้อยละ 0.10 โดยมีผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

$$CAC = -790357 - 186659\ln(GDPT) + 67053.15\ln(GDPC) + 230979.6\ln(EX) + 384247.1\ln(P)$$

(-0.9152) (-1.8995)* (1.2351) (1.1906) (1.2165)

$$R^2 = 0.6220$$

$$F - \text{statistic} = 5.7601$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.5140$$

$$D.W. \text{ statistic} = 2.2449$$

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่า t-statistic

** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* คือ มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

จากสมการข้างต้นแสดงถึงลักษณะความสัมพันธ์ที่ว่า ดุลการค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศบราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน (BRIC) ถูกกำหนดจาก ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของทั้ง 5 ประเทศ ค่าเงินบาท และราคาสินค้าโดยเปรียบเทียบ ซึ่งผลจากการคาดประมาณทำให้ได้รับค่าสัมประสิทธิ์และค่าทางสถิติที่สำคัญต่างๆ ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.9989 หมายถึง ตัวแปรอิสระทั้งหมดภายในสมการมีความสามารถในการอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม ประมาณร้อยละ 99.89 โดยที่อีกเหลือร้อยละ 0.11 สามารถอธิบายได้โดยตัวแปรอื่นที่อยู่ภายนอกสมการ ขณะที่สัมประสิทธิ์แห่งการกำหนดที่ปรับค่าแล้ว (Adjusted R^2) ด้วยองศาความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) มีค่าเท่ากับ 0.9983 ซึ่งสามารถยืนยันได้ว่าตัวอิสระอธิบายตัวแปรตามได้ดี

ค่า F-statistic มีค่าเท่ากับ 1,527.045 และมีค่า P-value เท่ากับ 0.0000 หมายถึง การที่สามารถปฏิเสธสมมติฐานว่าง (Null Hypothesis) ที่ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการไม่สามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม แล้วทำการยอมรับสมมติฐานทางเลือก (Alternative Hypothesis) ที่ว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อยหนึ่งตัวในสมการสามารถอธิบายตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ค่า t-statistic ของตัวแปรอิสระได้แก่ GDP ของไทย บราซิล อินเดีย และอัตราแลกเปลี่ยน มีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ GDP ของรัสเซีย จีน และดัชนีราคาสินค้าส่งออกต่อนำเข้าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้า และ GDP ของไทยมีเครื่องหมายเป็นลบและมีค่าเท่ากับ 5,624.26 หมายถึง เมื่อ GDP ของไทยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) 1 พันล้านบาท ทำให้ดุลการค้าเปลี่ยนแปลงลดลง (เพิ่มขึ้น) 5,624.26 ล้านบาท โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ ซึ่งหมายถึงการที่เศรษฐกิจไทยเติบโตยิ่งขึ้น จะมีผลให้ความต้องการสินค้าจากต่างประเทศมากขึ้นไปด้วย และส่งผลต่อดุลการค้าที่จะขาดดุลเพิ่มขึ้น

ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้า และ GDP ของบราซิลมีเครื่องหมายเป็นบวกและมีค่าเท่ากับ 615.1424 หมายถึง เมื่อ GDP ของบราซิลมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) 1 พันล้านบาท ทำให้ดุลการค้าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 615.1424 ล้านบาท โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่

ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้า และ GDP ของอินเดียมีเครื่องหมายเป็นบวกและมีค่าเท่ากับ 7,920.27 หมายถึง เมื่อ GDP ของอินเดียมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) 1 พันล้านบาท ทำให้ดุลการค้าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 7,920.27 ล้านบาท โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่

ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้า อัตราแลกเปลี่ยนมีค่าเท่ากับ 4,832.442 หมายถึง เมื่อค่าเงินบาทเพิ่มขึ้น (ลดลง) 1 หน่วย หรือหมายถึง ค่าเงินอ่อนค่าลงทำให้ดุลการค้าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) 4,832.442 ล้านบาท โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ สะท้อนถึงการอ่อนค่าของเงิน ทำให้ราคาสินค้าลดลงโดยเปรียบเทียบ ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อความต้องการซื้อสินค้าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ

ทั้งนี้ จากการทดสอบปัญหา Auto Correlation และ Heteroscedasticity เพื่อยืนยันความเป็น BLUE (Best Linear Unbias Estimator) พบว่าสมการข้างต้นไม่มีปัญหาดังกล่าว

สมการดุลการค้าของไทยและบราซิล

เมื่อทดสอบค่าความหยุดนิ่งของข้อมูล พบว่าตัวแปรทุกตัวมีความนิ่งของข้อมูลที่ระดับนัยสำคัญร้อยละ 0.10 โดยมีผลการศึกษารูปได้ดังนี้

$$\text{CAB} = 361881.4 - 22442.6\ln(\text{GDPT}) + 1113.007\ln(\text{GDPB}) - 10491.7\ln(\text{EX}) - 23431.3\ln(\text{P})$$

(5.0273)*** (-4.1337)*** (2.2630)** (-0.6866) (- 0.7203)

$$R^2 = 0.6817$$

$$F - \text{statistic} = 7.4964$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.5908$$

$$\text{D.W. statistic} = 2.0015$$

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่า t-statistic

*** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากสมการข้างต้นแสดงถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่าง ดุลการค้าของไทยและบราซิล ที่ถูกกำหนดโดย ผลผลิตทั้งหมดรวมของไทย และบราซิล อัตราแลกเปลี่ยน และดัชนีราคาส่งออก เทียบกับนำเข้า ซึ่งผลจากการคาดประมาณทำให้ได้รับค่าสัมประสิทธิ์และค่าทางสถิติที่สำคัญต่างๆ ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.6817 หมายถึง ตัวแปรอิสระทั้งหมด ภายในสมการ ได้แก่ ผลผลิตทั้งหมดรวมของไทย และบราซิล อัตราแลกเปลี่ยน และดัชนีราคา ส่งออกเทียบกับนำเข้า มีความสามารถในการอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ ดุลการค้าระหว่างไทยและบราซิล ประมาณร้อยละ 68.17 โดยที่อีกเหลือร้อยละ 31.83 สามารถ อธิบายได้โดยตัวแปรอื่นที่อยู่ภายนอกสมการ ขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนดที่ปรับค่าแล้ว (Adjusted R^2) ด้วยองศาความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) มีค่าเท่ากับ 0.5908 ซึ่งสามารถ ยืนยันได้ว่าตัวอิสระอธิบายตัวแปรตามได้ดี

ค่า F-statistic มีค่าเท่ากับ 7.49635 และมีค่า P-value เท่ากับ 0.00191 หมายถึง การที่สามารถ ปฏิเสธสมมติฐานว่าง (Null Hypothesis) ที่ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการไม่สามารถอธิบายถึง การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม แล้วทำการยอมรับสมมติฐานทางเลือก (Alternative Hypothesis) ที่ว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อยหนึ่งตัวในสมการสามารถอธิบายตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ค่า t-statistic ของตัวแปรอิสระทุกตัวพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ 2 ตัวแปร ได้แก่ ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศไทยและบราซิล ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และ 95 อีก 2 ตัว คือ อัตรา แลกเปลี่ยนและดัชนีราคาสินค้าส่งออกต่อนำเข้า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้าของไทยและบราซิล กับผลผลิตทั้งหมดรวมของไทย มีเครื่องหมายเป็น ลบ และมีค่าเท่ากับ 22,442.63 หมายถึง เมื่อผลผลิตทั้งหมดรวมของไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) 1 พันล้านบาท ทำให้ดุลการค้าของไทยกับบราซิลลดลง 22,442.63 ล้านบาท โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ อธิบายได้ว่า เมื่อเศรษฐกิจไทยดีขึ้น ทำให้ไทยมีความต้องการสินค้า เพิ่มขึ้น จึงทำการนำเข้าสินค้าจากประเทศบราซิลมากขึ้นเมื่อเทียบกับส่งออก และท้ายที่สุดประเทศไทย จะต้องเสียเงินในการซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ดุลการค้าของไทยกับบราซิลลดลง

ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้าของไทยและบราซิล กับผลิตภัณฑ์มวลรวมของบราซิล มีเครื่องหมายเป็น บวก และมีค่าเท่ากับ 1,113.007 หมายถึง เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของบราซิลเพิ่มขึ้น (ลดลง) 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ทำให้ดุลการค้าของไทยกับบราซิลลดลง 1,113.007 ล้านบาท โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ ซึ่งเป็นผลกลับกันของการอธิบายความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของไทย กับดุลการค้า กล่าวคือ การที่เศรษฐกิจบราซิลโตขึ้นจะสะท้อนไปสู่ความต้องการสินค้าของบราซิลที่เพิ่มขึ้นด้วย ส่งผลให้บราซิลนำเข้าสินค้าจากไทยมากขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้ สาเหตุที่ค่าสัมประสิทธิ์มีค่าน้อยกว่ากรณีของไทย เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้เป็นคู่ค้าหลักของบราซิลทำให้ส่วนแบ่งจากการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ได้รับ มีน้อย

ทั้งนี้ จากการทดสอบปัญหา Auto Correlation และ Heteroscedasticity เพื่อยืนยันความเป็น BLUE (Best Linear Unbias Estimator) พบว่าสมการข้างต้นไม่มีปัญหาดังกล่าว

สมการดุลการค้าของไทยและรัสเซีย

$$CAR = 1935179 - 134273\ln(GDPT) + 2665.708\ln(GDPR) + 7704.311\ln(EX) - 110973\ln(P)$$

(4.4032)*** (-4.4636)*** (0.6551) (0.1628) (-0.8993)

$$R^2 = 0.8299$$

$$F - \text{statistic} = 17.0828$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.7813$$

$$D.W. \text{ statistic} = 2.0860$$

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่า t-statistic

*** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

จากสมการข้างต้นแสดงถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่าง ดุลการค้าของไทยและรัสเซีย ที่ถูกกำหนดโดย ผลิตภัณฑ์มวลรวมของไทย และรัสเซีย อัตราแลกเปลี่ยน และดัชนีราคาส่งออกเทียบกับนำเข้า ซึ่งผลจากการคาดประมาณทำให้ได้รับค่าสัมประสิทธิ์และค่าทางสถิติที่สำคัญต่างๆ ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.8299 หมายถึง ตัวแปรอิสระทั้งหมดภายในสมการ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของไทย และรัสเซีย อัตราแลกเปลี่ยน และดัชนีราคาส่งออกเทียบกับนำเข้า มีความสามารถในการอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ

ดุลการค้าระหว่างไทยและรัสเซีย ประมาณร้อยละ 82.99 โดยที่อีกเหลือร้อยละ 17.01 สามารถอธิบายได้โดยตัวแปรอื่นที่อยู่ภายนอกสมการ ขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนดที่ปรับค่าแล้ว (Adjusted R²) ค้าของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) มีค่าเท่ากับ 0.7813 ซึ่งสามารถยืนยันได้ว่าตัวอิสระอธิบายตัวแปรตามได้ดี

ค่า F-statistic มีค่าเท่ากับ 17.0828 และมีค่า P-value เท่ากับ 0.0000 หมายถึง การที่สามารถปฏิเสธสมมติฐานว่าง (Null Hypothesis) ที่ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการไม่สามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม แล้วทำการยอมรับสมมติฐานทางเลือก (Alternative Hypothesis) ที่ว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อยหนึ่งตัวในสมการสามารถอธิบายตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ค่า t-statistic ของตัวแปรอิสระทุกตัวพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ 1 ตัวแปร ได้แก่ ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศไทย ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 อีก 3 ตัวคือ ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศรัสเซีย อัตราแลกเปลี่ยน และดัชนีราคาสินค้าส่งออกต่อนำเข้า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้าของไทยและรัสเซีย กับผลผลิตทั้งหมดรวมของไทย มีเครื่องหมายเป็น ลบ และมีค่าเท่ากับ 134,273 หมายถึง เมื่อผลผลิตทั้งหมดรวมของไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) 1 พันล้านบาท ทำให้ดุลการค้าของไทยกับรัสเซียลดลง 134,273 ล้านบาท โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ อธิบายได้ว่า เมื่อเศรษฐกิจไทยดีขึ้น ทำให้ไทยมีความต้องการสินค้าเพิ่มขึ้น จึงทำการนำเข้าสินค้าจากประเทศรัสเซียมากขึ้นเมื่อเทียบกับส่งออก และท้ายที่สุดประเทศไทยจะต้องเสียเงินในการซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ดุลการค้าของไทยกับรัสเซียลดลง

ทั้งนี้ จากการทดสอบปัญหา Auto Correlation และ Heteroscedasticity เพื่อยืนยันความเป็น BLUE (Best Linear Unbias Estimator) พบว่าสมการข้างต้นไม่มีปัญหาดังกล่าว

สมการดุลการค้าของไทยและอินเดีย

$$CAI = 1009495 - 162051\ln(GDPT) + 90081.66\ln(GDPI) + 112187.6\ln(EX) + 142335.9\ln(P)$$

(3.0192)*** (-5.1813)*** (9.1594)*** (3.7445)** (2.1814)***

$$R^2 = 0.9513$$

$$F - \text{statistic} = 68.4840$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.9374$$

$$D.W. \text{ statistic} = 2.1290$$

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่า t-statistic

*** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากสมการข้างต้นแสดงถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่าง คุณการค่าของไทยและอินเดีย ที่ถูกกำหนดโดย ผลผลิตทั้งหมดรวมของไทยและอินเดีย อัตราแลกเปลี่ยน และดัชนีราคาส่งออก เทียบกับนำเข้า ซึ่งผลจากการคาดประมาณทำให้ได้รับค่าสัมประสิทธิ์และค่าทางสถิติที่สำคัญ ต่างๆ ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.9513 หมายถึง ตัวแปรอิสระทั้งหมด ภายในสมการได้แก่ ผลผลิตทั้งหมดรวมของไทยและอินเดีย อัตราแลกเปลี่ยน และดัชนีราคาส่งออก เทียบกับนำเข้า มีความสามารถในการอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ คุณการค่า ระหว่างไทยและอินเดีย ประมาณร้อยละ 95.13 โดยที่อีกเหลือร้อยละ 4.87 สามารถอธิบายได้ โดยตัวแปรอื่นที่อยู่ภายนอกสมการ ขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนดที่ปรับค่าแล้ว (Adjusted R^2) ด้วยองศาความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) มีค่าเท่ากับ 0.9374 ซึ่งสามารถยืนยันได้ว่า ตัวอิสระอธิบายตัวแปรตามได้ดี

ค่า F-statistic มีค่าเท่ากับ 68.4840 และมีค่า P-value เท่ากับ 0.0000 หมายถึง การที่สามารถ ปฏิเสธสมมติฐานว่าง (Null Hypothesis) ที่ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการไม่สามารถอธิบายถึง การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม แล้วทำการยอมรับสมมติฐานทางเลือก (Alternative Hypothesis) ที่ว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อยหนึ่งตัวในสมการสามารถอธิบายตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ค่า t-statistic ของตัวแปรอิสระทุกตัวพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ผลผลิตทั้งหมดรวม ภายในประเทศไทย ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศอินเดีย อัตราแลกเปลี่ยน และดัชนีราคา สินค้าส่งออกต่อนำเข้า โดยตัวแปรอิสระ 3 ตัวแรก มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น ที่ร้อยละ 99 ขณะที่ดัชนีราคาสินค้าส่งออกต่อนำเข้า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้าของไทยและอินเดีย กับผลิตภัณฑ์มวลรวมของไทย มีเครื่องหมายเป็น ลบ และมีค่าเท่ากับ 162,051 หมายถึง เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) 1 พันล้านบาท ทำให้ดุลการค้าของไทยกับอินเดียลดลง 162,051 ล้านบาท โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่

ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้าของไทยและอินเดีย กับผลิตภัณฑ์มวลรวมของอินเดีย มีเครื่องหมายเป็นบวก และมีค่าเท่ากับ 90,081.66 หมายถึง เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของอินเดียเพิ่มขึ้น (ลดลง) 1 พันล้านบาท ทำให้ดุลการค้าของไทยกับอินเดียเพิ่มขึ้น 90,081.66 ล้านบาท โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่

ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้าของไทยและอินเดีย กับอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างไทยและอินเดีย มีเครื่องหมายเป็นบวก และมีค่าเท่ากับ 112,187.6 หมายถึง เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเพิ่มขึ้น หรือเงินบาทอ่อนค่าลง ทำให้ดุลการค้าของไทยกับอินเดียเพิ่มขึ้น 112,187.6 ล้านบาท โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ สะท้อนให้เห็นว่า อัตราแลกเปลี่ยนเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้ไทยได้ประโยชน์จากการค้ามากขึ้น กล่าวคือ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนอ่อนค่าลง ผู้ส่งออกจะได้รับประโยชน์จากมูลค่าทางการค้าที่จะได้เพิ่มขึ้น

ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้าของไทยและอินเดีย กับดัชนีราคาสินค้าส่งออกต่อนำเข้า มีเครื่องหมายเป็นบวก และมีค่าเท่ากับ 142,335.9 หมายถึง เมื่อราคาสินค้าส่งออกต่อนำเข้าเพิ่มขึ้น จะทำให้ดุลการค้าของไทยกับอินเดียเพิ่มขึ้น 142,335.9 ล้านบาท โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ อันเป็นผลมาจากผู้ส่งออกได้รับประโยชน์จากราคาส่งออกที่เพิ่มขึ้นสูงมากกว่าผู้นำเข้านั่นเอง

ทั้งนี้ จากการทดสอบปัญหา Auto Correlation และ Heteroscedasticity เพื่อยืนยันความเป็น BLUE (Best Linear Unbias Estimator) พบว่าสมการข้างต้นไม่มีปัญหาดังกล่าว

สมการดุลการค้าของไทยและจีน

$$CAC = -790357 - 186659\ln(GDPT) + 67053.15\ln(GDPC) + 230979.6\ln(EX) + 384247.1\ln(P)$$

(-0.9152) (-1.8995)* (1.2351) (1.1906) (1.2165)

$$R^2 = 0.6220$$

$$F - \text{statistic} = 5.7601$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.5140$$

$$D.W. \text{ statistic} = 2.2449$$

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่า t-statistic

* คือ มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

จากสมการข้างต้นแสดงถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้าของไทยและจีน ที่ถูกกำหนดโดยผลิตภัณฑ์มวลรวมของไทยและจีน อัตราแลกเปลี่ยนและดัชนีราคาส่งออกเทียบกับนำเข้า ซึ่งผลจากการคาดประมาณทำให้ได้รับค่าสัมประสิทธิ์และค่าทางสถิติที่สำคัญต่างๆ ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.6220 หมายถึง ตัวแปรอิสระทั้งหมดภายในสมการได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของไทย และจีน อัตราแลกเปลี่ยน และดัชนีราคาส่งออกเทียบกับนำเข้า มีความสามารถในการอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ ดุลการค้าระหว่างไทยและจีน ประมาณร้อยละ 62.20 โดยที่อีกเหลือร้อยละ 37.80 สามารถอธิบายได้โดยตัวแปรอื่นที่อยู่ภายนอกสมการ ขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนดที่ปรับค่าแล้ว (Adjusted R^2) ด้วยองศาความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) มีค่าเท่ากับ 0.5140 ซึ่งสามารถยืนยันได้ว่า ตัวอิสระอธิบายตัวแปรตามได้ดี

ค่า F-statistic มีค่าเท่ากับ 5.7601 และมีค่า P-value เท่ากับ 0.0059 หมายถึง การที่สามารถปฏิเสธสมมติฐานว่าง (Null Hypothesis) ที่ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการไม่สามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม แล้วทำการยอมรับสมมติฐานทางเลือก (Alternative Hypothesis) ที่ว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อยหนึ่งตัวในสมการสามารถอธิบายตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ค่า t-statistic ของตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศไทย โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 90 ขณะที่ตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของจีน อัตราแลกเปลี่ยน และดัชนีราคาสินค้าส่งออกต่อนำเข้า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้าของไทยและจีน กับผลิตภัณฑ์มวลรวมของไทย มีเครื่องหมายเป็น ลบ และมีค่าเท่ากับ 186,659 หมายถึง เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของไทยเพิ่มขึ้น (ลดลง) 1 พันล้านบาท ทำให้ดุลการค้าของไทยกับจีนลดลง 186,659 ล้านบาท โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่

ทั้งนี้ จากการทดสอบปัญหา Auto Correlation และ Heteroscedasticity เพื่อยืนยันความเป็น BLUE (Best Linear Unbias Estimator) พบว่าสมการข้างต้นไม่มีปัญหาดังกล่าว

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ประเทศเศรษฐกิจใหม่อย่าง BRIC ถือเป็นตลาดการค้าสำคัญในอนาคต ทั้งของประเทศไทย และประเทศต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งรัฐบาลไทยก็ได้ให้ความสำคัญในการขยายบทบาททางการค้ากับประเทศดังกล่าว ซึ่งการศึกษานี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจระหว่างประเทศ อันเป็นผลต่อการค้าซึ่งสะท้อนโดยดุลการค้าระหว่างกัน เพื่อชี้ให้เห็นถึงแนวโน้ม และทิศทางที่จะได้รับประโยชน์จากการค้ากับกลุ่ม BRIC อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์สำคัญของการศึกษานี้ประกอบไปด้วย 1) ศึกษาภาวะการค้าระหว่างประเทศ ระหว่างประเทศไทยกับ BRIC และ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดุลการค้าของประเทศไทย กับ BRIC โดยผลที่ได้จากการศึกษาจะนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นต่อภาครัฐ ในการทำความเข้าใจถึงแนวทางในการดำเนินนโยบายทางการค้าที่เหมาะสม อันจะทำให้เพิ่มมูลค่าการส่งออกไปยังประเทศคู่ค้ามากขึ้น และช่วยลดปัญหาการขาดดุลการค้าระหว่างไทย และ BRIC นอกจากนี้ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อภาคเอกชน และผู้ประกอบการด้านการส่งออก-นำเข้า ในการกำหนดมาตรการด้านการส่งออกได้อย่างเหมาะสม และสามารถปรับตัวได้ทันต่อภาวะการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

สำหรับวิธีการศึกษา จะใช้การวิเคราะห์ 2 รูปแบบ ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภาวะการค้าของไทย ต่อประเทศคู่ค้าที่สำคัญได้แก่ กลุ่มประเทศ BRIC คือ บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์โดยอาศัยแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ มาพิจารณาถึงผลกระทบ โดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด และมีรูปแบบของสมการในรูป Log-linear Form โดยแบ่งแบบจำลองออกเป็น 5 แบบจำลอง คือ แบบจำลองในภาพรวม แบบจำลองปัจจัย ที่มีผลต่อดุลการค้าระหว่างไทยและบราซิล แบบจำลองปัจจัยที่มีผลต่อดุลการค้าระหว่างไทยและ รัสเซีย แบบจำลองปัจจัยที่มีผลต่อดุลการค้าระหว่างไทยและอินเดีย และแบบจำลองปัจจัยที่มีผลต่อดุลการค้าระหว่างไทยและจีน โดยตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ของทั้ง 2 ประเทศ อัตราแลกเปลี่ยน ราคาสินค้าโดยเปรียบเทียบ

ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวม GDP ของไทยส่งผลทางลบต่อดุลการค้ากับกลุ่ม BRIC จากการที่เศรษฐกิจไทยยังเติบโตขึ้น ทำให้ความต้องการสินค้าจากต่างประเทศมากขึ้นไปด้วย และส่งผลต่อดุลการค้าที่จะขาดดุลเพิ่มขึ้น ขณะที่ GDP ของบราซิล GDP อินเดีย และอิตาลีแลกเปลี่ยนมีผลด้านบวกต่อดุลการค้า ซึ่งสะท้อนถึงนโยบายการเงินด้านอัตราแลกเปลี่ยนที่จะมีผลสำคัญต่อการได้รับประโยชน์จากการค้ากับกลุ่ม BRIC มากขึ้น

สำหรับผลการศึกษาในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้าของไทยและบราซิล พบว่าเศรษฐกิจไทยมีผลในทิศทางเดียวกับแบบจำลองภาพรวม กล่าวคือเมื่อเศรษฐกิจไทยดีขึ้น ทำให้ไทยมีความต้องการสินค้าเพิ่มขึ้น จึงทำการนำเข้าสินค้าจากประเทศบราซิลมากขึ้นเมื่อเทียบกับการส่งออก และท้ายที่สุดประเทศไทยจะต้องเสียเงินในการซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ดุลการค้าของไทยกับบราซิลลดลง และในทำนองเดียวกัน การที่เศรษฐกิจบราซิลโตขึ้นจะสะท้อนไปสู่ความต้องการสินค้าของบราซิลที่เพิ่มขึ้นด้วย ส่งผลให้บราซิลนำเข้าสินค้าจากไทยมากขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้ สาเหตุที่ค่าสัมประสิทธิ์มีค่าน้อยกว่ากรณีของไทย เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้เป็นคู่ค้าหลักของบราซิล ทำให้ส่วนแบ่งจากการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ได้รับมีน้อย

สำหรับผลการศึกษาในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้าของไทยและรัสเซีย การที่เศรษฐกิจไทยดีขึ้น ทำให้ไทยมีความต้องการสินค้าเพิ่มขึ้น จึงทำการนำเข้าสินค้าจากประเทศรัสเซียมากขึ้นเมื่อเทียบกับการส่งออก และท้ายที่สุดประเทศไทยจะต้องเสียเงินในการซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ดุลการค้าของไทยกับรัสเซียลดลง

สำหรับผลการศึกษาในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้าของไทยและอินเดีย พบความสัมพันธ์เพิ่มเติม คือ อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างไทยและอินเดีย มีเครื่องหมายเป็นบวก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าอัตราแลกเปลี่ยนเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้ไทยได้ประโยชน์จากการค้ามากขึ้น กล่าวคือ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนอ่อนค่าลง ผู้ส่งออกจะได้รับประโยชน์จากมูลค่าทางการค้าที่จะได้เพิ่มขึ้น ขณะที่ดัชนีราคาสินค้าส่งออกต่อนำเข้าก็มีเครื่องหมายเป็นบวกเช่นกัน ซึ่งเกิดจากผู้ส่งออกได้รับประโยชน์จากราคาส่งออกที่เพิ่มขึ้นสูงกว่าผู้นำเข้านั่นเอง สำหรับผลการศึกษาในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างดุลการค้าของไทยและจีน ผลการศึกษาพบว่าเศรษฐกิจไทยส่งผลทางลบต่อดุลการค้าระหว่างไทยจีน

จะเห็นได้ว่าจากผลการศึกษาข้างต้นจะไม่พบนัยสำคัญของตัวแปรบางประเภทในการศึกษาถึงผลต่อดุลการค้าในบางประเทศได้แก่ จีน รัสเซีย และบราซิล เนื่องจากเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างกันแล้ว ประเทศไทยเพิ่งจะเริ่มมีความสัมพันธ์และถือว่าประเทศเหล่านี้เป็นตลาดส่งออกสินค้าที่สำคัญในระยะหลังๆ ทำให้ภายใต้ข้อมูลที่ศึกษาตั้งแต่ปี 2532 ไม่สะท้อนถึงผลกระทบแต่อย่างใดก็ตามหากพิจารณาในกรณีของประเทศอินเดีย จะพบว่าประเทศไทยสามารถแสวงหาโอกาสทางการค้าได้จากการรักษาเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยน เนื่องจากประเทศอินเดียปัจจุบันมีเศรษฐกิจที่กำลังเติบโตขึ้นมากและมีแนวโน้มว่าค่าเงินของอินเดียจะแข็งค่าขึ้นโดยเปรียบเทียบทำให้ไทยได้รับประโยชน์จากการส่งออกมากขึ้น อย่างไรก็ตามผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนย่อมจะมี 2 ทิศทาง ซึ่งถึงแม้ว่าผู้ส่งออกจะได้รับประโยชน์ แต่ผู้นำเข้าจะเสียประโยชน์ด้วย

สำหรับผลการศึกษาอีกส่วนหนึ่งคือราคาสินค้าโดยเปรียบเทียบ จะสะท้อนว่าประเทศไทยต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างชัดเจน และมีการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อให้เศรษฐกิจไทย และภาคการผลิตได้มีการพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณราคาสินค้านำเข้าและส่งออกมีผลต่อดุลการค้าระหว่างประเทศนั้น ผู้ผลิตสินค้าเพื่อส่งออกควรพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของตน ทั้งผลิตภาพที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต และคุณภาพสินค้า ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อราคาสินค้า และทำให้ได้รับประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศอินเดีย
2. จากผลการศึกษาเชิงปริมาณ อัตราแลกเปลี่ยนมีผลต่อดุลการค้า ทำให้รัฐบาลควรมีมาตรการในการรักษาเสถียรภาพด้านอัตราแลกเปลี่ยน เพื่อให้ผู้ส่งออกและนำเข้าไม่ได้รับผลกระทบจากการแกว่งตัวของอัตราแลกเปลี่ยน
3. จากผลการศึกษาเชิงปริมาณ อัตราแลกเปลี่ยนมีผลต่อดุลการค้า ทำให้ผู้ส่งออกและนำเข้าควรใช้เครื่องมือทางการเงิน ในการประกันความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นกับอัตราแลกเปลี่ยนในประเทศรัสเซีย จีน และบราซิล

4. จากผลการศึกษาเชิงพรรณนา ควรมีการปรับปรุงระเบียบและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน การปรับอัตราภาษีให้เอื้ออำนวยต่อการส่งออก พัฒนาระบบการขนส่ง ฯลฯ เพื่อให้เป็นมาตรฐานสากลป้องกันมาตรการการกีดกันทางการค้า

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2554. **Price export and import index** (Online). www.bot.or.th/Thai/Statistics/EconomicAndFinancial/EconomicIndices/Pages/StatInternationalTradeIndices.aspx, 21 กันยายน 2554.

_____. 2554. **REER real effective exchange rate** (Online). www2.bot.or.th/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=407&language=TH, 21 กันยายน 2554.

ทรงศรี อัครางกูร. 2542. **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดุลการค้าของไทยกับประเทศคู่ค้าที่สำคัญ**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ทวีพร ขวาทอง. 2549. **การศึกษาแนวโน้มและปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออัตราการค้าของประเทศไทย** ภายหลังการเปลี่ยนแปลงนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน พ.ศ. 2540. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นิติดา เบญจมสุทิน และ นงนุช พันธกิจไพบูลย์. 2548. **เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญหทัย วงศ์เจียมรัตน์. 2535. **การวิเคราะห์ดุลการค้าของประเทศไทย: การศึกษาเชิงปริมาณ**. ภาคนิพนธ์ คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ธณชัย เลิศสินธพานนท์. 2541. **ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงค่าเงินบาทต่อการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

รัตนา สายคณิต. 2544. **มหเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์: จากทฤษฎีสู่นโยบาย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วเรศ อุปาติก. 2539. เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. 2554. สถิติการค้า
ของไทย (Online). www2.ops3.moc.go.th, 20 กันยายน 2554.

สรศักดิ์ บุญมี. 2540. การสนองตอบของสินค้าเข้าและสินค้าออกของไทยต่อการเปลี่ยนแปลงราคา
และอัตราแลกเปลี่ยน. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Goldstein, M. and M. S. Khan. 1978. "The supply and demand for exports: A simultaneous
approach." **The Review of Economics and statistics** 60: 275-286.

Houthakkar, H. S. and S. P. Magee. 1969. "Income and price elasticities in world Trade."
The Review of Economics and Statistics 2: 111-125.

Husted, S. and M. Melvin. 1998. **International economics**. 4th ed. Boston: Pearson Addison
Wesley.

Bahmani-Oskooee, M. 1986. "Determinants of international Trade flows the case of develop
countries." **Journal of Development Economics** 20: 107-123.

Iamnawachart, P. 1992. **A study of Thailand's current account**. Master's thesis, Faculty of
Economic, Thammasat University.

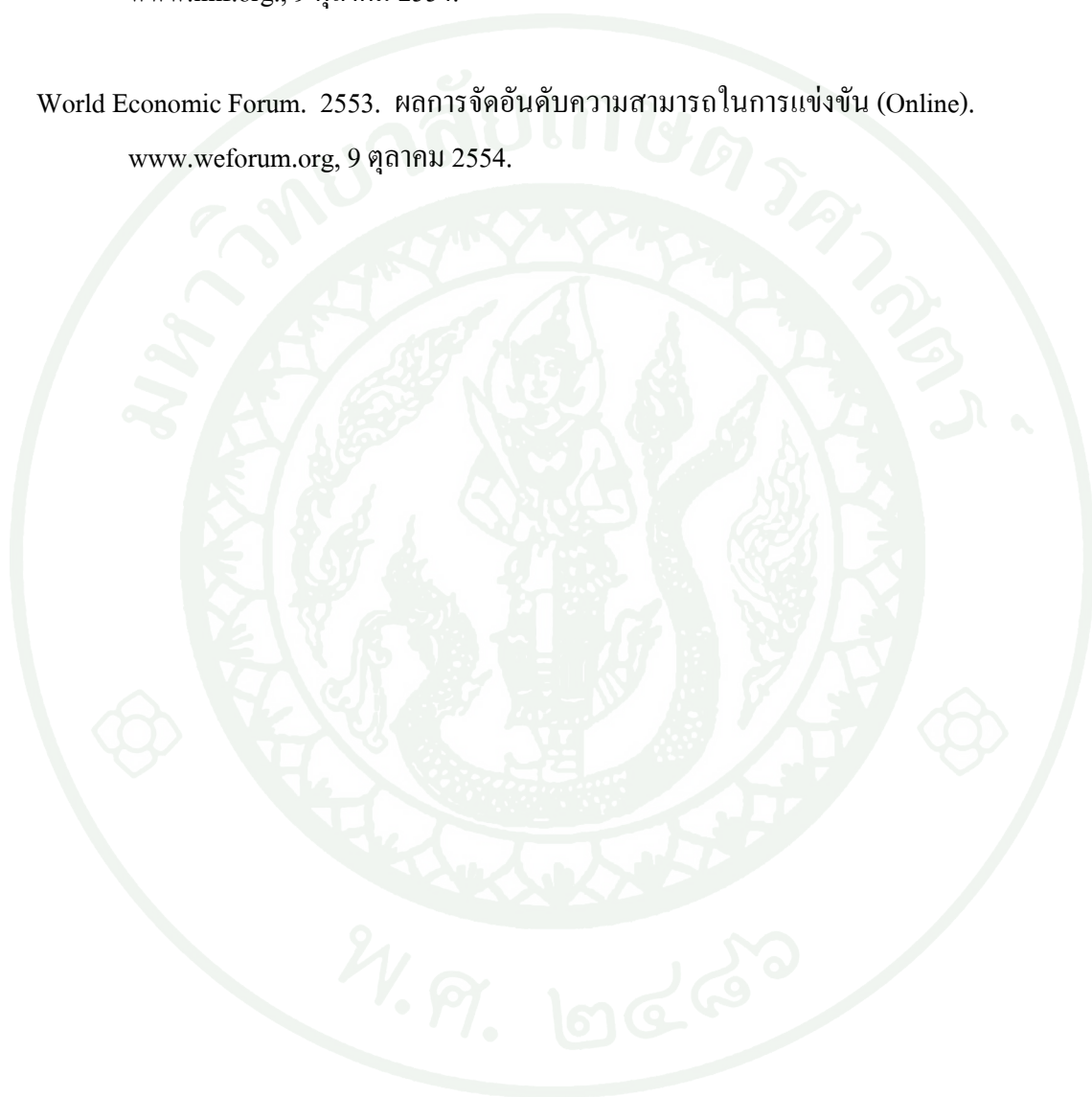
Institute for Management Development. 2553. ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน
(Online). www.imd.org, 9 ตุลาคม 2554.

Pilbeam, K. 1998. **International finance2**. London: Macmillan Press.

Rose, A. K. and J. L. Yellen. 1989. "Is there a J-curve." **Journal of Monetary Economics** 24 (32): 53-68.

The International Monetary Fund. 2554. **ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ** (Online).
www.imf.org, 9 ตุลาคม 2554.

World Economic Forum. 2553. **ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน** (Online).
www.weforum.org, 9 ตุลาคม 2554.

ภาคผนวก

Dependent Variable: CA

Method: Least Squares

Date: 01/13/12 Time: 14:02

Sample: 2535 2553

Included observations: 19

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	90777.27	36720.97	2.472083	0.031
LOG(GDPT)	-5624.26	2625.679	-2.14202	0.0554
LOG(GDPC)	-300.75	3031.355	-0.09921	0.9228
LOG(REER)	4832.442	2034.471	2.375281	0.0368
LOG(P)	3018.983	3797.715	0.794947	0.4435
LOG(GDPB)	615.1424	269.0657	2.286216	0.0431
LOG(GDPR)	-638.374	450.8333	-1.41599	0.1845
LOG(GDPI)	7920.27	2712.088	-2.92036	0.0139
R-squared	0.998972	Mean dependent var		-51079.6
Adjusted R-squared	0.998318	S.D. dependent var		7451.227
S.E. of regression	305.6088	Akaike info criterion		14.57805
Sum squared resid	1027364	Schwarz criterion		14.97571
Log likelihood	-130.492	F-statistic		1527.045
Durbin-Watson stat	1.486258	Prob(F-statistic)		0

Dependent Variable: CAB

Method: Least Squares

Date: 01/12/12 Time: 20:46

Sample: 2535 2553

Included observations: 19

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	361881.4	71982.85	5.027329	0.0002
LOG(GDPT)	-22442.6	5429.242	-4.13366	0.001
LOG(GDPB)	1113.007	491.8263	2.263008	0.0401
LOG(EX)	-10491.7	15280.82	-0.68659	0.5036
LOG(P)	-23431.3	32529	-0.72032	0.4832
R-squared	0.681713	Mean dependent var		-8378.09
Adjusted R-squared	0.590773	S.D. dependent var		3864.122
S.E. of regression	2471.911	Akaike info criterion		18.6843
Sum squared resid	85544795	Schwarz criterion		18.93284
Log likelihood	-172.501	F-statistic		7.49635
Durbin-Watson stat	2.001519	Prob(F-statistic)		0.00191

Dependent Variable: CR

Method: Least Squares

Date: 01/12/12 Time: 15:29

Sample: 2535 2553

Included observations: 19

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	1935179	439491.4	4.403223	0.0006
LOG(GDPT)	-134273	30081.51	-4.46365	0.0005
LOG(GDPR)	2665.708	4068.97	0.655131	0.523
LOG(EX)	7704.311	47317.8	0.162821	0.873
LOG(P)	-110973	123402.6	-0.89927	0.3837
R-squared	0.829955	Mean dependent var		-24965.7
Adjusted R-squared	0.781371	S.D. dependent var		21252.55
S.E. of regression	9937.219	Akaike info criterion		21.4669
Sum squared resid	1.38E+09	Schwarz criterion		21.71543
Log likelihood	-198.936	F-statistic		17.08282
Durbin-Watson stat	2.086018	Prob(F-statistic)		0.000028

Dependent Variable: CI

Method: Least Squares

Date: 01/12/12 Time: 15:30

Sample: 2535 2553

Included observations: 19

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	1009495	334357.7	3.019207	0.0092
LOG(GDPT)	-162051	31276.08	-5.1813	0.0001
LOG(GDPI)	90081.66	9834.843	9.15944	0
LOG(EX)	112187.6	29959.87	3.744595	0.0022
LOG(P)	142335.9	65248.95	2.181429	0.0467
R-squared	0.951378	Mean dependent var		3410.302
Adjusted R-squared	0.937486	S.D. dependent var		22291.74
S.E. of regression	5573.552	Akaike info criterion		20.31039
Sum squared resid	4.35E+08	Schwarz criterion		20.55892
Log likelihood	-187.949	F-statistic		68.48407
Durbin-Watson stat	2.129063	Prob(F-statistic)		0

Dependent Variable: CAC

Method: Least Squares

Date: 01/13/12 Time: 13:50

Sample: 2535 2553

Included observations: 19

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-790357	863561.3	-0.91523	0.3756
LOG(GDPT)	-186659	98268.46	-1.89948	0.0783
LOG(GDPC)	67053.15	54290.89	1.235072	0.2371
LOG(EX)	230979.6	193997	1.190635	0.2536
LOG(P)	384247.1	315869.5	1.216474	0.2439
R-squared	0.622038	Mean dependent var		-40059.8
Adjusted R-squared	0.514048	S.D. dependent var		36362.78
S.E. of regression	25348.58	Akaike info criterion		23.33977
Sum squared resid	9.00E+09	Schwarz criterion		23.5883
Log likelihood	-216.728	F-statistic		5.76018
Durbin-Watson stat	2.244961	Prob(F-statistic)		0.0059

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวสุรีย์พร เสรีรักษ์
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 2 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2527
สถานที่เกิด	จังหวัดตรัง
ประวัติการศึกษา	วิทยาการสื่อสาร สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	พนักงานธุรการ กองงานต่างประเทศและ สำนักงานสาขา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)